

Τ.Ε.Ι ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ: Ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΠΟΦΥΓΗΣ
ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΥΝΕΛΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΟΥΝΕΛΗΣ
Δ.Ο.Π. ΣΕΒΑΣΙΑ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Ορισμός και διακρίσεις των φόρων. 2.
2. Εισόδημα και πηγές προέλευση του. 3.
3. Προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με βάση τις δαπάνες. 6.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. Φορολογικός έλεγχος. 19.
2. Κατηγορίες φορολογικών ελέγχων. 22.
3. Δειγματοληπτικός έλεγχος των φορολογικών δηλώσεων. 23.
4. Προσωρινός έλεγχος 26.
5. Προαιρετικοί έλεγχοι. 29.
6. Έννοια της φοροδιαφυγής. 30.
7. Φορολογικό σύστημα και φοροδιαφυγή. 33.
8. Οι πιο συνηθισμένοι μέθοδοι φοροδιαφυγής. 38.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

1. Γενικά περί ελεγκτικής. 40.
2. Κατηγορίες ελέγχων. 42.
3. Μέθοδοι ελέγχου. 44.
4. Εξωτερικός έλεγχος. 46.
5. Προσόντα εφοριακού ελεγκτή. 49.
6. Συμπεριφορά των εφοριακών ελεγκτών προς
προς τους φορολογούμενους. 51.
7. Κατάρτιση διαγράμματος ελεγκτικής διαδικασίας. 54.
8. Προπαρασκευαστικό στάδιο φορολογικού ελέγχου. 55.
9. Κατάρτιση έκθεσης ελέγχου. 57.
10. Σώμα ορκωτών λογιστών. 60.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ Α΄Β΄Γ΄ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

1.Βιβλίο αγορών.	63.
1.1.Φορολογικός έλεγχος βιβλίων Α΄κατηγορίας.	64.
1.2.Φοροδιαφυγή κατά την αγορά αγαθών.	65.
1.3.Φοροδιαφυγή κατά την τήρηση του βιβλίου αγορών.	70.
1.4.Φοροδιαφυγή κατά την πώληση των αγαθών.	72.
2.Βιβλίο εσόδων - εξόδων.	75.
2.1.Φοροδιαφυγή κατά την έκδοση των στοιχείων εσόδων.	76.
2.2.Φοροδιαφυγή κατά την έκδοση των στοιχείων εξόδων ελεγκτική.	79.
2.3.Φοροδιαφυγή που έχει σχέση με τον τρόπο τήρησης του βιβλίου εσόδων - εξόδων.Ελεγκτική.	80.
2.4.Φοροδιαφυγή - ελεγκτική και ελεύθερα επαγγέλματα	88.
3.Βιβλία Γ΄κατηγορίας.	
3.1.Υπόχρεοι σε τήρηση.	94.
3.2.Έλεγχος βιβλίων Γ΄κατηγορίας.	98.
3.3.Φοροδιαφυγή ελεγκτική στη Γ΄κατηγορία.	102.
3.4.Φοροδιαφυγή κατά την τήρηση του λογαριασμού αγοράς.	102.
3.5.Φοροδιαφυγή κατά την τήρηση του λογαριασμού πωλήσεων.	104.
3.6.Φοροδιαφυγή κατά την καταχώρηση εξόδων και τον υπολογισμό των αποσβέσεων.	105.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.

1. Φορολογικός έλεγχος του ΦΠΑ.	108.
2. Αρχές για τον έλεγχο της λειτουργίας του ΦΠΑ.	109.
3. Συγκέντρωση και ανάλυση της ελεγκτέας ύλης.	110.
4. Έλεγχος εισροών με δικαίωμα έκπτωσης φόρου.	111.
5. Έλεγχος εισροών χωρίς δικαίωμα έκπτωσης φόρου	114.
6. Έλεγχος εισροών μη υποκείμενων στο φόρο.	114.
7. Έλεγχος φορολογητέων εκροών.	115.
8. Έλεγχος εκροών μη υποκείμενων στο φόρο.	118.
9. Έλεγχος εκροών αυτοπαράδοσης αγαθών και αυτοπαροχής υπηρεσιών.	119.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

1. Κριτική και μέτρα αποφυγής της φοροδιαφυγής.	122.
---	------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Συμπεράσματα.	134.
---------------	------

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καθολικῆ εἶναι ἡ αναγνώριση ὅτι ἡ φοροδιαφυγὴ ἀποτελεῖ **Εθνικὸ Ἐγκλημα** γιατί στερεῖ ἀπὸ τὸ κράτος τοὺς ἀναγκαῖους πόρους γιὰ τὴν ὑπάρξη του καὶ ἀναγκάζει τὴν πολιτεία νὰ ἐπιβάλλει νέους φόρους τοὺς ὁποῖους ἐπωμίζονται συνήθως εὐλικρινεῖς φορολογούμενοι.

Ἡ φοροδιαφυγὴ μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθεῖ, εἴτε σαν ἐπίδραση τῶν φορολογουμένων στὴν ἐπιβολὴ ὅλο καὶ νέων φόρων γιὰ κάλυψη νέων δαπανῶν, που οφείλονται στὴ συνεχῶς ἐπεκτεινόμενη δραστηριότητα τοῦ κράτους, εἴτε στὴν ψυχολογία καὶ τὴ νοοτροπία τοῦ Ἕλληνα που θεωρεῖ ὅτι ἡ φοροδιαφυγὴ εἶναι πράξη ἐπιβεβλημένη καὶ ὄχι ἀδίκημα.

Ἡ διενέργεια φορολογικοῦ ἐλέγχου εἶναι μέτρο περιστολῆς τῆς φοροδιαφυγῆς, διεξάγεται μέσω τῶν ὀργάνων τοῦ (ελεγκτῆς) τοῦ ἔργου τῶν ὁποίων εἶναι πολυσχιδές καὶ ἔχει σαν βασικὸ σκοπὸ τὴν ἐρευνα γιὰ τὴν ὀρθὴ ἐφαρμογὴ τῶν φορολογικῶν νόμων, σε ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἐκπλήρωση ἀπὸ τοὺς ὑπόχρεους, τῶν φορολογικῶν τοὺς υποχρεώσεων.

1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ.

Φόρος είναι η νόμιμη αναγκαστική χωρίς ειδική αντιπαροχή εισφορά στο κράτος από μέρους φυσικών ή νομικών προσώπων για την εκπλήρωση της αποστολής του.

Η πληρωμή του φόρου αποτελεί πολιτικό καθήκον. Ο φόρος είναι υποχρεωτική εισφορά που ή καταβολή του είναι εξασφαλισμένη μέσω του καταναγκασμού του δικαίου. Στην έννοια του φόρου περιλαμβάνονται επίσης από τόκους ή πρόστιμα που έχουν επιβληθεί λόγω μη έγκαιρης καταβολής των οφειλόμενων ποσών φόρου από τους φορολογούμενους.

Ο φόρος επιβάλλεται κατά γενικό κανόνα σε χρήμα. Ο φορολογούμενος είτε φυσικό πρόσωπο είναι, είτε νομικό θα πρέπει να γνωρίζει από καιρό πριν, πότε και επί ποιές βάσεις οφείλει να καταβάλει φόρο.

Ο φόρος καταβάλεται χωρίς ειδική αντιπαροχή, δηλ. όταν το κράτος εισπράττει τους φόρους από τους πολίτες δεν είναι υποχρεωμένο να δώσει και ανάλογη αντιπαροχή. Το κράτος δίνει γενικές παροχές. Οφελούνται όλοι οι πολίτες και όχι ο καθένας ανάλογα με την εισφορά του φόρου.

Οι φόροι διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) στους άμεσους και β) στους έμμεσους.

Άμεσοι: είναι οι φόροι που προκύπτουν με βάση το εισόδημα των ατόμων π.χ φόρος εισοδήματος, κληρονομιών κ.α

Έμμεσοι: είναι οι φόροι που προκύπτουν από την επιβολή φορολογίας σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες και βαρύνουν τα άτομα που κάνουν χρήση των αγαθών και υπηρεσιών αυτών π.χ ΦΠΑ τέλη χαρτοσήμου κ.α.

Τα πλεονεκτήματα των άμεσων φόρων είναι:

1. Σταθεροί.
2. Δίκαιοι.
3. Απαιτούν μικρότερα έξοδα για την είσπραξη τους.
4. Οι φορολογούμενοι γνωρίζουν εκ των προτέρων τι ακριβώς θα πληρώσουν.

Τα πλεονεκτήματα των έμμεσων φόρων είναι:

1. Η είσπραξη τους είναι ευκολότερη.

2.Καταβάλλονται ευκολότερα γιατί είναι ενσωματωμένη στη τιμή των αγαθών.

3.Είναι μεγάλη και αμέσου αποδόσεως.

4.Επιβαρύνουν και τους αλλοδαπούς που μας επισκέπτονται.Τα μειονεκτήματα των άμεσων φόρων είναι:

1.Παρουσιάζουν δυσχέρεια στην εξακρίβωση της φορολογητέας ύλης.

2.Δεν είναι αμέσου αποδόσεως.

3.Ευνοούν την φοροδιαφυγή.

4.Έχουν μεγάλο κόστος βεβαίωσης και είσπραξης.

Τα μειονεκτήματα των έμμεσων φόρων είναι:

1.Είναι άδικη,γιατί επιβάλλονται σε όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η φοροδοτική τους ικανότητα.

2.Δεν είναι σταθερή σε περιόδους οικονομικών κρίσεων.

3.Η είσπραξή τους είναι δαπανηρή.

2. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ.

Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή μετά την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτησή του.Ο φόρος εισοδήματος,τα πρόστιμα και η πρόσθετοι φόροι δεν αναγνωρίζονται σαν δαπάνες για έκπτωση από το εισόδημα.

Περί της έννοιας του εισοδήματος στη θεωρία διδάσκονται διάφορες απόψεις οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

1.Η θεωρία της ανάλωσης (G.SCHMOLLER),σύμφωνα με την οποία σαν εισόδημα θεωρείται το σύνολο των οικονομικών αγαθών τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει ο άνθρωπος για την ικανοποίηση των αναγκών του,χωρίς να χειροτερεύει την αρχική του περιουσιακή κατάσταση.

2.Η θεωρία της περιοδικότητας (O.WAGNER),σύμφωνα με την οποία σαν εισόδημα θεωρείται το σύνολο των αγαθών που σε ορισμένες χρονικές περιόδους επανέρχεται στο ίδιο πρόσωπο.

3. Η θεωρία των πηγών προέλευσης (F. NEUMANN), σύμφωνα με την οποία σαν εισόδημα θεωρείται το σύνολο των καθαρών προσόδων ενός ατόμου, που παράγονται μέσα σε μιά οικονομική περίοδο από πηγές που παρουσιάζουν σταθερότητα.

4. Η δημοσιονομική θεωρία (C. VON SCHANZ), σύμφωνα με την οποία σαν εισόδημα θεωρείται ή αύξηση της καθαρής περιουσίας, που επέρχεται μέσα σε ορισμένη χρονική περίοδο.

Σύμφωνα με το φορολογικό μας νόμο σαν εισόδημα θεωρείται το έσοδο που προέρχεται από κάθε πηγή και επαναλαμβάνεται σε κανονικά χρονικά διαστήματα.

Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προέλευσής του διακρίνεται κατά τις επόμενες κατηγορίες ως εξής:

Α-Β πηγή εισόδημα από ακίνητα

Γ πηγή εισόδημα από κινητές αξίες.

Δ πηγή από εμπορικές επιχειρήσεις.

Ε πηγή από γεωργικές επιχειρήσεις.

ΣΤ πηγή από μισθωτές υπηρεσίες.

Ζ πηγή από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επιμέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α' έως Ζ' τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο ή κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος ή κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος που έληξε μέσα στο προηγούμενο από την φορολογία οικονομικό έτος.

Φορολογικό έτος είναι το οικονομικό έτος κατά το οποίο επιβάλλεται η φορολογία.

Οικονομικό έτος σύμφωνα με το Ν.Δ. 321/1969 " περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού " είναι ή χρονική περίοδος που περιλαμβάνει τις διοικητικές πράξεις και τα γεγονότα, τα οποία σχετίζονται με την διαχείριση του δημόσιου χρήματος και την κίνηση της περιουσίας του κράτους.

Το οικονομικό έτος αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.

Το εισόδημα ανήκει στο οικονομικό έτος μέσα στο οποίο προέκυψε και φορολογείται κατά το αμέσως επόμενο οικονομικό έτος, δηλαδή κατά το φορολογικό έτος.

Για την εξεύρεση του συνολικού καθαρού εισοδήματος αθροίζονται τα εισοδήματα κάθε πηγής και συμπηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επί μέρους εισοδημάτων. π.χ έστω ότι ένας φορολογούμενος πραγματοποίησε κατά το 199 .

α) από την επιχείρηση του στην Πάτρα κέρδη 500.000δρχ.

β) από την επιχείρησή του στην Αθήνα ζημιά 600.000δρχ.

γ) από τις οικοδομές του γενικά καθαρό εισόδημα 300.000δρχ.

Το καθαρό του εισόδημα μέσα στο 199 βρίσκεται όταν από το θετικό του εισόδημα (500.000+300.000δρχ.) αφαιρέσουμε το αρνητικό του εισόδημα (600.000δρχ.).

Επομένως το συνολικό του καθαρό εισόδημα είναι 200.000δρχ επί του οποίου θα επιβληθεί ο φόρος κατά το επόμενο έτος.

Δεν επιτρέπεται συμπηφισμός αρνητικών στοιχείων ενός έτους με θετικά στοιχεία άλλου έτους επειδή κάθε έτος είναι αυτοτελές και τα αποτελέσματά του εξετάζονται ξεχωριστά.

Ειδικά το αρνητικό στοιχείο (ζημιά) του εισοδήματος από εμπορικές, γεωργικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που προκύπτει από τα βιβλία Γ' κατηγορίας του υπόχρεου που τηρούνται επαρκώς και ακριβώς σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ.186/92 περί Κώδικος Βιβλίων και Στοιχείων αν δεν καλύπτεται με συμπηφισμό θετικού στοιχείου εισοδήματος άλλης πηγής ή γιατί δεν υπάρχει τέτοιο, ή γιατί δεν επαρκεί, μεταφέρεται για να συμπηφιστεί.

Στα πέντε (5) επόμενα οικονομικά έτη κατά το σύνολο που απομένει κάθε φορά.

Αρνητικό στοιχείο εισοδήματος από πηγή που βρίσκεται στην αλλοδαπή συμπηφίζεται μόνο με θετικά εισοδήματα του φορολογούμενου που προκύπτουν στην αλλοδαπή.

Εισοδήματα από την εκμίσθωση ακινήτων και από τόκους δανείων που αποδεδειγμένα δεν έχουν εισπραχθεί από το δικαιούχο, επιτρέπεται να μην συνυπολογίζονται, στο συνολικό καθαρό εισόδημά του, εφόσον εκχωρηθούν στο Δημόσιο χωρίς αντάλλαγμα.

3. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

Κατ' αρχήν ο φόρος επιβάλλεται επί του πραγματικού εισοδήματος που απέκτησε ο φορολογούμενος.

Το εισόδημα όμως είναι ή εμφανές (εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες) ή αφανές (εισόδημα από ιδιοκατοίκηση οικοδομής). Και στις δύο περιπτώσεις το εισόδημα είναι πραγματικό αλλά εκδηλώνεται διαφορετικά. Το εμφανές προσδιορίζεται ακριβώς ενώ το αφανές με βάση τεκμήρια. (Για τον τεκμαρτό προσδιορισμό των εισοδημάτων θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο).

Η έννοια της λέξης τεκμήριο προέρχεται από το ρήμα τεκμαίρομαι που σημαίνει συνάγω συμπέρασμα, εικάζω.

Το επίθετο τεκμαρτός σε αντίθεση με το αποδεδειγμένος σημαίνει αυτόν που μπορεί κανείς να τον συμπεράνει, και το ουσιαστικό τεκμήριο σημαίνει το συμπέρασμα από γνωστά για άγνωστα.

Κατ' εξαίρεση όμως το συνολικό εισόδημα προσδιορίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογούμενου και των προσώπων που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν όταν η δαπάνη που προσδιορίζεται σύμφωνα με τα όσα θα αναφέρουμε πιο κάτω, είναι ανώτερη από το συνολικό καθαρό εισόδημα των κατηγοριών Α' έως ΣΤ'.

Ο τρόπος αυτός υπολογισμού του εισοδήματος είναι τεκμαρτός και δηλώνει την ύπαρξη αφανούς πηγής εισοδήματος. Τα οριζόμενα από το νόμο τεκμήρια είναι:

- Το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης.
- Το τεκμήριο δαπάνης απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης, του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν, λαμβάνονται υπ' όψιν τα εξής στοιχεία:

1. ΜΙΣΘΩΜΑ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Το ετήσιο τεκμαρτό ή καταβαλλόμενο μίσθωμα για δευτερεύουσα κατοικία που έχει εμβαδόν πάνω από 100 τετραγωνικά μέτρα, το οποίο πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δύο(2).

Αν ο φορολογούμενος, ή σύζυγός του ή τα πρόσωπα που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν έχουν στην κυριότητα τους περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια πάνω από 100 τετραγωνικά μέτρα, τα οποία ακίνητα χρησιμοποιούνται από αυτούς σαν δευτερεύουσα κατοικία τότε για τον προσδιορισμό του πραγματικού ή τεκμαρτού εισοδήματος λαμβάνονται υπ' όψιν όλες οι κατοικίες.

Δεν λαμβάνεται υπ' όψιν ή τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω από 5.000 κατοίκους, που απέκτησε ο φορολογούμενος ή η σύζυγός του ή τα πρόσωπα που τον βαρύνουν από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή.

Η εξαίρεση δεν ισχύει για κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται σαν τουριστικοί τόποι, σύμφωνα με την νομοθεσία.

Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται στο όνομα του προσώπου που είναι ιδιοκτήτης ή που καταβάλλει το μίσθωμα για την δευτερεύουσα κατοικία.

Εάν συνιδιοκτήτες είναι οι δύο σύζυγοι, τότε ή τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται στον κάθε σύζυγο κατά το ποσοστό της συνιδιοκτησίας του.

Εάν η χρησιμοποίηση τέτοιας κατοικίας αφορά χρονικό διάστημα μικρότερο του έτους, το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται για τόσα δωδέκατα όσα και οι μήνες της χρησιμοποίησης της κατοικίας.

2. ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ Ε.Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Για τον προσδιορισμό της ετήσιας δαπάνης διαβίωσης του φορολογούμενου και των μελών της οικογένειάς του λαμβάνεται υπ' όψιν ή ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που απαιτείται για τη συντήρηση και κυκλοφορία του Ι.Χ αυτοκινήτου του, ή οποία

προσδιορίζεται ανάλογα με τους φορολογίσιμους ίππους του αυτοκινήτου και την παλαιότητα αυτού.

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για τη συντήρηση και κυκλοφορία Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτου σύμφωνα με το νόμο έχει ως εξής:

ΦΟΡΟΛΟΓΙΣΙΜΟΙ ΙΠΠΟΙ	ΕΤΗΣΙΑ ΤΕΚΜΑΡΤΗ	
	ΔΑΠΑΝΗ	ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΣΕ ΔΤΡ.Χ.
Μέχρι 7		1.500.000
8		1.900.000
9		2.450.000
10		3.000.000
11		3.600.000
12		4.350.000
13		5.100.000
14		6.300.000
15		8.200.000
16		10.400.000
17		12.800.000
18		15.300.000
19		17.900.000
20		20.600.000
21		23.400.000
22-23		26.400.000
24-25		29.700.000
26-27		33.400.000
28 και άνω		35.000.000

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη από κάθε Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα, ή οποία υπολογίζεται από το έτος που για πρώτη φορά κυκλοφόρησε στην Ελλάδα, κατά τα ποσοστά:

15% για χρονικό διάστημα πάνω από 5 έτη και μέχρι 10 έτη,
25% για χρονικό διάστημα πάνω από 10 και μέχρι 15 έτη,
40% για χρονικό διάστημα πάνω από 15 έτη, για το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (Ο.Δ.Δ.Υ.), και για αυτοκίνητο που ανήκει σε

φορολογούμενο για διάστημα πάνω από 10 έτη εφόσον έχει ηλικία πάνω από 60 ετών και έχει εισόδημα μόνο από συντάξεις ή ιδιοκατοίκηση.

Το τεκμήριο εφαρμόζεται και για τα πρόσωπα που έχουν στην κυριότητά τους ή στη κατοχή τους Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα με ξένους αριθμούς κυκλοφορίας, εφόσον κυκλοφορούν στην Ελλάδα, με την διαφορά ότι σ' αυτή την περίπτωση δεν υπολογίζεται χρόνος παλαιότητας και αντίστοιχη μείωση της τεκμαρτής δαπάνης.

Στις περιπτώσεις ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή αστικών εταιρειών που έχουν στην κυριότητά τους επιβατικά ή μικτής χρήσης ιδιωτικά αυτοκίνητα, η τεκμαρτή δαπάνη που αναλογεί σ' αυτά λογίζεται σαν τεκμαρτή δαπάνη των ομόρρυθμων μόνο εταίρων φυσικών προσώπων, και μερίζεται στον κάθε εταίρο ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία. Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη βαρύνει κάθε ένα εταίρο φυσικό πρόσωπο ανεξάρτητα από το τόπο διαμονής ή κατοικίας τους και δεν μπορεί για καθένα από αυτά τα πρόσωπα και για κάθε εταιρεία να είναι ανώτερη από την μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο της εταιρείας.

Τα ίδια ισχύουν και προκειμένου περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και ανωνύμων εταιρειών, όπου το τεκμήριο των αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης των εταιρειών λογίζεται.

α) Στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη της Ε.Π.Ε. σύμφωνα με το ποσοστό συμμετοχής τους, όταν οι διαχειριστές αυτής δεν είναι εταίροι της.

β) Στους διαχειριστές της Ε.Π.Ε. που είναι μέλη της σύμφωνα με το ποσοστό συμμετοχής τους στην Ε.Π.Ε.

γ) Στους εντεταλμένους συμβούλους, διοικητές Α.Ε. και προέδρων των διοικητικών συμβουλίων τους σε ίσα ποσά μεταξύ τους.

Παράδειγμα υπολογισμού του τεκμηρίου σε προσωπική εταιρεία.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 1.

Έχουμε μια Ε.Ε με τρεις ομόρρυθμους και ένα ετερόρρυθμο έταίρο (φυσικά πρόσωπα) με ποσοστό συμμετοχής στην εταιρεία 25%.

Η Ε.Ε έχει στην κατοχή της τρία επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, τα οποία κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα για πρώτη φορά πριν δύο χρόνια και έχουν φορολογήσιμη ιπποδύναμη 14,15 και 18 ίππους και τεκμαρτή δαπάνη 3.700.000, 4.500.000 και 7.500.000 δρχ. αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέραμε πιο πάνω, η συνολική τεκμαρτή δαπάνη από τα τρία Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα είναι 15.700.000 δρχ. και αντιστοιχεί στον κάθε ομόρρυθμο εταίρο ποσό ίσο με

$$15.700.000 \times \frac{\frac{25}{100} - (\text{ποσοστό ενός ομόρρυθμου εταίρου})}{75} = 5.233.333$$

---- (άθροισμα ποσοστών ομορρυθμων εταιρειών)
100

Το ποσό αυτό είναι μικρότερο από το ποσό της μεγαλύτερης δαπάνης που προκύπτει από το αυτοκίνητο της εταιρείας των 18 ίππων (7.500.000 δρχ.).

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 2

Εστω ότι στο ανωτέρω παράδειγμα οι ομόρρυθμοι εταίροι (φυσικά πρόσωπα) είναι δύο με ποσοστά συμμετοχής 25% και 50% αντίστοιχα και έναν ετερόρρυθμο εταίρο με ποσοστό συμμετοχής 25%.

Για τον εταίρο ομόρρυθμο μέλος με ποσοστό συμμετοχής 25% το τεκμήριο υπολογίζεται από τη σχέση:

$$15.700.000 \times \frac{\frac{25}{100} - \frac{75}{100}}{75} = 5.233.333 \delta \text{ρχ.}$$

Για τον εταίρο ομόρρυθμο με ποσοστό συμμετοχής 50% το τεκμήριο υπολογίζεται από την σχέση:

$$15.700.000 \times \frac{\frac{50}{100} - \frac{75}{100}}{75} = 10.466.666 \delta \text{ρχ.}$$

Επειδή όμως το ποσό των 10.466.666 δρχ. είναι μεγαλύτερο απο το ποσό της μεγαλύτερης τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτει απο αυτοκίνητο της εταιρείας (7.500.000 δρχ.), περιορίζεται στο ποσό των 7.500.000 δρχ. για τον εταίρο με ποσοστό συμμετοχής 50% στην εταιρεία.

Προκειμένου για εκπαιδευτές οδηγών αυτοκινήτων που χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτό περισσότερο επιβατικά αυτοκίνητα Ι.Χ., για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης λαμβάνεται υπ' όψη το αυτοκίνητο που δίνει τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη.

Στις περιπτώσεις που φορολογούμενος ενοικιάζει επιβατικό ιδιωτικής ή μικτής χρήσης αυτοκίνητο, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που αντιστοιχεί στο χρόνο που το χρησιμοποιεί βαρύνει αυτόν ως μισθωτή.

Η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο του οποίου κάτοχος είναι ανήλικο τέκνο, λογίζεται σαν τεκμαρτή δαπάνη του γονέα που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα, ή στην περίπτωση που οι γονείς έχουν ίσο εισόδημα ή δεν έχουν εισόδημα, λογίζεται σαν τεκμαρτή δαπάνη του πατέρα.

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα προστατευόμενα μέλη του είναι κάτοχοι περισσότερων αυτοκινήτων Ε.Ι.Χ., η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει απο κάθε αυτοκίνητο λαμβάνεται υπ' όψιν για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης.

Σε περίπτωση που το αυτοκίνητο αποκτάται ή μεταβιβάζεται στη διάρκεια του έτους και η χρήση του δεν αφορά πλήρες έτος, το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι είναι οι μήνες κυριότητας αυτού. Διάστημα μεγαλύτερο των 15 ημερών λογίζεται σαν ολόκληρος μήνας. Διάστημα μικρότερο των 15 ημερών δεν λαμβανεται υπ' όψιν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Φορολογούμενος απέκτησε καινούργιο Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο 10 ίππων την 25 Μαΐου του έτους 199 .

Το τεκμαρτό εισόδημά του απο την κατοχή του αυτοκινήτου ισούται με:

$$1.800.000 \times \frac{7}{10} = 1.050.000 \text{ δρχ.}$$

Σε περίπτωση που υπάρχει συνιδιοκτησία σε ένα Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη επιμερίζεται στους συνιδιοκτήτες κατά το ποσοστό ιδιοκτησίας τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Δύο άτομα είναι συγκύριοι σε ένα αυτοκίνητο 16 ίππων που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα πριν απο 3 χρόνια, με ποσοστό συγκυριότητας 40% και 60% αντίστοιχα.

Η δαπάνη που αναλογεί στον καθένα συνιδιοκτήτη με βάση αυτό το αυτοκίνητο είναι:

α) $5.500.000 \times 40\% = 2.200.000 \text{ δρχ.}$

β) $5.500.000 \times 60\% = 3.300.000 \text{ δρχ.}$

3) ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΤΡΟΧΟΥ Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΟΥΜΕΝΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ.

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη απο τη συντήρηση διτρόχου Ι.Χ. αυτοκινούμενου οχήματος (μοτοσυκλέτας) ορίζεται με βάση τα κυβικά εκατοστά της μηχανής του.

Ο νόμος ορίζεται σαν ετήσια τεκμαρτή δαπάνη ποσό 800.000 δρχ. για μοτοσυκλέτα 500 κυβικών εκατοστών και το ποσό αυτό προσαυξάνεται με 150.000 δρχ. ανά 100 κυβικά εκατοστά προκειμένου για μοτοσυκλέτες με κυβισμό πάνω απο 500 κυβικά εκατοστά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη ενός φορολογούμενου που κυκλοφόρησε κατά το έτος 199 μοτοσυκλέτα καινούργια 750 κυβικών εκατοστών είναι:

για τα 500 κυβ. εκατ. 800.000 δρχ.

για τα επόμενα 150 κ. ε. 150.000 δρχ.

για τα επόμενα 150 κ. ε. 150.000 δρχ.

για τα επιπλέον κ. ε. 150.000 δρχ.

Σύνολο 1.250.000 δρχ.

4) ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΜΜΙΣΘΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Για τον προσδιορισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης ενός φορολογούμενου, λαμβάνεται υπ' όψιν και η ετήσια δαπάνη που καταβάλλει σε έμμισθο προσωπικό που απασχολεί (οικιακοί βοηθοί, οδηγοί αυτοκινήτων, δάσκαλοι, λοιπό προσωπικό). Η δαπάνη αυτή πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δύο (2).

Αν ο φορολογούμενος απασχολεί μόνο οικιακό βοηθό, η αμοιβή που καταβάλλει σ' αυτόν δεν αποτελεί τεκμήριο εάν έχει ένα τέκνο μέχρι 12 ετών με την προϋπόθεση ότι ο ίδιος και η σύζυγος του αποκτούν εισόδημα από μια ή περισσότερες δραστηριότητες που αναφέρονται πιο κάτω:

- Από μισθωτές υπηρεσίες.
- Από άσκηση εμπορικής ή γεωργικής επιχείρησης.
- Από άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος.
- Από συμμετοχή σε Ο.Ε., Ε.Ε., ως ομόρρυθμο μέλος, κοινοπραξία, κοινωνία, αστική κερδοσκοπική εταιρεία.

Επίσης δεν εφαρμόζεται το τεκμήριο όταν ο φορολογούμενος ή κάποιο από τα πρόσωπα που συνοικούν μ' αυτόν και τον βαρύνουν έχει αναπηρία πάνω από 67% ή ηλικία πάνω από 65 ετών.

Από τα ανωτέρω προκύπτει σαφώς ότι εάν ο φορολογούμενος απασχολεί δύο οικιακούς βοηθούς, δεν απαλλάσσεται από το τεκμήριο.

Η ανωτέρω εξαίρεση από το τεκμήριο ισχύει μόνο για τους οικιακούς βοηθούς και όχι για τα άλλα πρόσωπα που τυχόν απασχολεί ένας φορολογούμενος. (π.χ. οδηγούς, δασκάλους, κηπουρούς κ.λ.π.).

5) ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Υπολογίζεται ετήσιο τεκμαρτό εισόδημα για ένα φορολογούμενο για τα σκάφη αναψυχής που διαθέτει ως εξής:

α) Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα και μή, 500.000 δρχ. για ολικό μήκος μέχρι πέντε (5) μέτρα. Το ποσό αυτό προσαύξάνεται με 120.000 δρχ. για κάθε μέτρο μήκους πάνω από τα πέντε (5) μέτρα.

β) Για ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη με χώρους ενδιαίτησης (εστιατόρια, καμπίνες κ.λ.π) η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται με βάση τα μέτρα ολικού μήκους του σκάφους ως εξής:

<u>Μήκος σκάφους</u>	<u>Τεκμαρτή δαπάνη</u>
Μέχρι 8 μέτρα	3.300.000 δρχ.
9 και 10 μέτρα	5.900.000 δρχ.
11 και 12 μέτρα	8.600.000 δρχ.
13 και 14 μέτρα	11.500.000
15 και 16 μέτρα	14.700.000
17 και 18 μέτρα	18.300.000
19 και 20 μέτρα	22.400.000
21 και 22 μέτρα	27.100.000
23 και 24 μέτρα	32.500.000
25 και 26 μέτρα	38.700.000
27 και 28 μέτρα	45.800.000
29 και 30 μέτρα	53.900.000
30 και 32 μέτρα	63.100.000
πάνω από 32	70.500.000

Η τεκμαρτή δαπάνη από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του κατά ποσοστό: 10% για χρονικό διάστημα πάνω από 5 έτη και μέχρι 10 έτη από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά. 20% αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από 10 έτη.

Το τεκμήριο δαπάνης συντήρησης σκαφών αναψυχής, εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που ιδιοκτήτης είναι φυσικό πρόσωπο και όχι νομικό πρόσωπο (π.χ εταιρεία).

6) ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη ενός φορολογούμενου που έχει στην κατοχή του αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, καθώς και ελικόπτερα, ορίζεται στα 9.000.000 δρχ. για τους 150 πρώτους ίππους και προσαυξάνεται με 75.000δρχ. για κάθε επιπλέον ίππο.

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για αεροσκάφη αεριοπροωθούμενα (JETS) ορίζεται στις 27.000 δρχ. για κάθε λίμπρα ώθησης, και για τα ανεμόπτερα ορίζεται στο 1.800.000δρχ. Όταν η ετήσια δαπάνη διαβίωσης του φορολογούμενου προσδιορίζεται από περισσότερα των δύο στοιχείων που αναφέρονται πιο πάνω, η δαπάνη για κάθε ένα στοιχείο προσαυξάνεται κατά 10%.

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στην ετήσια δαπάνη του φορολογούμενου, της συζύγου και των προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν, υπολογίζονται και τα ποσά που καταβάλλονται για:

α) Αγορά αυτοκινήτων, δίτροχων ή τριτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής ή λοιπών σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών.

Δεν αποτελεί τεκμήριο η αγορά των ανωτέρω όταν αποτελούν άμεσο αντικείμενο εμπορικής δραστηριότητας και η αγορά αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης.

β) Αγορά επιχειρήσεων ή σύσταση ή αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που λειτουργούν ατομικά ή με τη μορφή Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε, κοινωνίας, κοινοπραξίας ή αστικής εταιρείας. Επίσης η αγορά εταιρικών μερίδων και χρεογράφων γενικά.

Δεν αποτελεί τεκμήριο η αγορά ομολόγων του Δημοσίου ή τίτλων εταιρειών στις οποίες μετέχει το Δημόσιο με ποσοστό τουλάχιστον 50% καθώς και η αγορά μετοχών εισηγμένων στο χρηματιστήριο.

γ) Αγορά ή ανέγερση οικοδομών.

Δεν αποτελεί τεκμήριο ή δαπάνη για αγορά ή ανέγερση οικοδομής που γίνεται από ενήλικο, για πρώτη κατοικία, εφόσον η επιφάνειά της δεν υπερβαίνει τα 120 τετραγωνικά μέτρα.

Αν η επιφάνεια της οικοδομής είναι πάνω από 120 τετραγωνικά μέτρα, λαμβάνεται υπ' όψιν η δαπάνη που αντιστοιχεί στα πάνω από τα 120 τετραγωνικά μέτρα και αποτελεί τεκμήριο.

Δεν αποτελεί τεκμήριο επίσης ή δαπάνη για ανέγερση οικοδομών από επιχειρήσεις που έχουν σαν κύριο επάγγελμα την ανέγερση οικοδομών.

δ) Χορήγηση δανείων ή προσωρινών διευκολύνσεων στις εταιρείες που μετέχουν σαν έταιροι ή προς την ατομική επιχείρηση με την μορφή προσωρινών καταθέσεων.

ε) Αγορά κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας. Ως κινητά πράγματα μεγάλης αξίας νοούνται εκείνα που η αξία τους υπερβαίνει το 1.000.000 δρχ.

ζ) Η ετήσια δαπάνη για δωρεές ή χορηγίες πάνω από 100.000 δρχ. εκτός από τις δωρεές στο Δημόσιο, Δήμους, Κοινότητες και τα ΑΕΙ.

στ) Η δαπάνη που καταβάλλεται για τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής μαζί με τους τυχόν τόκους υπερημερίας.

ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ

Το τεκμήριο προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης δεν εφαρμόζεται στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Όταν η τεκμαρτή δαπάνη προκύπτει από ένα επιβατικό αυτοκίνητο ΙΧ μέχρι και 14 ίππους το οποίο ανήκει σε πολύτεκνο με 4 τουλάχιστον παιδιά που τον βαρύνουν ή ανήκει

στη σύζυγό του ή στα πρόσωπα που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν.

β) Όταν η τεκμαρτή δαπάνη προκύπτει από επιβατικό αυτοκίνητο Ι.Χ που ανήκει σε ανάπηρο και απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.

γ) Όταν πρόκειται για δαπάνη που καταβάλλεται για αγορά κτηματικών ομολόγων του δημοσίου, αγορά δημόσιων κτημάτων ή εκτάσεων.

δ) Για αγορές ομολόγων του Δημοσίου ή τίτλων εταιρειών στις οποίες μετέχει το Δημόσιο κατά ποσοστό 50% τουλάχιστον ή για αγορά μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, ή αγορά αμοιβαίων κεφαλαίων.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Η διαφορά του εισοδήματος που δηλώθηκε και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, προσαυξάνει το εισόδημα που δηλώθηκε και φορολογείται.

Αν δεν δηλώνεται εισόδημα η διαφορά λογίζεται σαν εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών που δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από της πηγές Α' έως και ΣΤ'.

Η διαφορά μεταξύ δηλούμενου εισοδήματος και συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης μπορεί να μειωθεί με τα παρακάτω χρηματικά ποσά, αρκεί να υπάρχουν τα αντίστοιχα δικαιολογητικά στοιχεία:

α) Με τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν στο έτος και φορολογούνται ή απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο. Τέτοια εισοδήματα είναι το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, το μέρος από μετοχές, τόκοι καταθέσεων κ.λ.π.

β) Με χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων (πώληση Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτου, πώληση ακινήτου κ.λ.π.).

γ) Από εισαγόμενο συνάλλαγμα που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στη Τράπεζα Ελλάδος.

δ) Με δάνεια που έχουν ληφθεί από τράπεζες ή πιστωτικούς οργανισμούς μέσα στο χρόνο.

ε) Από δωρεά χρηματικών ποσών για τα οποία έχει υποβληθεί δήλωση φόρου δωρεάς μέχρι τη λήξη προθεσμίας για την επίδοσή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

στ) Με το κεφάλαιο που έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη και δεν έχει αναλωθεί.

ΜΑΧΗΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Το ετήσιο συνολικό ποσό τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης μπορεί να αμφισβητηθεί από το φορολογούμενο στην περίπτωση που έγινε λάθος υπολογισμός της δαπάνης ή όταν η πραγματική δαπάνη του φορολογούμενου είναι μικρότερη από την τεκμαρτή.

Μειωμένη δαπάνη μπορούν να επικαλεστούν όσοι:

α) υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία,

β) είναι φυλακισμένοι,

γ) νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική,

δ) όσοι κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα, οι οποίοι ήταν μετανάστες ή πολιτικοί πρόσφυγες στο εξωτερικό και μετέφεραν Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο για το οποίο κατέβαλαν μειωμένους δασμούς κατά την εισαγωγή, για τα τρία (3) έτη από τον εκτελωνισμό του αυτοκινήτου, και για τους ναυτικούς για ένα έτος από τον εκτελωνισμό του αυτοκινήτου.

ε) όσοι είναι άνεργοι και δικαιούνται επίδομα ανεργίας.

ζ)συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης,γιατί αποδεικνύεται ότι σίς δαπάνες συμβάλλουν οι συγγενείς αυτοί.

στ)είναι ορφανοί ανήλικοι και έχουν στήν κυριότητά τους Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους.

η)προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανώτερης βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την τεκμαρτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται από εφοριακό ελεγκτή του οποίου το έργο είναι πολύπλευρο και έχει σαν βασικό σκοπό την έρευνα για την ορθή εφαρμογή των φορολογικών νόμων και ειδικότερα σε ό,τι αφορά την εκπλήρωση από τους υπόχρεους των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Ο εφοριακός ελεγκτής: α) διενεργεί έλεγχο στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης για να διαπιστώσει αν όλες οι εγγραφές στηρίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά και αν τηρούνται όλες οι διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. β) διαπιστώνει αν όλη ή συναλλακτική δραστηριότητα της επιχείρησης εμφανίζεται στα προβλεπόμενα και τηρούμενα βιβλία για το χαρακτηρισμό αυτών ως επαρκών και ακριβών ή αν υφίστανται παραβάσεις ως ανεπαρκών ή ανακριβών. γ) καθορίζει το κέρδος που πραγματοποιήθηκε ή την ζημία που προέκυψε στην επιχείρηση. δ) καθορίζει τις κάθε είδους φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Η εφαρμογή της φορολογικής ελεγκτικής διαδικασίας εξαρτάται από τον εφοριακό ελεγκτή, στον οποίο πρέπει να δίνεται πρωτοβουλία ως προς την σειρά των ελεγκτικών διαδικασιών που θα εφαρμοστούν για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ελέγχου. Αξίζει να τονισθεί ότι οι διαδικασίες και ο τρόπος ελέγχου αλλάζει από επιχείρηση σε επιχείρηση ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας έκαστης.

Απότερος σκοπός των διαδικασιών αυτών είναι η ολοκλήρωση του ελέγχου του κυκλώματος των συναλλαγών δηλαδή των αγορών την εν γένει δαπανών και των ακαθάριστων εσόδων.

Φορολογικός έλεγχος μπορούμε να πούμε πως είναι το σύνολο των ελεγκτικών διαδικασιών που εφαρμόζονται στα τηρούμενα λογιστικά βιβλία και στα στοιχεία των επιχειρήσεων προς επαλήθευση του περιεχομένου των δηλώσεων που υποβλήθηκαν ή την εξακρίβωση και τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων που δεν υπέβαλαν δηλώσεις.

Ο φορολογικός έλεγχος διακρίνεται σε δύο τομείς ή κλάδους:

Στον οικονομικό και τον τεχνικό.

Ο οικονομικός τομέας περιλαμβάνει την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακίνησης μέσα στην επιχείρηση των αξιών, ειδικότερα των ακαθάριστων εσόδων και των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν καθώς και του αποτελέσματος που προκύπτει από την οικονομική δράση της επιχείρησης.

Ο τεχνικός τομέας περιλαμβάνει την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακίνησης κατά ποσότητα των αγαθών τα οποία αποτελούν αντικείμενο κάθε επιχείρησης.

Ο τεχνικός τομέας σε περίπτωση αξιολογιστικού προσδιορισμού του αποτελέσματος προσφέρει ουσιαστική βοήθεια γιατί με τα στοιχεία που έχουν προκύψει καθορίζεται ή φορολογική ύλη.

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί τη βάση της φορολογικής δικαιοσύνης καθ' όσον με την έκθεση που συντάσσουν οι φορολογικοί ελεγκτές πραγματοποιούνται εγγραφές σύμφωνα με τις οποίες ο φορολογούμενος έχει το δικαίωμα να προσέλθει για συμβιβασμό ή να προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια.

Το στάδιο λοιπόν αυτό αποτελεί τη διοικητική επίλυση της διαφοράς ή της αμφισβήτησης φορολογητέας ύλης.

Ο δίκαιος όμως και αμερόληπτος φορολογικός έλεγχος εδραιώνει την πεποίθηση στους φορολογούμενους, ότι δεν αδικούνται από το κράτος και ότι κάθε φορολογούμενος εισφέρει ανάλογα με την φοροδοτική του ικανότητα.

Η συμμετοχή κάθε φορολογούμενου στο φορολογικό βάρος με βάρος τη φοροδοτική του ικανότητα αποτελεί εκπλήρωση βασικής επιταγής του Συντάγματος.

Η προσπάθεια ορισμένων φορολογούμενων για απόκρυψη της οφειλόμενης συνεισφοράς τους στο κοινωνικό σύνολο, με την απόκρυψη του πραγματικού εισοδήματός τους οδηγεί στην χρησιμοποίηση διαφόρων τεχνασμάτων φοροδιαφυγής.

2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΛΕΓΧΩΝ

A. Προληπτικός έλεγχος.

I. Έλεγχος διακίνησης αγαθών.

II. Έλεγχος ενημέρωσης βιβλίων (έκτακτος - τακτικός).

III. Έλεγχος αποθεμάτων - ταμείου - περιουσιακών στοιχείων.

B) Προσωρινός έλεγχος.

I. Έλεγχος σε περίπτωση μη υποβολής περιοδικής δήλωσης.

II. Έλεγχος επί συγκεκριμένου θέματος ή φορολογικού αντικειμένου.

Γ) Κατασταλτικός έλεγχος.

Σκοπός: εξακρίβωση της ειλικρίνειας των δηλώσεων όλων των φορολογικών αντικειμένων που επιδόθηκαν από ένα φορολογούμενο μέσα σε ένα οικονομικό έτος και ο προσδιορισμός των πραγματικών φορολογικών υποχρεώσεων του σε περίπτωση ανειλικρίνειας των δηλώσεων ή μη επίδοσης δηλώσεων.

I. Έλεγχος αγορών.

II. Έλεγχος πωλήσεων.

III. Έλεγχος παροχής υπηρεσιών.

IV. Κανονική ενημέρωση των βιβλίων (χρόνος ενημέρωσης).

V. Κανονική τήρηση των βιβλίων (παρατυπίες - διαγραφές).

VI. Κανονική έκδοση των στοιχείων.

VII. Εδραίωση εγγράφων στα βιβλία βάσει στοιχείων.

VIII. Ακρίβεια εγγράφων στα βιβλία (εσφαλμένη μεταφορά κ.λ.π).

3. ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Ως γνωστό, μέχρι σήμερα ήταν υποχρεωτικός ο φορολογικός έλεγχος των υποβαλλομένων στον Οικονομικό Έφορο Φορολογικών Δηλώσεων, γιατί σε περίπτωση παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για την επιβολή του φόρου, οι οικονομικοί έφοροι, θα είχαν όχι μόνο διοικητική αλλά και αστική ποινική ευθύνη.

Έτσι, η διενέργεια ελέγχων σε όλες τις φορολογικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθος τους είχε ως συνέπεια να αποστερεί πολύτιμο χρόνο από τον έλεγχο των σοβαρών υποθέσεων.

Στις χώρες της Ε.Ο.Κ. και του ΟΟΣΑ, ο φορολογικός έλεγχος δεν γίνεται σε όλες τις φορολογικές υποθέσεις, αλλά γίνεται δειγματοληπτικός έλεγχος, σε συνδυασμό με τους μοναδικούς συντελεστές καθαρού κέρδους, προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης και άλλα ειδικά συστήματα φορολογίας.

Ήδη με τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ν.1563/1985 καθιερώνεται το σύστημα του υποχρεωτικού δειγματοληπτικού ελέγχου των φορολογικών δηλώσεων, σε αριθμό υποθέσεων που απαιτείται κάθε φορά, ώστε να είναι πλήρης και ουσιαστικός.

Επίσης παρέχεται η δυνατότητα να γίνει δειγματοληπτικά επανέλεγχος σε ένα αριθμό φορολογικών δηλώσεων που έχουν ελεγχθεί.

Η καθιέρωση του υποχρεωτικού δειγματοληπτικού ελέγχου ορισμένων φορολογικών δηλώσεων, αποβλέπει αφ' ενός μεν να απαλλάξει τους οικονομικούς εφόρους από το άγχος της παραγραφής του δικαιώματος του δημοσίου για την επιβολή του φόρου, αφετέρου δε να διενεργείται πλήρης και ουσιαστικός τακτικός έλεγχος των υποθέσεων που παρουσιάζουν φορολογικό ενδιαφέρον.

Η επιλογή του δείγματος μπορεί να είναι τυχαία ή προκειμένου να καθορισθεί αυτό, θα λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη ο κλάδος, ή η κατηγορία των επιχειρήσεων ή επαγγελματιών, καθώς και στοιχεία ή χαρακτηριστικά του αριθμού του φορολογικού μητρώου ή τις ταυτότητες των υπόχρεων.

Τα κριτήρια με βάση τα οποία θα γίνεται ή επιλογή του δείγματος των δηλώσεων, που θα υπόκειται στο δειγματοληπτικό έλεγχο, ο τρόπος διενέργειας του ελέγχου ή του επανελέγχου, τα οικονομικά έτη στα οποία θα γίνεται ο έλεγχος καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια θα καθορίζονται κάθε χρόνο με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που θα δημοσιεύονται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Έτσι, με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ίδιου νόμου, ο υποχρεωτικός έλεγχος των φορολογικών δηλώσεων περιορίζεται μόνο στις υποθέσεις που:

- α) Επισχεθήκαν ανεπίσημα βιβλία και στοιχεία,
- β) υπάρχουν ουσιαστικές παραβάσεις του Κ.Φ.Σ και
- γ) υπάγονται κάθε φορά στο δειγματοληπτικό έλεγχο.

Για τις υποθέσεις που έχουν επισχεθεί ανεπίσημα βιβλία και στοιχεία ή υπάρχουν ουσιαστικές παραβάσεις του Κ.Φ.Σ. ο έλεγχος θα γίνεται σε όλες τις χρήσεις που εκκρεμούν οι δηλώσεις επιτηδευματιών ενώ για τις υπαγόμενες στον υποχρεωτικό δειγματοληπτικό έλεγχο θα γίνεται στα οικονομικά έτη, που ορίζονται με τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Τέλος, με την εξουσιοδοτική διάταξη του ίδιου άρθρου και νόμου παρέχεται το δικαίωμα στον Υπουργό Οικονομικών να συστήνει με αποφάσεις του ειδικά ελεγκτικά κέντρα στα οποία

παρέχεται ή αρμοδιότητα του φορολογικού ελέγχου όλων ή ορισμένων επιχειρήσεων, που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Φ.Σ. ανεξάρτητα από την μορφή ή τον τύπο με τον οποίο λειτουργούν ή το είδος τους.

Επίσης με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζονται και οι λεπτομέρειες για την οργάνωση, αρμοδιότητα, τον τρόπο της λειτουργίας τους κ.λ.π.

4. ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1. Για την αντιμετώπιση θεμάτων φοροδιαφυγής, που είναι δυνατόν να παρουσιαστούν από επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες των οποίων το καθαρό εισόδημα βρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31 και 49 αντίστοιχα του Ν.2238/1994 και δεν έχουν υπαχθεί σε οριστικό έλεγχο, μπορεί να υπαχθούν σε προσωρινό έλεγχο για το μερικό προσδιορισμό του εισοδήματός τους.

Ο έλεγχος αυτός διατάσσεται από τον Προϊστάμενο της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας για ένα ή περισσότερα συγκεκριμένα θέματα και αντικείμενα του πλήρους και οριστικού φορολογικού ελέγχου.

2. Επίσης ο Προϊστάμενος της ΔΟΥ δικαιούται να διενεργεί έλεγχο στα στοιχεία των δηλώσεων, στα βιβλία και στα στοιχεία που τηρήθηκαν καθώς και στην επαγγελματική εγκατάσταση κάθε υπόχρεου για να διαπιστώσει:

α) Αν οι εκπτώσεις από το εισόδημα υπολογίστηκαν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

β) Το αντικείμενο εργασιών του υπόχρεου και αν το εισόδημα που δηλώθηκε ανταποκρίνεται προς τα πραγματικά δεδομένα που προκύπτουν από τα βιβλία που τηρήθηκαν, τα στοιχεία που εκδόθηκαν και τα στοιχεία που έχουν ληφθεί, καθώς και αν εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του παρόντος. Όταν από το προσωρινό έλεγχο διαπιστωθεί ότι τα φορολογικά στοιχεία δεν έχουν καταχωρηθεί ανακριβώς στα τηρούμενα βιβλία τότε η υπόθεση καθίσταται υποχρεωτικά ελεγκτέα για όλες τις δηλώσεις που εκκρεμούν.

3. Η ενέργεια προσωρινού ελέγχου, και αν ακόμα το προσωρινό φύλλο που εκδόθηκε έγινε οριστικό δεν αποκλείει την ενέργεια και δεύτερου προσωρινού ελέγχου και την έκδοση συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου, με εντολή του Προϊστάμενου της ΔΟΥ και αντικείμενο ελέγχου το ίδιο ή διαφορετικό του πρώτου προσωρινού ελέγχου, αν από στοιχεία ή πληροφορίες που περιέχονται σε αυτόν ή από βάσιμες υπόνοιες ή από τα στοιχεία των φορολογικών δηλώσεων προκύπτει ότι δεν δηλώθηκε ή δηλώθηκε ανακριβώς συγκεκριμένη φορολογητέα ύλη.

4. Ο Προϊστάμενος της Δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να διενεργεί προσωρινό έλεγχο για να διαπιστώσει την εφαρμογή των διατάξεων για την προκαταβολή και την παρακράτηση του φόρου.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διακρίνονται:

α. Στους ελέγχους που διατάσσονται από τα δικαστήρια, διοικητικά δικαστήρια, Ελεγκτικό Συνέδριο, τις διοικητικές αρχές ή άλλες υπηρεσίες του κράτους, επιμελητήρια ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οι έλεγχοι αυτοί αποβλέπουν στην ενέργεια παντός είδους πραγματογνωμοσύνης σε θέματα οικονομικής διαχείρισης που απαιτούν λογιστικές γνώσεις

β. Στην άσκηση τακτικού ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου εκτός των Δήμων και Κοινοτήτων, που ορίστηκαν με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Κατά την αυτή διαδικασία μπορεί να υπαχθούν στο παραπάνω έλεγχο νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ιδρύματα που

εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινοφελή σκοπό καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις που επιχορηγούνται από το κράτος ή απολαβαίνουν ειδικών προνομίων.

γ.Στον τακτικό έλεγχο ανωνύμων εταιριών των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο καθώς και εκείνων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο, είτε αρχικοί είτε κατάυξηση καλύφθηκε με δημόσια εγγραφή.

δ.Στον διατασσόμενο έλεγχο από το δικαστήριο, όπου κατά τις διατάξεις του εμπορικού νόμου και της Π.Δ. τα εμπορικά βιβλία μπορεί να αποτέλεσαν απόδειξη που αποβλέπει στον έλεγχο και θεώρηση των βιβλίων από ορκωτό λογιστή, του οποίου η βεβαίωση αποτελεί πλήρη απόδειξη.

ε.Στον έλεγχο των ανωνύμων ασφαλιστικών εταιριών που διενεργείται από ελεγκτές του άρθρου 36 του Ν.2190/20 από τους οποίους ο ένας ορίζεται υποχρεωτικά από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών.

ζ)Στόν έλεγχο των Α.Ε στις οποίες δεν υπερβαίνουν τα αριθμητικά όρια των δύο από τα παρακάτω τρία κριτήρια:

α)σύνολο ισολογισμού 500.000.000(από 1/1/95).

β)καθαρός κύκλος εργασιών 1.000.000.000 (από 1/1/95) και

γ)μέσος όρος προσωπικού που ασχολήθηκε κατά την διάρκεια της χρήσης 50 άτομα.

5. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Οι προαιρετικοί έλεγχοι διακρίνονται:

α) Στούς ελέγχους ανωνύμων εταιρειών (Ελληνική) που διενεργούνται από τους ελεγκτές του άρθρου 36 του νόμου 2190/20 εφόσον αυτοί προσλήφθηκαν από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών.

β) Στούς ελέγχους που γίνονται για ορισμένο θέμα ή και στους διαχειριστικούς ελέγχους επιχειρήσεων, προσωπικών εταιρειών παντός είδους ή και ατομικών επιχειρήσεων.

γ) Στούς ελέγχους που γίνονται ή επιβάλλονται από τις τράπεζες ή άλλους οργανισμούς, εφ' όσον παρέχουν πιστώσεις αυτών των 200.000δρχ σε ανώνυμες εταιρείες ή άλλους οργανισμούς και απαιτούν από αυτές πρόσληψη ορκωτού λογιστή ή ορκωτών λογιστών.

δ) Στούς ελέγχους που γίνονται κατά εντολή της Νομισματικής Επιτροπής της τράπεζας της Ελλάδος ή του κράτους οι οποίοι αποβλέπουν στη διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου προς ορισμένο σκοπό.

ε) Στούς ελέγχους Α.Ε, Ε.Π.Ε και κατά μετοχές ετερόρρυθμες εταιρείες που υποχρεούνται να επιλέγουν τους ελεγκτές από τους ορκωτούς λογιστές του Σ.Ο.Λ.

6. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Καθολική είναι η αναγνώριση ότι η φοροδιαφυγή αποτελεί Εθνικό Έγκλημα γιατί στερεί από το κράτος τους αναγκαίους πόρους για την ύπαρξή του και αναγκάζει την πολιτεία να επιβάλλει νέους φόρους τους οποίους επωμίζονται συνήθως οι ειλικρινείς φορολογούμενοι.

Επίσης η φοροδιαφυγή αυξάνει την εισοδηματική ανισότητα σε βάρος των ειλικρινών φορολογουμένων με συνέπεια να εξουδετερώνεται ο θετικός ανταγωνισμός στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, να μειώνεται η αποτελεσματικότητα των κινήτρων που θεσπίζονται από την πολιτεία, να μειώνεται η καταναλωτική δυνατότητα των λαϊκών τάξεων και να εμποδίζεται η οικονομική ανάπτυξη.

Ο ορισμός του φαινομένου της φοροδιαφυγής δεν είναι καθόλου εύκολος. Ο μεγάλος αριθμός φόρων και οι ιδιαιτερότητες του κάθε φόρου σε σχέση με τις δυνατότητες και τους τρόπους φοροδιαφυγής, καθώς και η επαγγελματική ιδιότητα και οι ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε φορολογούμενου προσφέρουν διαφορετικές ευκαιρίες φοροδιαφυγής και καθιστούν προβληματική τη διατύπωση ενός εννιαίου ορισμού. Εάν προστεθούν και οι δυσκολίες ουσιαστικής διάκρισης μεταξύ φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, τότε γίνεται αντιληπτή η έκταση και το μέγεθος των δυσκολιών που υπάρχουν στη διατύπωση ενός εννιαίου περιεκτικού ορισμού. Στον ορισμό που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπισθούν όσο το δυνατόν καλύτερα τα παραπάνω προβλήματα.

Έτσι ως φοροδιαφυγή ορίζουμε:

α) το τμήμα εκείνο του εισοδήματος (στο οποίο βέβαια αντιστοιχεί ένα ποσό φόρου) το οποίο θα έπρεπε με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, να δηλώνεται εθελοντικά στις αρμόδιες φορολογικές αρχές και για οποιαδήποτε λόγο δεν δηλώνεται και δεν φορολογείται.

β) το τμήμα εκείνο των έμμεσων φόρων και λοιπών άμεσων φόρων, το οποίο με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, θα έπρεπε να εισπράττεται και να αποδίδεται εθελοντικά στο κράτος και για οποιαδήποτε λόγο δεν φτάνει ποτέ στο Δημόσιο Ταμείο.

γ) Οι τόκοι (ή η τιμαριθμική προσαρμογή) που αντιστοιχούν στο τμήμα εκείνο των φόρων που καταβάλλονται με καθυστέρηση και συνήθως μετά από κάποια ρύθμιση και

δ) το ποσό των φόρων που δεν εισπράχθηκε λόγω της ύπαρξης φορολογικών απαλλαγών και κινήτρων, χωρίς όμως να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Ο σύνθετος αυτός ορισμός είναι αρκετά ευρύς και συνεπάγεται τα εξής:

- Η ανάμειξη της έννοιας εισοδήματος στον ορισμό (α) επιβάλλεται για να γίνει δυνατή η συσχέτιση της φοροδιαφυγής με την παραοικονομία.

- Οι φορολογούμενοι ή οι υπόχρεοι θα πρέπει να δηλώνουν το εισόδημά τους εθελοντικά και εγκαίρως και να καταβάλλουν τον αντίστοιχο φόρο. Καταβολή φόρου μετά από φορολογικούς ελέγχους, συμβιβασμούς κ.λ.π. θεωρείται φοροδιαφυγή. Όσον αφορά το θέμα των ρυθμίσεων να διαχωρίσουμε ότι εάν ή

ρύθμιση προβλέπει την έθελοντική υπαγωγή των φορολογουμένων και την καταβολή τόκων με θετικό πραγματικό επιτόκιο ίσο με αυτό που επικρατεί στην αγορά, τότε δεν έχουμε φοροδιαφυγή.

- Στον παραπάνω ορισμό περιλαμβάνεται και η περίπτωση όπου πραγματοποιείται μεν βεβαίωση του φόρου, αλλά τελικά δεν επιτυγχάνεται η είσπραξη του. Στη χώρα μας και το τμήμα αυτό της φοροδιαφυγής είναι σημαντικό αφού τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται μεταξύ 30 και 50 δισεκατομύρια δραχμές ετησίως.

- Θα πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι ως τμήμα της φοροδιαφυγής θα πρέπει να θεωρηθεί και η μη καταβολή εισφορών (εργοδότη - εργαζομένου) στα ασφαλιστικά ταμεία και οργανισμούς, ή οποία συνήθως αναφέρεται ως εισφοροδιαφυγή.

Σημειώνεται ό,τι ο όρος φοροαποφυγή είναι μεν συγγενής προς την φοροδιαφυγή, αφού υποδηλώνει μείωση της φορολογικής υποχρέωσης, αλλά τυπικά δεν συνεπάγεται και παράβαση νόμων. Συγκεκριμένα φοροαποφυγή είναι η διάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων και των οικονομικών δραστηριοτήτων του φορολογούμενου με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιεί τη φορολογική του υποχρέωση σύμφωνα με τις κείμενες φορολογικές διατάξεις. Επομένως η φοροαποφυγή είναι τουλάχιστον νομότυπη.

Όταν όμως ικανοποιείται μόνο το γράμμα αλλά όχι και το πνεύμα του νόμου, και ο φορολογούμενος μειώνει μεν τη φορολογική του υποχρέωση χωρίς όμως να επιδεικνύει την κοινωνική επιθυμητή συμπεριφορά (για την οποία αναλαμβάνει και την μείωση της φορολογικής του υποχρέωσης) τότε έχουμε φοροδιαφυγή. Γενικά πολλές φορές είναι δύσκολο να σύρουμε την διαχωριστική γραμμή μεταξύ φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής.

7. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Είναι φανερό ότι το φορολογικό σύστημα, δηλ. το σύνολο των φορολογικών νόμων και λοιπών διατάξεων, επηρεάζει αποφασιστικά το ύψος της φοροδιαφυγής αφού καθορίζει άμεσα τόσο το μέγεθος των φορολογικών συντελεστών όσο και το ύψος των σχετικών ποινών.

Ο τρόπος με τον οποίο η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος επηρεάζει την πιθανότητα ανίχνευσης της φοροδιαφυγής όχι μόνο δεν είναι προφανές αλλά συχνά είναι και δύσκολο να ανιχνευτεί.

Οι διαστάσεις τώρα που κάθε φορά παίρνει το φαινόμενο διαμορφώνονται σύμφωνα με τους εξής παράγοντες (οι οποίοι θα πρέπει να θεωρούνται μόνο ως ενδεικτικοί και σε καμία περίπτωση δεν εξαντλούν το θέμα):

1. Κατ' αρχήν η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος όχι μόνο δεν διευκολύνει την αποκάλυψη της αλλά και προάγει τη φοροδιαφυγή. Ένα πολύπλοκο φορολογικό σύστημα είναι δυνατόν να προέλθει τόσο από το μεγάλο αριθμό φόρων, όσο και από το τρόπο επιβολής του φόρου, το πλήθος των εξαιρέσεων, των απαλλαγών κ.λ.π. Βέβαια κανένα φορολογικό σύστημα δεν είναι απλό. Υπάρχουν όμως περισσότερο και λιγότερο πολύπλοκα φορολογικά συστήματα.

2. Η ασάφεια των φορολογικών διατάξεων προάγει επίσης την φοροδιαφυγή και μειώνει τις πιθανότητες ανίχνευσης της. Οι φορολογικές διατάξεις πρέπει να είναι σαφείς και κατανοητές τόσο από τους εφοριακούς ελεγκτές όσο και από τους ίδιους τους φορολογούμενους.

3. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να δημιουργεί συγκρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των φορολογουμένων με σκοπό τον αυτόματο περιορισμό της φοροδιαφυγής, όπως στην περίπτωση του Φ.Π.Α.

4. Η ύπαρξη **ελεκτικών φόρων** σε ένα φορολογικό σύστημα βοηθάει επίσης στην ανίχνευση και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Όπως υποδηλώνει και το όνομά τους οι **ελεκτικοί φόροι** επιβάλλονται ακριβώς για να συμβάλλουν στον εντοπισμό και περιορισμό της φοροδιαφυγής και όχι για την είσπραξη των φόρων.

5. Πάνω απ' όλα όμως, το φορολογικό σύστημα πρέπει να εξασφαλίζει τη δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των φορολογουμένων. Η ιδιότητα αυτή που για πολλούς αποτελεί ακρογωνιακό λίθο κάθε καλού φορολογικού συστήματος, επηρεάζει καθοριστικά και την προδιάθεση και τη ροπή του φορολογούμενου για φοροδιαφυγή.

Στη χώρα μας το φορολογικό σύστημα παρουσίαζε και παρουσιάζει πολλά προβλήματα και οπωσδήποτε δε συμβάλλει στον εντοπισμό και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Ήδη σε πολλές μελέτες είχε τονιστεί ότι το φορολογικό μας σύστημα είναι εξαιρετικά πολύπλοκο. Όχι μόνο ο αριθμός των φόρων είναι εξαιρετικά μεγάλος αλλά πολλοί φόροι επιβάλλονται με περισσότερο από έναν συντελεστή ενώ στην ίδια φορολογική βάση (κυρίως εισαγόμενα) επιβάλλονται έως και δέκα διαφορετικές επιβαρύνσεις, εάν τώρα προσθέσουμε τα πάσης φύσεως φορολογικά κίνητρα για πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων, εισαγωγή κεφαλαίου εξωτερικού, περιφερειακή ανάπτυξη, εξαγωγές, ναυτιλία, συγχώνευση επιχειρήσεων, ανάπτυξη χρηματιστηρίου κ.λ.π. και τον μεγάλο

αριθμό των εκτάκτων φόρων που επιβλήθηκαν είναι φανερό γιατί το φορολογικό μας σύστημα είναι πολύπλοκο. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι με την προσχώρηση της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ιδιαίτερα μετά την εισαγωγή του Φ.Π.Α. το φορολογικό μας σύστημα έχει απλουστευθεί κάπως, αλλά δεν παύει να είναι πολύπλοκο. Πάντως οι τάσεις που διαφαίνονται για τα επόμενα χρόνια, είναι μάλλον αισιόδοξες όσον αφορά την πολυπλοκότητα του φορολογικού μας συστήματος, λόγω της πλήρους οικονομικής ενοποίησης των χωρών της Ε.Ο.Κ.

Το φορολογικό σύστημα είναι επίσης ασαφές με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αμφισβητήσεις και να στήνονται παγίδες στους φορολογούμενους. Οι ασάφειες καθιστούν αναγκαία την προσφυγή σε ερμηνείες. Και είναι παρανοϊκό αλλά συμβαίνει, ο φορολογούμενος να συμμορφώνεται με την ερμηνεία των εγκυκλίων του Υπουργείου Οικονομικών και όταν για κάποιο λόγο αυτές αλλάξουν να του ζητούνται ευθύνες και να του επιβάλλονται πρόστιμα.

Ιδιαίτερα, πριν την εισαγωγή του Φ.Π.Α το φορολογικό μας σύστημα δεν δημιουργούσε **συγκρουόμενα συμφέροντα** στους φορολογούμενους. Ακόμα και σήμερα εκατοντάδες χιλιάδες επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' κατηγορίας φορολογούνται (φορολογία εισοδήματος) με βάση της αγορές τους ενώ οι προμηθευτές τους (βιομηχανίες ή χονδρεμπόριο) τηρούν συνήθως βιβλία Γ' κατηγορίας. Και οι δύο λοιπόν έχουν κοινό συμφέρον να μην εκδοθεί τιμολόγιο και να αποκρυφτεί ή συναλλαγή από τις φορολογικές αρχές. Άλλη περίπτωση είναι η επιβίβαση καινούργιων κατοικιών (κυρίως διαμερίσματα) τόσο ο πωλητής

(εργολάβος ή τεχνική εταιρεία) όσο και ο αγοραστής έχουν συμφέρον να αναγραφεί στο συμβόλαιο χαμηλή αξία για το ακίνητο ώστε ο μόνον κατασκευαστής να διαφύγει την φορολογία εισοδήματος ο δε αγοραστής το φόρο μεταβίβασης ακινήτων. Τονίζεται όμως ότι με την καθιέρωση του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή φοροδιαφυγή έχει περιορισθεί στο βαθμό που οι αντικειμενικές τιμές υπολείπονται των αγοραίων. Επίσης με την εισαγωγή του φόρου αυτομάτου υπερτιμήματος δημιουργήθηκαν και συγκρουόμενα συμφέροντα τα οποία τώρα συνυπάρχουν με τα κοινά συμφέροντα αγοραστή και πωλητή.

Η εισαγωγή του Φ.Π.Α., δημιούργησε ασφαλώς συγκρουόμενα συμφέροντα, παράλληλα όμως σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, αύξησε και την φοροδιαφυγή. Το παράδοξο αυτό προέκυψε επειδή οι φορολογικές αρχές ήταν απροετοίμαστες αφ ενός να ελέγξουν το λιανικό (τελευταίο) στάδιο του Φ.Π.Α και αφ' ετέρου να προχωρήσουν στη διασταύρωση στοιχείων μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών. Χωρίς τον έλεγχο του λιανικού σταδίου και τη διασταύρωση στοιχείων δεν είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες του Φ.Π.Α για περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Η δυνατότητα του φορολογικού μας συστήματος να κατανείμη δίκαια το φορολογικό βάρος είναι αμφισβητήσιμα. Μεγάλες ομάδες πληθυσμού όπως π.χ οι αγρότες εξαιρούνται ουσιαστικά της φορολογίας εισοδήματος χωρίς να υπάρχει πλέον καμιά δικαιολογία. Το γεγονός αυτό αυξάνει την προδιάθεση των φορολογουμένων για φοροδιαφυγή.

Η κάθε κοινωνική ομάδα που έχει δυνατότητα φοροδιαφυγής, ιδίως στη φορολογία εισοδήματος, χρησιμοποιεί ως πρόσχημα για να μην εκπληρώσει τις φορολογικές της υποχρεώσεις, το γεγονός ότι κάποια άλλη ομάδα φοροδιαφεύγει, αποσιωπώντας όμως το γεγονός ότι ορισμένες άλλες κοινωνικές ομάδες στερούνται οποιεσδήποτε δυνατότητες φοροδιαφυγής.

Θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι όταν πολλοί φόροι επιβάλλονται στην ίδια φορολογική βάση, φοροδιαφυγή στον ένα φόρο σημαίνει αναγκαστικά φοροδιαφυγή και στους άλλους. Έτσι π.χ ο βιοτέχνης που προσπαθούσε να αποφύγει την φορολογία εισοδήματος παρουσιάζοντας χαμηλό κύκλο εργασιών διέφευγε αναγκαστικά και από τον Φ.Κ.Ε και το χαρτόσημο.

Από τα προαναφερθέντα είναι φανερό ότι το φορολογικό μας σύστημα προάγει μέλλον παρά συμβάλλει στον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Έχει βέβαια βελτιωθεί ή διορθωθεί του φορολογικού συστήματος (μετά από πίεση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) λόγω όμως σοβαρών αδυναμιών των φορολογικών αρχών δεν αξιοποιήθηκαν οι νέες δυνατότητες.

8. ΟΙ ΠΙΟ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Όλοι οι φοροφυγάδες αναζητούν τρόπους να επιδοθούν στη δραστηριότητα αυτή με όσον το δυνατόν μικρότερο ρίσκο να γίνουν αντιληπτοί από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα.

Οι γιατροί δεν δίνουν αποδείξεις στους ασθενείς που επισκέπτονται, αποκρύβοντας έτσι εκατομμύρια δραχμές εισοδήματος ενώ υπάρχουν και κάποιες ειδικότητες που δεν έχουν κάνει ούτε δήλωση άσκησης επαγγέλματος.

Οι δικηγόροι από την πλευρά τους κόβουν αποδείξεις, αλλά δεν δηλώνουν ολόκληρο το ποσό, ενώ μεγαλύτερη είναι η απόκρυψη εισοδήματος από τους δικηγόρους οι οποίοι αμοίβονται με ποσοστό επί του διεκδικούμενου ποσού.

Όσον αφορά τον κλάδο της κατασκευής κατοικιών, εδώ η φοροδιαφυγή κερδίζει τα πρωτεία και οι παραοικονομούντες εμφανίζονται με ιδιαίτερες ικανότητες. Δεν δηλώνουν στο ΙΚΑ όλα τα ημερομίσθια, απασχολούν Αλβανούς, και άλλους αλλοδαπούς, δεν κόβουν καθόλου αποδείξεις ή κόβουν αποδείξεις με μειωμένη αξία. Ιδιαίτερα δε αποδοτική είναι η φοροδιαφυγή στην κατασκευή αυθαιρέτων όπου ολόκληρη η δραστηριότητα κινείται στα σκοτάδια της παραοικονομίας.

Μια άλλη απασχόληση που είναι συνυφασμένη με την φοροδιαφυγή και την παραοικονομία είναι τα κέντρα διασκέδασης. Εδώ οι ιδιοκτήτες δεν κόβουν καθόλου αποδείξεις, δηλώνουν μικρότερες αμοιβές των εργαζομένων τους και ειδικά των σταρ, και δημιουργούν κοκτέϊλ τιμολογίων για να διογκώνουν τα έξοδα.

Ακόμη το εμπόριο αποδείξεων γίνεται, στο όνομα της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής, ενώ στο παρελθόν είχαν εντοπιστεί και αποδείξεις μαϊμούδες που κυκλοφορούσαν στην αγορά, οι οποίες θεωρούνταν από μηχανήματα που είχαν κλαπεί από την εφορία.

Σύμφωνα με μαρτυρία του αντιπροέδρου της Ομοσπονδίας των εργαζομένων στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες κ. Ανδρέα Μακρυπίδη, έχουν βρεθεί εταιρείες οι οποίες έχουν σαν κύρια δραστηριότητα την έκδοση φορολογικών εγγράφων για εκείνους που ενδιαφέρονται να αποκρύψουν φορολογητέα ύλη.

Σύμφωνα με τον ίδιο, η πιο διαδεδομένη μέθοδος φοροδιαφυγής είναι οι υπερτιμολογήσεις και υποτιμολογήσεις.

Οι μέθοδοι αυτοί αποσκοπούν:

1. Στην διόγκωση των εξόδων και γενικότερα όλων των δαπανών.
2. Εμφάνιση μεγαλύτερων αγορών, από τις πραγματικές και μικρότερων πωλήσεων.
3. Χρησιμοποίηση τιμολογίων και άλλων εγγράφων που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
4. Απασχόληση εργαζομένων που εργάζονται στη μαύρη αγορά.

Η αποκάλυψη αυτών των μεθόδων φοροδιαφυγής γίνεται είτε μετά από τακτικό έλεγχο είτε κατόπιν παρατήρησης του τρόπου ζωής ή εξέτασης των περιουσιακών στοιχείων που δίνουν το ερέθισμα για να γίνει έλεγχος του εν λόγω φορολογούμενου.

Οι Έλληνες λοιπόν εμφανίζονται ιδιαίτερα ευφυείς στο τομέα της παραοικονομίας και μηχανεύονται πολλούς τρόπους για να φοροδιαφύγουν, με αποτέλεσμα το Δημόσιο να χάνει περίπου ένα τρισεκατομμύριο δρχ. από φορολογικά έσοδα.

1. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η ελεγκτική είναι ένας ιδιαίτερος κλάδος της οικονομίας των επιχειρήσεων και ασχολείται με τους κανόνες και τις προϋποθέσεις που αφορούν την διεξαγωγή του ελέγχου στις επιχειρήσεις.

Πιο συγκεκριμένα η ελεγκτική εξετάζει:

1. Ποιό είναι το αντικείμενο του ελέγχου.
2. Γιατί επιβάλλεται ο έλεγχος.
3. Ποιοί είναι οι σκοποί που επιδιώκονται με τον έλεγχο.
4. Ποιός διενεργεί τον έλεγχο και τι προσόντα επιβάλλεται να έχει.
5. Ποιές είναι οι τεχνικές βάση των οποίων διενεργείται ο έλεγχος.

Έλεγχος είναι η συστηματική εξέταση των λογιστικών βιβλίων καθώς επίσης και όλων των αποδεικτικών εγγράφων πάνω στα οποία βασίζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, προκειμένου να πιστοποιηθεί ή όχι ή ειλικρίνειά τους.

Οι βασικοί σκοποί που επιδιώκονται μέσω του ελέγχου είναι:

1. Η πρόληψη ή αποκάλυψη ηθελημένων ή αθέλητων σφαλμάτων.
2. Η πιστοποίηση της ειλικρίνειας και της ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμός και αποτελέσματα χρήσης) που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις.
3. Ο εντοπισμός των αδυναμιών και των ατελιών της οργάνωσης και της διεξαγωγής των διαφόρων λειτουργιών της επιχείρησης καθώς και η υποβολή ανάλογων προτάσεων προς την διοίκηση

για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή των λειτουργιών της.

Αυτοί που έχουν λόγους να ενδιαφέρονται για την διενέργεια του ελέγχου σε μια επιχείρηση είναι:

α) Η διοίκηση της επιχείρησης προκειμένου να αποφύγει ενέργειες ή παραλείψεις των υφισταμένων της που μπορούν να οδηγήσουν σε παρατυπίες για τις οποίες αυτή κατόπιν θα πρέπει να λογοδοτήσει.

β) Οι μέτοχοι και οι επενδυτές κεφαλαίων για να γνωρίζουν αν τα κεφάλαια τους έχουν τοποθετηθεί αποδοτικά στη συγκεκριμένη επιχείρηση.

γ) Όλοι οι συναλλασσόμενοι με την επιχείρηση με σκοπό να γνωρίζουν αν η επιχείρηση είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει απέναντί τους.

δ) Οι τράπεζες και πιστωτές προκειμένου να λάβουν γνώση για το αν γίνεται σωστή διαχείριση των κεφαλαίων που έδωσαν στην επιχείρηση και αν εξασφαλίζεται ή επιστροφή των κεφαλαίων αυτών καθώς και των τόκων που έχουν συμφωνηθεί.

ε) Οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση προκειμένου να είναι ενήμεροι για την πορεία της επιχείρησης και να αποφασίζουν σε ποιό βαθμό μπορούν να συνδέουν την επαγγελματική τους εξέλιξη και τα οικονομικά τους συμφέροντα με αυτήν.

στ) Το κράτος, από την στιγμή που τα κεφάλαια των επιχειρήσεων δεν ανήκουν σε μία μικρή ομάδα που διοικεί την επιχείρηση αλλά στο κοινωνικό σύνολο.

2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΩΝ

Οι διενεργούμενοι λογιστικοί έλεγχοι γενικά διακρίνονται στην πράξη στις παρακάτω κατηγορίες:

1.Στους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους.

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από ειδικευμένους υπαλλήλους της επιχείρησης (ελεγκτές-επιθεωρητές) σε αντίθεση προς τους εξωτερικούς ελέγχους,οι οποίοι διενεργούνται από πρόσωπα μη εξαρτημένα από την επιχείρηση (εφοριακοί υπάλληλοι - τραπεζικοί υπάλληλοι κ.λ.π)

2.Στους γενικούς και μερικούς ελέγχους.

Οι γενικοί έλεγχοι έχουν σκοπό τη διενέργεια όλων των επιβαλλόμενων ελεγκτικών επαληθεύσεων,σε αντίθεση με τους μερικούς ελέγχους,οι οποίοι αποβλέπουν στην εκπλήρωση ειδικής εντολής.

3.Στους διαρκείς,περιοδικούς και εφ'άπαξ ελέγχους.

Οι διαρκείς έλεγχοι διενεργούνται κάθε στιγμή από πρόσωπα που βρίσκονται σε υπαλληλική εξάρτηση με την επιχείρηση.

Οι περιοδικοί έλεγχοι διενεργούνται σε τακτικές χρονικές περιόδους (φορολογικός έλεγχος κ.λ.π.).

Οι εφ' άπαξ έλεγχοι διενεργούνται έκτακτα και αποβλέπουν στην επαλήθευση ειδικών σημείων μία και μόνο φορά (τραπεζικοί έλεγχοι).

4.Λεπτομερείς έλεγχοι και έλεγχοι με βολιδοσκοπήσεις.

Οι λεπτομερείς έλεγχοι αποβλέπουν στην επαλήθευση του συνόλου των πράξεων που γίνονται μέσα σε μία δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι έλεγχοι με βολιδοσκοπήσεις αποβλέπουν στην επαλήθευση ορισμένων πράξεων που γίνονται τυχαία,καθ'όσον υπάρχει ή ίδια

πιθανότητα διασποράς των λαθών στο σύνολο των λογιστικών πράξεων.

5. Από την άποψη του προσώπου, που διενεργεί τον έλεγχο ή της υπηρεσίας και του σκοπού στον οποίο αποβλέπουν, διακρίνονται σε αγορονομικούς, τραπεζικούς, φορολογικούς κ.λ.π.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι κυριότερες μέθοδοι ελέγχου που εφαρμόζονται στην πράξη είναι οι παρακάτω:

1.Ο έλεγχος της αντιπαραβολής, με τον οποίο εξακριβώνεται αν κάθε εγγραφή έγινε σωστά. Οι τρόποι αντιπαραβολής είναι δύο. Ο πρώτος τρόπος ακολουθεί τη συνήθη λογιστική πορεία και ο δεύτερος την αντίθετη. Ο πρώτος στηρίζεται στην ανάλυση και ο δεύτερος στη σύνθεση.

2.Ο αριθμητικός έλεγχος με τον οποίο πραγματοποιείται επαλήθευση κάθε είδους υπολογισμών, τόσο των λογιστικών βιβλίων, όσο και των οικείων δικαιολογητικών εγγράφων.

3.Ο έλεγχος εξακρίβωσης και αποτίμησης των υπαρχόντων με τον οποίο γίνεται καταμέτρηση και καταγραφή των αξιών που υπάρχουν (πρώτες ύλες και βοηθητικές, εμπορεύματα, μηχανήματα χρεώγραφα κ.λ.π.) καθώς και η αποτίμησή τους κατ'αξία.

4.Ο έλεγχος των παραστατικών εγγράφων, με τον οποίο εξακριβώνονται: α) η νόμιμη καταχώρηση των εγγράφων και β) η γνησιότητα και η κανονικότητα των παραστατικών εγγράφων, καθώς και η ορθότητα του λογιστικού καταλογισμού της πράξης.

5.Ο έλεγχος των ενδείξεων, με τον οποίο είναι δυνατόν να διαπιστωθούν λάθη ταχύτερα από οποιονδήποτε άλλο έλεγχο με τη χρησιμοποίηση της κρίσης, της διορατικότητας καθώς και του ελεγκτικού αισθητηρίου του ελέγχοντος.

Εξετάζεται από τον ελεγκτή η πορεία της εξέλιξης των λογαριασμών, συγκρίνονται στοιχεία τρέχουσας χρήσης με αντίστοιχα στοιχεία προηγούμενης χρήσης κ.λ.π. ώστε με την

ανάλυση και την κριτική των γεγονότων κάθε μίας από τις συγκρινόμενες διαχειριστικές περιόδους να διαπιστωθούν τα αίτια, τα οποία συντέλεσαν στις τυχόν διαφορές που έχουν εμφανιστεί.

6.0 Έλεγχος των ερωτήσεων με τον οποίο πραγματοποιείται ή συγκέντρωση πληροφοριακού υλικού με υποβολή ερωτήσεων τόσο στο φορολογούμενο όσο και στους αρμόδιους υπαλλήλους του.

Οι υποβαλλόμενες ερωτήσεις αποβλέπουν στην αποσαφήνιση θεμάτων, τα οποία ανέκυψαν κατά την διάρκεια του ελέγχου καθώς και στη συγκέντρωση νέων στοιχείων.

4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο εξωτερικός έλεγχος είναι μία συστηματική εργασία που διενεργεί ένας ανεξάρτητος ικανός και επαγγελματικά καταρτισμένος ελεγκτής. Με την εργασία αυτή ο ελεγκτής προσπαθεί να συλλέξει και να αξιολογήσει αντικειμενικά εκείνα τα αποδεικτικά στοιχεία που θα του επιτρέψουν να διαμορφώσει την κρίση του και να θεμελιώσει την επαγγελματική του γνώμη για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων.

Πιο αναλυτικά ο σκοπός του εξωτερικού λογιστικού ελέγχου είναι να διαπιστωθεί εάν οι ισχυρισμοί της Διοικήσεως για την ποιότητα, πληρότητα, νομιμότητα, και συνέπεια των παρεχομένων λογιστικών πληροφοριών είναι αξιόπιστοι.

Ο εξωτερικός ελεγκτής εξασφαλίζει την επιδιωκόμενη διαπίστωση της αξιοπιστίας ακολουθώντας συστηματικές και μεθοδικές ελεγκτικές διαδικασίες. Το τι συνιστά συστηματική ελεγκτική διαδικασία διαφέρει ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της επιχείρησης, την αποτελεσματικότητα της λογιστικής οργανώσεως της και την επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση του ελεγκτή.

Εν τούτοις, τα βασικά στοιχεία ενός ορθολογικού εξωτερικού ελέγχου καθορίζονται από τα πρότυπα της ελεγκτικής.

Οι σκοποί του εξωτερικού ελέγχου μπορεί να επιτευχθούν εάν ο ελεγκτής διαθέτει την κατάλληλη επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση, εάν είναι αμερόληπτος και εάν παραμένει ανεξάρτητος στις σχέσεις του με την ελεγχόμενη επιχείρηση.

Ο ελεγκτής πρέπει επίσης, να είναι αντικειμενικός στην άσκηση του ελεγκτικού έργου και εχέμυθος.

Η εξασφάλιση επαρκών και κατάλληλων αποδεικτικών στοιχείων είναι το κύριο μέλημα του ελεγκτή. Τα στοιχεία αυτά θεμελιώνουν τη γνώμη του ελεγκτή για την αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών. Δεν υπάρχει περιοριστικό πλαίσιο για το τι είναι επαρκή και κατάλληλα αποδεικτικά μέσα.

Αυτό κρίνεται από τον ίδιο τον ελεγκτή με βάση την επαγγελματική του πείρα.

Ο ελεγκτής καταχωρεί τη γνώμη του για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων της ελεγχόμενης επιχειρήσεως, α) στην έκθεση ελέγχου που υποβάλλει στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχειρήσεως και β) στο πιστοποιητικό ελέγχου που υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση των μετοχών. Το πιστοποιητικό ελέγχου δημοσιεύεται μαζί με τις λογιστικές καταστάσεις στις οποίες αναφέρεται. Εκτός από την γνώμη του ελεγκτή, το πιστοποιητικό ελέγχου περιέχει τη διαβεβαίωση του ελεγκτή ότι ακολούθησε, κατά τον έλεγχο τα πρότυπα της ελεγκτικής.

Το κόστος του εξωτερικού ελέγχου είναι αρκετά υψηλό για την ελεγχόμενη επιχείρηση. Το προσωπικό της επιχειρήσεως αφιερώνει πολλές ώρες εργασίας βοηθώντας τον ελεγκτή στο έργο του. Ποιά είναι τα οφέλη που αποκομίζει ή επιχείρηση από τον εξωτερικό έλεγχο ώστε να δικαιολογείται το κόστος του ελέγχου;

Η επιχείρηση ωφελείται πολλαπλώς από τον εξωτερικό έλεγχο. Αναλυτικότερα:

- 1.Βελτιώνεται ή αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου της.
- 2.Αποκτούν νομιμότητα οι λογιστικές καταστάσεις της καθόσον λογιστικές καταστάσεις που δεν έχουν ελεγχεί, θεωρούνται άκυρες έστω και αν δεν έχουν εγκριθεί από την Γενική Συνέλευση των μετοχών.
- 3.Αυξάνεται ή εγκυρότητα και πληρότητα των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων όταν συνοδεύονται από το πιστοποιητικό ελέγχου.
- 4.Διευκολύνεται ή άντληση κεφαλαίων από την επιχείρηση εφόσον μειώνεται ο επενδυτικός κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο σωστά πληροφορημένος επενδυτής.
- 5.Διευκολύνεται ή διενέργεια του φορολογικού ελέγχου καθόσον ο εφοριακός - ελεγκτής περιορίζει την έκταση και το χρόνο του ελέγχου του όταν γνωρίζει ότι έχει προηγηθεί ο έλεγχος του εξωτερικού ελεγκτή.

5. ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΕΦΟΡΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Ελεγκτής είναι το πρόσωπο το οποίο διενεργεί το φορολογικό έλεγχο. Ο εφοριακός ελεγκτής εκτός της πείρας ή οποια αποκτάται με την πάροδο του χρόνου και με την τριβή του στην άσκηση των καθηκόντων του στα διάφορα φορολογικά αντικείμενα.

Ο εφοριακός ελεγκτής καλό είναι σε δύσκολες υποθέσεις ή επιχειρήσης που έχουν πραγματοποιήσει μεγάλο τζίρο ή πρόκειται για βιομηχανική επιχείρηση να ξεκινήσει ως βοηθός πεπειραμένου ελεγκτή. Και τούτο πέρα από τις γνώσεις πάνω στα φορολογικά θέματα απαιτείται και ή τεχνική στην διαδικασία του ελέγχου και ή ολοκλήρωση μιάς πολύμορφης έκθεσης.

Ειδικότερα:

1. Να είναι γνώστης της φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και της νομολογίας των διοικητικών δικαστηρίων και των φορολογικών λύσεων, που δόθηκαν κατά καιρούς από τη Διοίκηση του Υπουργείου Οικονομικών.
2. Να έχει πλήρη λογιστική κατάρτιση ώστε να είναι δυνατή ή προσαρμογή του πρός τα διάφορα λογιστικά συστήματα τα οποία θα συναντήσει στις επιχειρήσεις κατά την διάρκεια των ελέγχων.
3. Να έχει οικονομική μόρφωση, ώστε να μπορεί να κατανοεί και να διερευνά τα παρουσιαζόμενα κάθε φορά εμπορικά και οικονομικά φαινόμενα.

4. Να είναι κάτοχος νομικών γνώσεων δηλαδή των κανόνων του Εμπορικού και Αστικού δικαίου, ώστε να μπορεί να κατανοήσει και να εφαρμόσει τις διατάξεις της νομοθεσίας, οι οποίες είναι σχετικές με την εργασία του.
5. Να έχει ήθος.
6. Να έχει οξεία, ταχεία, αντίληψη και αντικειμενική κρίση.
7. Να έχει παρατηρητικότητα και μεθοδικότητα.
8. Να έχει υπομονή και επιμονή, ευγένεια και διακριτικότητα.
9. Να έχει ορισμένες τεχνικές γνώσεις προκειμένου να ελέγξει μια βιομηχανική ή βιοτεχνική επιχείρηση.
10. Να είναι ακριβοδίκαιος και λογικός.
11. Να έχει ικανότητα της χρήσης του γραπτού και προφορικού λόγου.
12. Να έχει εχεμύθεια.

6. ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΦΟΡΙΑΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ.

Το έργο του εφοριακού ελεγκτή ως γνωστό, είναι πολύ ενδιαφέρον αλλά πολύπλευρο και δυσχερές καθ' όσον αναζητά την πραγματική οικονομική κατάσταση του φορολογούμενου ή οποία πολλές φορές έχει με ιδιαίτερη φροντίδα αποκρυφθεί.

Γι' αυτό κατά τον έλεγχο οι σχέσεις μεταξύ των φορολογουμένων και των ελεγκτών είναι ευαίσθητες, λόγω της υπάρχουσας μεταξύ τους δυσπιστίας, πράγμα που κάνει το έργο του ελεγκτή άχαρο.

Ο εφοριακός ελεγκτής πρέπει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια, για να δημιουργήσει πνεύμα συνεργασίας με το φορολογούμενο και να εξαλείψει την υπάρχουσα προκατάληψη, ότι προσπαθεί να αυξήσει τα έσοδα του προϋπολογισμού. Γι' αυτό πρέπει να δείχνει στοργή προς τον φορολογούμενο λαμβάνοντας υπόψη τους ειδικούς όρους λειτουργίας της κάθε ελεγχόμενης επιχείρησης, ώστε να κάνει το έργο τους ευκολότερο και να εξυπηρετεί το γενικότερο συμφέρον συνηθίζοντας τους φορολογούμενους στην εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Κατά την διεξαγωγή του φορολογικού ελέγχου ή συμπεριφορά του εφοριακού ελεγκτή πρέπει να είναι άψογη και να διέπεται από τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών ηθών και να δημιουργείται ευνοϊκό ψυχολογικό κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Εξάλλου, ο έλεγχος των βιβλίων του υπόχρεου πρέπει να γίνεται με προσοχή και χωρίς σπουδή.

Κάθε διαφορά που παρουσιάζεται πρέπει να εξετάζεται με ιδιαίτερη προσοχή και να ερευνώνται όλα τα στοιχεία που διαθέτει ή επιχείρηση, ώστε όταν ή θέση του φορολογούμενου καθίσταται δυσχερής, να μην προκαλείται ή αντιδρασή του.

Πολλές φορές, ο εφοριακός ελεγκτής θα βρεθεί στη δύσκολη θέση να αντιμετωπίσει δύστροπους ή κακόπιστους φορολογούμενους γι' αυτό είναι ανεπίτρεπτο να χρησιμοποιεί ύφος επιτακτικό και οργιλό ή διάφορες πιέσεις και απειλές έστω και αν πετύχει το σκοπό του.

Επιτυχημένος ελεγκτής είναι εκείνος ο οποίος κατορθώνει να εκτελέσει την εντολή, που έχει δεχθεί, με τον κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο σύλληψη της φορολογητέας ύλης, χωρίς επεισόδια και παρεξηγήσεις.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΦΟΡΙΑΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Ο οριζόμενος εφοριακός ελεγκτής από το Προϊστάμενο της ΔΟΥ για την διενέργεια φορολογικού ελέγχου έχει στη διάθεσή του, σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία τα εξής δικαιώματα:

α) Δικαιούται με την διάταξη της παραγ. 1 του άρθρου 36 του ΚΒΣ να ελέγχει κάθε εργάσιμη μέρα, τα βιβλία και στοιχεία του φορολογούμενου τα οποία επιβάλλονται από τον ΚΒΣ καθώς και τα προαιρετικώς τηρούμενα και να λαμβάνει γνώση της επαγγελματικής του αλληλογραφίας.

β) Δικαιούται με την διάταξη της παραγ. 1 του άρθρου 50 του ΝΔ 3323/55 να ζητήσει μέσω του προϊσταμένου ΔΟΥ, τις πληροφορίες που χρειάζεται, τόσο από άλλες δημόσιες ή δημοτικές ή κοινοτικές αρχές, όσο και από ιδιωτικές

επιχειρήσεις και κάθε μορφής οργάνωση επαγγελματική, εμπορική, βιομηχανική, γεωργική κ.λ.π. προκειμένου να επικαλεστεί το έργο του.

γ) Δικαιούται να επαληθεύσει το υπόλοιπο του βιβλίου ταμείου, των αποθεμάτων, των πρώτων υλών και των εμπορευμάτων καθώς και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

δ) Δικαιούται με τις διατάξεις της παραγ. 3 του άρθρου 36 του ΚΒΣ να προβαίνει στην κατάσχεση ανεπίσημων βιβλίων εγγραφών και κάθε στοιχείου σχετικού προς το φορολογικό έλεγχο, χωρίς όμως έρευνα και εφόσον τα στοιχεία αυτά υπέπεσαν στην αντίληψή του, κατά την διενέργεια του ελέγχου, από τα οποία είναι δυνατό να προκύπτει απόκρυψη φορολογικής ύλης.

Επίσης με τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 36 του Κ.Β.Σ. ορίζεται ότι, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι στην επαγγελματική εγκατάσταση του φορολογούμενου αποκρύπτονται βιβλία, έγγραφα, εμπορεύματα ή άλλα στοιχεία τα οποία ασκούν επιρροή στον ακριβή προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης κατόπιν αιτήσεως του αρμόδιου οικονομικού επιθεωρητή ή προϊσταμένου ΔΟΥ, μπορεί ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών και έλλειψει αυτού ο Ειρηνοδίκης, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται επαγγελματική εγκατάσταση του φορολογούμενου, να αναθέσει την ενέργεια έρευνας σε ανακριτικό υπάλληλο προς ανεύρεση τέτοιων στοιχείων, με την σύμπραξη εφοριακών υπαλλήλων, που ορίζονται από τον οικονομικό επιθεωρητή ή προϊστάμενό ΔΟΥ.

Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις συντάσσεται σχετική έκθεση αντίγραφο δε αυτής παραδίδεται στο φορολογούμενο, ενώ τα βιβλία και στοιχεία, που έχουν βρεθεί, παραδίνονται στον Προϊστάμενο ΔΟΥ προς φύλαξη και αν με βάση αυτά ενεργηθεί

φορολογική εγγραφή, τότε φυλάγονται στην οικονομική εφορία μέχρι τελεσιδικίας αυτής.

7. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Για να αρχίσει ο έλεγχος μιάς επιχείρησης από τον ή τους εφοριακούς υπαλλήλους πρέπει πρώτιστως να έχει εκδοθεί στο όνομά του ή όνομά τους εντολή ελέγχου με το αντικείμενο που πρέπει να ελεγχθεί.

Αμέσως ο υπάλληλος πρέπει να καταρτίσει διάγραμμα για την ελεγκτική διαδικασία το οποίο περιλαμβάνει τις προπαρασκευαστικές ενέργειες καθώς και τις διαδοχικές ελεγκτικές ενέργειες του φορολογικού ελέγχου και αποβλέπει στην καλύτερη και ταχύτερη εκπλήρωση της αποστολής του για να μην σημειωθούν παραλείψεις ή κενά.

Στήν πράξη όμως επειδή από καμία διάταξη νόμου δεν προκύπτει κάποια συγκεκριμένη διαδικασία για τις προπαρασκευαστικές ενέργειες αλλά εναπόκειται στην εμπειρία του ελεγκτή ή το είδος της επιχείρησης, πιθανόν το προγραμματιζόμενο διάγραμμα ενεργειών να αλλάξει ανάλογα με τις ανάγκες της φορολογίας που ελέγχεται (π.χ ΦΠΑ - χαρτόσημο - εισόδημα).

8. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.

Οι προπαρασκευαστικές ενέργειες φορολογικού ελέγχου μπορεί να γίνουν σε δύο διαφορετικούς χώρους.

Ο πρώτος είναι ή ίδια ή ΔΟΥ δηλαδή στο γραφείο του εφοριακού υπαλλήλου και ο άλλος είναι ή επαγγελματική εγκατάσταση του φορολογούμενου.

Ο υπάλληλος στο γραφείο του προβαίνει στις παρακάτω ενέργειες:

1. Στήν παραλαβή και μελέτη του φακέλλου φορολογίας εισοδήματος της ελεγχόμενης επιχείρησης, προκειμένου να ενημερωθεί από πριν για την νομική μορφή της επιχείρησης, το ασκούμενο επάγγελμα, τον κύκλο εργασιών αυτής, το ύψος των ακαθάριστων εσόδων, τη φορολογική ιστορία της επιχείρησης κατά τα προηγούμενα έτη, καθώς και με κάθε πληροφορία χρήσιμη για τον έλεγχο.

Μεγάλη και ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αποδίδεται στην έκθεση ελέγχου προηγούμενου οικονομικού έτους καθ' όσον είναι δυνατό να αναγράφονται παραλείψεις και ανωμαλίες που διαπιστώθηκαν, οι οποίες αφορούν την ελεγχόμενη χρήση και πρόκειται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αποδοχή ή μη των βιβλίων αυτής.

2. Στήν παραλαβή από τα αρμόδια τμήματα των δηλώσεων διαφόρων φορολογικών αντικειμένων της κρινόμενης χρήσης που υποβλήθηκαν στη Δ.Ο.Υ.

3. Στήν παράλαβη από το τμήμα Κ.Β.Σ. των στοιχείων Κ.Ε.Π.Υ.Ο. που υπάρχουν, τα σημειώματα θεωρήσεων και το φάκελλο παραβιάσεων του Κ.Β.Σ.

4. Στη συγκέντρωση πληροφοριακού υλικού χρήσιμου για τον έλεγχο, σχετικά με την φορολογική ιστορία της επιχείρησης καθώς και τα ειδικά σημεία αυτής.

Οι προπαρασκευαστικές ενέργειες του υπαλλήλου στην επιχείρηση διακρίνονται:

1. Στην πραγματοποίηση της πρώτης επαφής κατά την οποία γίνεται γνωριμία του ελεγκτή με τον επιχειρηματία, το λογιστή και τους υπαλλήλους του λογιστικού γραφείου οι οποίοι πιθανόν θα τον βοηθήσουν στην προσκόμιση στοιχείων.

Η καλή συμπεριφορά του ελεγκτή στην επιχείρηση διευκολύνει το έργο του, γιατί επιδρά σημαντικά στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας και στην απόκτηση εμπιστοσύνης του φορολογούμενου.

2. Στην ενημέρωση για τα τηρούμενα βιβλία και το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης και γενικά για την πορεία των εργασιών, την ιδιομορφία καθώς και τις ειδικές και γενικές συνθήκες εργασίας της.

Στην παρακολούθηση στο κατάστημα ή στο εργοστάσιο για να αποκτήσει πλήρη εικόνα και σαφή αντίληψη του τρόπου διεξαγωγής των εργασιών της ελεγχόμενης επιχείρησης, του τρόπου λειτουργίας και των αποτελεσμάτων ορισμένων φάσεων της παραγωγικής διαδικασίας.

9. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.

Με το τέλος του φορολογικού ελέγχου συντάσσεται έκθεση ή οποία ως δημόσιο έγγραφο είναι μεγάλης σπουδαιότητας και αποτελεί τη βάση της φορολογικής εγγραφής.

Πρέπει η έκθεση ελέγχου να είναι πλήρης, σαφής και αιτιολογημένη. Η απεικόνιση των στοιχείων στην έκθεση ελέγχου πρέπει να είναι επιμελημένη, ώστε τα συμπεράσματα του ελέγχου να είναι πειστικά και αδιάβλητα. Σ' αυτή δεν πρέπει να περιέχονται προχειρότητες και ατέλειες.

Κατά την κατάρτιση της εκθέσεως ελέγχου παρουσιάζονται σημαντικές δυσχέρειες, λόγω της ποικιλίας των θεμάτων τα οποία εξετάζονται και γι' αυτό ο ελεγκτής πρέπει να έχει την ικανότητα σύνταξης σαφών συμπερασμάτων της έρευνάς τους.

Ο ελεγκτής όπως αναφέραμε και παραπάνω κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο συγκεντρώνει διάφορα στοιχεία τα οποία μαζί με αυτά που προκύπτουν από τον έλεγχο πρέπει να τα ταξινομήσει με τέτοιο τρόπο ώστε η έκθεση να αποτελεί ενιαίο σύνολο εργασιών και αποτελεσματική με τις παρατηρήσεις και τον τελικό προσδιορισμό του εισοδήματος.

Στην έκθεση ανάλογα βέβαια με το είδος της επιχείρησης και το είδος των τηρουμένων βιβλίων πρέπει να περιέχονται τα παρακάτω στοιχεία:

1. ΓΕΝΙΚΑ:

- Το ονοματεπώνυμο ή επωνυμία της ελεγχόμενης επιχείρησης.
- Το ασκούμενο επάγγελμα.
- Η νομική μορφή της επιχείρησης.
- Ο χρόνος λειτουργίας (έναρξη-μεταβολή κ.λ.π.).
- Το προσωπικό που απασχολήθηκε.
- Ο τρόπος διάθεσης των προϊόντων.
- Ο χρησιμοποιούμενος μηχανικός εξοπλισμός.
- Η πορεία της παραγωγικής διαδικασίας.

2. ΤΗΡΟΥΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.

- Η κατηγορία στην οποία υπάγονται τα τηρούμενα βιβλία Κ.Β.Σ.
- Τα τηρούμενα βιβλία και ο αύξων αριθμός της θεώρησής τους.
- Τα στοιχεία που χρησιμοποιεί ή επιχείρηση και ποιά από αυτά χρησιμοποιούνται.
- Η ύπαρξη φακέλλου ή στοιχείων επαγγελματικών δαπανών.
- Η ύπαρξη φακέλλου ή στοιχείων άκυρων.

3. ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ.Β.Σ.

- Η αξία των τιμολογίων χονδρικής πώλησης που υποβλήθηκαν.
- Η αξία των τιμολογίων αγοράς αγροτικών προϊόντων που υποβλήθηκαν.
- Η αξία των αμοιβών τρίτων που υποβλήθηκαν.
- Η αξία των στοιχείων ΚΕ.Π.Υ.Ο. που υπάρχουν.
- Οι φορτωτικές που υπάρχουν.
- Οι παραβάσεις Κ.Β.Σ. από την ίδια την ΔΟΥ ή ΥΠΕΔΑ ή άλλα όργανα.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ.

- Παρατίθενται τα αποτελέσματα της επιχείρησης όπως αυτά προκύπτουν από τους οικείους λογαριασμούς των βιβλίων της.

5. ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

- Παρατίθενται όλες οι διαφορές που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο με κάθε λεπτομέρεια με πλήρη αιτιολόγηση της μη αναγνώρισής τους και έτσι προκύπτει το από την αναμόρφωση, με την προσθήκη των λογιστικών διαφορών αποτέλεσμα.

6. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.

Οι παρατηρήσεις ελέγχου αναφέρονται:

- Στόν έλεγχο του κυκλώματος των συναλλαγών (αγορών και ακαθάριστων εσόδων).
- Στόν έλεγχο του συντελεστή μικτού κέρδους.
- Στόν έλεγχο του συντελεστή καθαρού κέρδους.
- Στήν απόδοση της πρώτης ύλης που βιομηχανοποιήθηκε ή υπέσται επεξεργασία.
- Στίς λοιπές παραλείψεις.
- Στο πόρισμα περί ειλικρίνειας ή ανακρίβειας ή ανεπάρκειας των βιβλίων.

7. ΕΞΩΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.

- Προσδιορισμός ακαθάριστων εσόδων.
- Προσδιορισμός συντελεστή μικτού κέρδους.
- Προσδιορισμός συντελεστή καθαρού κέρδους.
- Προσδιορισμός καθαρών κερδών.

8. ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ.

- Πραγματοποιείται ή διανομή των καθαρών κερδών που πραγματοποιήθηκαν με βάση το υπάρχον εταιρικό.

9. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ.

- Έκθεση ελέγχου ΦΜΥ, ΦΠΑ, ΦΚΕ, άρθρου 5 ΑΝ. 843/48 χαρτοσήμου.
- Σημείωμα άρθρου 36 Κ.Β.Σ. (επί παραλείψεων-παρατυπιών κ.λ.π.).
- Καταστατικό της επιχείρησης.

10. ΣΩΜΑ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (Σ.Ο.Λ.)

Στη χώρα μας ο εξωτερικός (οικονομικός ή λογιστικός όπως επίσης λέγεται) έλεγχος διενεργείται από ορκωτούς λογιστές που ανήκουν στο Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.).

Η ίδρυση του Σ.Ο.Λ. είχε προβλεφθεί από το 1931.

Συστάθηκε όμως το 1955 με το ΝΔ 3329/1955 και άρχισε την λειτουργία του το 1956 με την ορκωμοσία των εννέα πρώτων ορκωτών λογιστών μέχρι το 1956 δηλαδή, δεν υπήρχε στη χώρα μας ουσιαστικός εξωτερικός έλεγχος.

Ο έλεγχος που διενεργείται από το Σ.Ο.Λ. διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 37 του νόμου 2180/1920 **Περί Ανωνύμων Εταιρειών.**

Όπως αναφέρει και ο ορκωτός λογιστής Θ.Γρηγοράκος για την οργάνωση του εξωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα (1978) οι ορκωτοί λογιστές οφείλουν:

Κατά τη διάρκεια της χρήσης να παρακολουθούν τη λογιστική κατάσταση της εταιρείας και δικαιούνται να εξετάσουν οποιοδήποτε λογιστικό βιβλίο, λογαριασμό ή έγγραφο συμπεριλαμβανομένων και των πρακτικών Γενικής Συνέλευσης και Διοικητικού Συμβουλίου.

Είναι υποχρεωμένοι να κάνουν κάθε αναγκαία υπόδειξη στο Διοικητικό Συμβούλιο, σε περίπτωση δε παράβασης των διατάξεων του νόμου να κάνουν αναφορά στον Υπουργό Εμπορίου.

Μετά την λήξη της χρήσης υποχρεούνται να ελέγξουν τον ισολογισμό και τον λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης και να υποβάλλουν έκθεση προς την τακτική Γενική Συνέλευση αναφορικά με το πόρισμα του ελέγχου τους.

Στήν έκθεση πρέπει να αναφέρεται:

- 1.Αν τους δόθηκαν οι πληροφορίες που ήταν απαραίτητες κατά την εκτέλεση του έργου τους.
- 2.Αν ενημερώθηκαν πλήρως για τον απολογισμό των εργασιών των υποκαταστημάτων (εάν υπάρχουν).
- 3.Αν τηρήται κανονικά ο λογαριασμός κόστους παραγωγής στην περίπτωση που πρόκειται για βιομηχανική επιχείρηση.
- 4.Αν έγινε τροποποίηση στη μέθοδο απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

Αποστολή του ελέγχου είναι να διαπιστωθεί:

- 1.Αν η οικονομική διαχείριση της χρήσης διεξάχθηκε ομαλά και σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2190/1920 και του καταστατικού.
- 2.Αν για τη λογιστική παρακολούθηση ακολουθήθηκαν οι παραδεικτές λογιστικές αρχές.
- 3.Αν ο ισολογισμός της χρήσης και οι αναλύσεις των αποτελεσμάτων και διανομής κερδών που συνοδεύουν τον ισολογισμό έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 42-45 του νόμου 2190/1920 και αν απεικονίζουν με σαφήνεια την πραγματική περυσιακή κατάσταση της εταιρείας και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά την διάρκεια της χρήσης.

Οι ορκωτοί λογιστές είναι υποχρεωμένοι:

- 1.Τις σοβαρότερες διαπιστώσεις και κυρίως όσες αναφέρονται στη σαφήνεια του ισολογισμού να τις συμπεριλάβουν στο Πιστοποιητικό Ελέγχου που προορίζεται για την Γενική Συνέλευση των μετοχών.

2.Τις δευτερεύουσες διαπιστώσεις και όσες αναφέρονται σε ανεπάρκεια του εσωτερικού ελέγχου ή σε θέματα λογιστικής φύσης τις περιλαμβάνουν σε ιδιαίτερη έκθεση που προορίζεται για το Διοικητικό Συμβούλιο.

3.Τις διαπιστώσεις που αφορούν παραβάσεις του νόμου και του καταστατικού, το γνωστοποιούν στον Υπουργό Εμπορίου.

Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου οι ορκωτοί λογιστές έχουν δικαίωμα για:

1. Άρνηση πιστοποίησης.
2. Πιστοποίηση με επιφυλάξεις.
3. Πιστοποίηση ανεπιφύλακτη.

Δικαίωμα υπογραφής του πιστοποιητικού έχουν μόνο οι ορκωτοί λογιστές Α΄ τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ Α΄ Β΄ Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ.

1. ΒΙΒΛΙΟ ΑΓΟΡΩΝ.

Στήν πρώτη κατηγορία του Κ.Β.Σ. εντάσσονται οι επιτηδευματίες που τα ακαθάριστα έσοδά τους,κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο,ήταν έως 18.000.000δρχ. Ακόμη,στήν Α΄ κατηγορία του Κ.Β.Σ. εντάσσονται:α)ο πρατηριούχος υγρών καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων,για την εμπορία βενζίνης και πετρελαίου, β)ο επιτηδευματίας που διαθέτει τα είδη του αποκλειστικά λιανικώς στις λαϊκές αγορές, γ)ο λιανοπωλητής ψιλικών και συναφών ειδών,εφημερίδων,περιοδικών και τσιγάρων.

Όποιος από τους επιτηδευματίες των παραπάνω περιπτώσεων διατηρεί και κλάδο πώλησης άλλων αγαθών ή παροχής υπηρεσιών,τηρεί για τον κλάδο αυτό τα βιβλία της κατηγορίας που αντιστοιχεί στα ακαθάριστα έσοδα του κλάδου αυτού,όχι όμως σε κατηγορία κατώτερη της δευτέρης.

Ο επιτηδευματίας που εντάσσεται στην Α΄ κατηγορία του Κ.Β.Σ. οφείλει να τηρεί το βιβλίο Αγορών στο οποίο καταχωρούνται όλες οι αγορές που πραγματοποιεί είτε με μετρητά είτε με πίστωση.Πιο συγκεκριμένα στο βιβλίο Αγορών καταχωρούνται με χρονολογική σειρά εκδόσεως ή επιστροφής όλα τα τιμολόγια,πιστωτικά σημειώματα κ.λ.π. με αύξων αριθμό, την αξία,την χρονολογία,το ονοματεπώνυμο του πωλητή και την αιτιολογία.Σε ιδιαίτερη στήλη καταχωρούνται τόσο οι αγορές παγίων αγαθών όσο και ο ΦΠΑ με τον οποίο επιβαρύνονται οι αγορές.

Επίσης σε ιδιαίτερο χώρο των βιβλίων Αγορών καταχωρούνται οι επιστροφές εμπορευμάτων καθώς και οι εκπτώσεις.

1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Το βιβλίο αγορών, από την φύση του έχει περιορισμένες πληροφοριακές δυνατότητες, σχετικά με την παρουσίαση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Οι πληροφορίες που δίνει, περιορίζονται στο ύψος των αγορών και σε διάφορες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν μέσα στην διαχειριστική περίοδο, όπως και των επιστροφών που έκανε αυτός που τηρεί το βιβλίο αγορών, ή των εκπτώσεων που έκανε από τους προμηθευτές του.

Αν το φορολογικό εισόδημα του επιτηδευματία της Α΄ κατηγορίας βιβλίων του Κ.Β.Σ. προσδιορίζεται με βάση το ύψος των αγορών του, είναι ευνόητο ότι ο επιτηδευματίας που τηρεί βιβλίο αγορών και θέλει να αποκρύψει φορολογητέο εισόδημα θα αποβλέπει στον περιορισμό του ύψους των αγορών του με παράνομες ενέργειες.

Ο ελεγκτής επιχειρήσεως, η οποία τηρεί βιβλίο αγορών, πρέπει να γνωρίζει όλες τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι επιτηδευματίες της κατηγορίας αυτής, για να μπορεί να την ελέγξει αντικειμενικά. Άριστος ελεγκτής θεωρείται όχι εκείνος που γνωρίζει τις μεθόδους φοροδιαφυγής και ερευνά για την αποκάλυψή τους, αλλά εκείνος που με την φαντασία μπορεί να προβλέψει και να αποκαλύψει νέες μεθόδους φοροδιαφυγής, επειδή η εφευρετικότητα των επιτηδευματιών στον τομέα αυτό δεν έχει όρια.

Συνέχεια χρησιμοποιούνται και νέες μέθοδοι φοροδιαφυγής. Συνεχώς θα πρέπει να είναι και προσπάθεια των ελεγκτών, για να προλαβαίνουν τις παράνομες ενέργειες των επιτηδευματιών και να τις αποκαλύπτουν κατά την γέννεσή τους, και όχι να περιμένουν τυχαία γεγονότα από τα οποία και μόνο θα αποκαλύψουν την παρανομία. Σ' αυτό το σημείο βρίσκεται και η διαφορά μεταξύ του πραγματικού επιστήμονα φοροτεχνικού ελεγκτή, και του περιστατικού ελεγκτή.

Οι μέθοδοι φοροδιαφυγής των υπόχρεων Α' κατηγορίας βιβλίων είναι οι εξής:

- α) Σε ενέργειες που έχουν σχέση με την έκδοση στοιχείων κατά την αγορά αγαθών.
- β) Σε ενέργειες που έχουν σχέση με την τήρηση βιβλίων αγορών.
- γ) Σε ενέργειες που έχουν σχέση με την πώληση των αγαθών.

1.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΑΓΑΘΩΝ

Η μείωση του ύψους των αγορών πετυχαίνεται με δύο τρόπους:

- α) Την μη έκδοση τιμολογίων από τον προμηθευτή κατά την πώληση των αγαθών.
- β) Την έκδοση τιμολογίων με ανακριβές περιεχόμενο.

Γιατί ο πωλητής (και κατά κύριο λόγο αυτός που τηρεί βιβλίο Β' ή Γ' κατηγορίας) μη εκδίδοντας τιμολόγιο (ή εκδίδοντας τιμολόγιο με ανακριβές περιεχόμενο), πετυχαίνει τα ακόλουθα:

-Κρύβει ακαθάριστα έσοδα (πωλήσεις) και έτσι μειώνει τα φορολογητέα έσοδά του.

-Αν έχει αγοράσει χωρίς τιμολόγιο,αποφεύγει τις ενέργειες του ποσοτικού ελέγχου,αφού την ίδια ποσότητα εμπορεύματος που αγόρασε χωρίς τιμολόγιο,την πουλάει χωρίς τιμολόγιο.

-Πουλάει το εμπόρευμα σε μικρότερο κόστος για τον αγοραστή (χωρίς να επιβαρύνει με χαρτόσημο ΟΓΑ),και έτσι βρίσκει περισσότερους αγοραστές.

-Αυξάνει ή διατηρεί την πελατεία του,έστω και αν ο ίδιος δεν έχει υποπέση φοροδιαφυγής,ή οποία εκβιαστικά του θέτει τον όρο ή μου πουλάς χωρίς τιμολόγιο (η με ανακριβές τιμολόγιο)ή πηγαίνω να αγοράσω σε άλλον.

Έχει την ευχέρεια να εκδίδει εικονικά τιμολόγια για εξυπηρέτηση άλλων πελατών (που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας) και έχουν λόγους να επιβαρύνουν το κόστος των εμπορευμάτων ή των πάγιων στοιχείων τους με εικονικές δαπάνες (είτε αφορούν σε αγορές εμπορευμάτων,είτε δαπάνες εγκαταστάσεων,είτε γενικά έξοδα).

Αλλά και ο αγοραστής που τηρεί βιβλίο αγορών,έχει παρόμοιους λόγους για να ζητήσει από το πωλητή τη μη έκδοση τιμολογίου (ή έκδοση τιμολογίου με ανακριβές περιεχόμενο).

Ο αγοραστής που τηρεί βιβλίο αγορών,διευκολύνεται στις ενέργειες του αυτές,στην περίπτωση που πουλάει λιανικά και κατά συνέπεια δεν έχει υποχρέωση να εκδίδει στοιχείο κατά την πώληση των αγαθών.Στην περίπτωση αυτή διακινδυνεύει μόνο μια φορά,σέ αραιά χρονικά διαστήματα κατά την διακίνηση (την αγορά) αγαθών χωρίς στοιχείο και έτσι δεν διατρέχει τον κίνδυνο που διατρέχει ο λιανοπωλητής επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία Β'κατηγορίας.

Ο έλεγχος στις περιπτώσεις αυτές εδραιώνεται βασικά στην αστυνόμευση της διακίνησης των αγαθών. Ο προληπτικός έλεγχος είναι το ισχυρότερο όπλο στα χέρια της φορολογικής αρχής.

Αυτό πετυχαίνεται με τον έλεγχο των φορτηγών αυτοκινήτων Δ.Χ. ή Ι.Χ., των ταξί, λεωφορείων, τρικύκλων, πλοίων ή άλλων μέσων που χρησιμοποιούνται για την μεταφορά εμπορευμάτων.

Στις περιπτώσεις μεταφοράς με φορτηγά ή τρίκυκλα Δ.Χ. ερευνάται με δειγματοληπτικό έλεγχο, κατά πόσο για τα συγκεκριμένα εμπορεύματα που μεταφέρονται, υπάρχει φορτωτική ή διπλότυπη κατάσταση αποστολής μεταφορικού γραφείου και συνοδευτικό στοιχείο του αγαθού που μεταφέρεται.

Μια άλλη μέθοδος φοροδιαφυγής είναι ή υπερτιμολόγηση των αγαθών που εισάγονται από το εξωτερικό, με τον τρόπο αυτό μικραίνει - συντελεστής μικρού- και στη συνέχεια καθαρού κέρδους. Επιπλέον πετυχαίνεται ή λαθραία εξαγωγή συναλλάγματος μια και το επιπλέον ποσό της υπερτιμολόγησης το εισπράττει ο εισαγωγέας σε συνάλλαγμα από τους προμηθευτές του του εξωτερικού.

Μια συνηθισμένη περίπτωση λαθραίας μεταφοράς εμπορευμάτων που εφαρμόζεται σε μεταφορές μέσα στην ίδια πόλη, είναι ή χρησιμοποίηση μέσα στην ίδια μέρα ενός μόνου τιμολογίου, ή ενός δελτίου αποστολής, για περισσότερες από μία μεταφορές στον ίδιο αγοραστή. Με τον τρόπο αυτό, ο αγοραστής μίας ποσότητας με ένα τιμολόγιο, έχει την δυνατότητα να αγοράζει ισόποσα εμπορεύματα πολλές φορές με πολλά δρομολόγια μεταφοράς των αγαθών.

Η δυνατότητα αυτή παρεμποδίζεται, αν σε κάθε έλεγχο που κάνουν οι εφοριακοί υπάλληλοι θεωρούν το δελτίο αποστολής ή το τιμολόγιο και την φορτωτική ή το ημερολόγιο μεταφοράς ανάλογα κατά περίπτωση, αναφέροντας πάνω σε αυτό την ώρα και τον τόπο που έγινε ο έλεγχος. Το στοιχείο μεταφοράς, μετά τη θεώρησή του, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί και άλλη φορά.

Άλλος τρόπος ελέγχου, είναι η έρευνα κατά το ξεφόρτωμα των εμπορευμάτων στο κατάστημα ή την αποθήκη του αγοραστή.

Εάν βρεθούν και άλλα ομοειδή εμπορεύματα, αναζητεί το σχετικό τιμολόγιο ή δελτίο αποστολής και εάν δεν επιδειχθεί, βεβαιώνεται η αγορά χωρίς τιμολόγιο.

Η μέθοδος αυτή ελέγχου εφαρμόζεται σε κάθε επιδευματία που τηρεί βιβλίο αγορών. Μια από τις πρώτες ενέργειες που πρέπει να κάνει ο ελεγκτής, είναι να ζητήσει τιμολόγιο για ορισμένα είδη που είναι δυνατό να έχουν αγοραστεί χωρίς φορολογικό στοιχείο. Σαν παράδειγμα αναφέρεται η ύπαρξη μικρού αριθμού κομματιών ειδών λαϊκής τέχνης, ποτών, δερμάτινων ειδών, αρωμάτων, κοσμημάτων και άλλων ειδών προελεύσεως εξωτερικού.

Πρέπει να ερευνώνται, κατά πόσο τα είδη που γράφονται στο τιμολόγιο που επιδεικνύεται από τον επιτηδευματία, είναι της ίδιας ποιότητας με τα είδη που υπάρχουν στο κατάστημα, όπως και κατά πόσο οι ποσότητες που υπάρχουν μέσα στο κατάστημα καλύπτονται από τιμολόγια.

Η προσοχή του ελέγχου πρέπει να στρέφεται ιδιαίτερα σε καινούργια είδη, για τα οποία δεν θα μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι αποτελούν απόθεμα από αγορές προηγούμενων ετών που καλύπτονται από παλιά τιμολόγια.

Θα πρέπει να ερευνάται αν για τις μεταφορές που έγιναν στο παρελθόν με δελτίο αποστολής εκδόθηκαν αργότερα τιμολόγια, και αν τα τιμολόγια αυτά καταχωρήθηκαν στο βιβλίο αγορών.

Μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγή γίνεται κατά την αγορά εκχώριων προϊόντων, ιδιαίτερα κατά την αγορά οπωροκηπευτικών. Βοηθάει το γεγονός ότι η κατανάλωση των ειδών αυτών γίνεται αμέσως και δεν καθυστερεί, επειδή είναι ευπαθή και χαλάνε. Για το λόγο αυτό, τις περισσότερες φορές δεν γίνονται αποθηκεύσεις, οι οποίες βοηθούν τον φορολογικό έλεγχο τους ελέγχους της ποσοτικής διακίνησης.

Οι έμποροι που αγοράζουν γεωργικά προϊόντα από τους παραγωγούς, είτε υποτιμολογούν τα τιμολόγια αγοράς που εκδίδουν, είτε γράφουν λιγότερες ποσότητες από εκείνες που πραγματικά αγοράζουν, ενώ παράλληλα υπερτιμολογούν τις αξίες τους για αγορανομικούς ελέγχους.

Η υπερτιμολόγηση εφαρμόζεται συνήθως από εκείνους που τηρούν βιβλίο αγορών, για να μην αυξάνουν το ύψος των αγορών από τον προμηθευτή, είτε στο τέλος της χρήσης, είτε κατά περιοδικά διαστήματα, εικονικών εκπτώσεων πάνω στο σύνολο των πωλήσεών του σε κάθε αγοραστή. Έτσι, εκδίδεται πιστωτικό σημείωμα για το ύψος της εικονικής εκπτώσεως, με συνέπεια αυτός να μειώσει το ύψος των ακαθάριστων εσόδων του (αν τηρεί βιβλία Γ κατηγορίας) και ο αγοραστής που τηρεί βιβλίο αγορών να μειώσει το ύψος των αγορών του.

1.3 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΓΟΡΩΝ

Πολλοί είναι οι τρόποι για την εμφάνιση στο βιβλίο αγορών μικρότερου ύψους αγορών από εκείνες που πραγματοποίησε η επιχείρηση βάση στοιχείων. Δύο είναι οι στόχοι αυτών των ενεργειών:

- α) Η μείωση των ακαθάριστων εσόδων, που θα έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση των φορολογητέων καθαρών κερδών, και
- β) Η μη υπέρβαση του ανωτάτου ύψους ακαθάριστων εσόδων της Α' κατηγορίας βιβλίων και αποφυγή με τον τρόπο αυτό, της εντάξεως του επιτηδευματία σε ανώτερη κατηγορία βιβλίων, κάτι που θα έχει σαν αποτέλεσμα την υποχρέωση από μέρους της έκδοσης αποδείξεων λιανικής πώλησης.

Ένας πιο συνηθισμένος τρόπος απόκρυψης αγορών, υπήρξε κατά το παρελθόν η μη καταχώρηση ορισμένων τιμολογίων αγοράς στο βιβλίο αγορών. Η μέθοδος αυτή κρίθηκε σαν ξεπερασμένη και επικίνδυνη στις περιπτώσεις που οι Οικονομικές Εφορίες είχαν την δυνατότητα να αξιοποιήσουν τα στοιχεία που τους έστελνε ή Μηχανογραφική Υπηρεσία Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών (ΜΗ.Κ.Υ.Ο.).

Η μέθοδος φοροδιαφυγής είναι η καταχώρηση στο βιβλίο αγορών του τιμολογίου, με ποσά όμως μικρότερα από τα αληθινά. Η διόρθωση των ποσών πάνω στο τιμολόγιο με έντεχνη διαγραφή του τελευταίου μηδενικού ή με αλλοίωση των αριθμών π.χ. η διόρθωση του ποσού 190.000 σε 100.000 είναι πολύ επικίνδυνη, διότι εύκολα ανακαλύπτεται και δεν αφήνει περιθώρια ελαφρυντικών, αφού η πρόθεση για φοροδιαφυγή είναι αυταπόδεικτη.

Στήν περίπτωση αυτή, αν το τιμολόγιο γράφει π.χ ποσό 190.000 στο βιβλίο αγορών καταχωρείται δῆθεν από παραδρομή το ποσό 100.000. Επίσης μπορεί να καταχωρηθεί αναριθμητισμός π.χ αντί του ποσού 16.234 καταχωρείται το ποσό 12.634. Τα σκόπιμα λάθη αυτού του είδους γίνονται όταν στο βιβλίο αγορών υπάρχουν πολλές καταχωρήσεις αγορών, κατά τρόπο που να μὴ πιάνονται από το μάτι του ελεγκτή.

Εαν στο βιβλίο αγορών ἔχουν καταχωρηθεῖ μικροποσά και το λάθος γίνεται στο μοναδικό μεγάλο ποσό, ἡ ενέργεια αὐτή θα γίνει αντιληπτή από τον ἔλεγχο, ο οποίος εἶναι υποχρεωμένος να ελέγξει την ακρίβεια καταχώρησης των μεγάλων τουλάχιστων τιμολογίων. Ο ἔλεγχος αὐτός θα γίνει εἴτε με τη σύγκριση των ατομικῶν καταστάσεων της Μ.Υ.φ., εἴτε με τη σύγκριση των τιμολογίων που ἔχει στο αρχεῖο του ο επιτηδευματίας με τις εγγραφές του βιβλίου αγορών.

Πιο συνηθισμένη μέθοδος εἶναι ἡ δῆθεν από παραδρομή διάπραξη αθροιστικῶν λάθους (πάντοτε πρὸς τα κάτω) στήν ἄθροιση των ποσῶν των αγορών.

Πολλοί επιτηδευματίες για να δημιουργήσουν εμπόδια στὸν εφοριακὸ ελεγκτὴ για την αποκάλυψη αὐτοῦ του είδους των ενεργειῶν, γράφουν στο βιβλίο αγορών τα ποσά ὄχι κατὰ λογιστικὴ τάξη, δηλαδή τις μονάδες κάτω από τις μονάδες, τις δεκάδες κάτω από τις δεκάδες κ.ο.κ ἀλλὰ με τρόπο ὥστε ο ελεγκτὴς να αναγκαστεῖ να αποφύγει την ταλαιπωρία της ἄθροισης. Γι' αὐτὸ, ἡ χρήση μίας αθροιστικῆς μηχανῆς εἶναι στη περίπτωση αὐτὴ ἀπαραίτητη.

Ο έμπειρος ελεγκτής περιορίζει τον έλεγχο στις αθροίσεις των ποσών που παρουσιάζουν αυτή τη λογιστική αταξία, επειδή γνωρίζει ότι ή αταξία αυτή δεν οφείλεται σε πραγματική αγραμματοσύνη του επιτηδευματία, αλλά υποκρύπτει κάποια άλλη ανωμαλία. Και ή δικαιολογία του επιτηδευματία σε αυτή την περίπτωση είναι μιá και σίγουρη: **Λάθος.**

Το ίδιο συνηθισμένη είναι ή διάπραξη λάθους (πάντοτε πρὸς τα κάτω) κατά την μεταφορά ενός ποσού απο την μία σελίδα στην άλλη, και ειδικότερα κατά το γύρισμα του φύλλου, δηλαδή από την σελίδα με μόνη αρίθμηση στη ζυγή (π.χ από τη σελίδα 33 στη σελίδα 34). Είναι ένα λάθος που δύσκολα το πιάνει το μάτι του ελεγκτή, εκτός αν κάνει - όπως επιβάλλεται - ειδική έρευνα πάνω στο είδος αυτό της φοροδιαφυγής. Στην περίπτωση αυτή, αντί να μεταφερθεί π.χ το άθροισμα 2.500.875 - μεταφέρεται το άθροισμα 2.050.875.

Όσο έμπειρο κι αν είναι το μάτι του ελεγκτή, πολλές φορές περνάει απαρατήρητο αυτό το ηθελημένο λάθος χωρίς να το προσέξει, επειδή ή αντιμετάθεση των αριθμών (αναριθμητισμός) έχει αληθοφάνεια και γίνεται πράγματι πολύ δύσκολα αντιληπτή.

Το αντίθετο λογιστικό λάθος, δηλαδή πρὸς τα πάνω μεταφορά, στη στήλη των εκπτώσεων και των επιστροφών, με συνέπεια να μειώνεται το ύψος των αγορών που υπόκειται σε φορολογία..

1.4 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.

Εκτός από τις μεθόδους φοροδιαφυγής κατά την αγορά των αγαθών, υπάρχουν και ορισμένες μέθοδοι που αφορούν στην πώληση των αγαθών, αφού σε πολλές περιπτώσεις ή φοροδιαφυγή του αγοραστή συνδέεται με τη φοροδιαφυγή του πωλητή.

Οι πιο συνηθισμένοι μέθοδοι φοροδιαφυγής κατά την πώληση των αγαθών είναι οι εξής:

1. Με έκδοση τιμολογίου πωλήσεως από τον πωλητή.
2. Έκδοση τιμολογίου πωλήσεως από τον πωλητή, αλλά με αναγραφή μικρότερων ποσών, είτε στις ποσότητες είτε στις αξίες είτε και στα δύο.
3. Έκδοση τιμολογίου πωλήσεως με αναγραφή μεγαλύτερων ποσών είτε στις ποσότητες είτε στις αξίες είτε και στα δύο.
4. Έκδοση τιμολογίου πωλήσεως με αναγραφή ειδών μικρότερης αξίας σε σχέση με τα πραγματικά είδη.
5. Έκδοση εικονικών τιμολογίων πωλήσεως (αν και στην πραγματικότητα δεν γίνεται πώληση).
6. Οι ίδιες ενέργειες σε ό,τι αφορά την έκδοση ή μη έκδοση ή ανακριβή έκδοση τιμολογίου αγοράς, στις περιπτώσεις όπου ο αγοραστής είναι υποχρεωμένος να εκδίδει το στοιχείο.
7. Έκδοση δελτίου αποστολής, για διασφάλιση της διακίνησης των αγαθών, όχι όμως και τιμολογίου.
8. Εικονικές πωλήσεις ή εικονικές επανεξαγωγές στο εξωτερικό αγαθών που τυχαίνουν ειδικής μεταχείρισης κατά την εξαγωγή, π.χ. οινοπνευματώδη ποτά με μειωμένο φόρο οινοπνεύματος, αλλά βιομηχανικά είδη που παράγονται με πρώτες ύλες που ήλθαν από το εξωτερικό με προσωρινή ατέλεια κ.λ.π.

Στην περίπτωση αυτή, ο εξαγωγέας είτε δήθεν εξάγει με εικονική φορτωτική ολόκληρη την ποσότητα που γράφει στο τιμολόγιο πωλήσεως είτε μέρος από αυτήν.

Με τον τρόπο αυτό ο εξαγωγέας πετυχαίνει μειωμένο συντελεστή καθαρού κέρδους, ενισχύεται με την επιστροφή επιβαρύνσεων από τόκους, απαλλάσσεται από ειδικούς φόρους στο εσωτερικό ή δασμούς κατά την εισαγωγή.

Στήν συνέχεια ο επιτηδευματίας πουλάει στο εσωτερικό χωρίς τιμολόγιο τις ποσότητες που δήθεν πούλησε στο εξωτερικό, και έτσι κερδίζει όλες τις παραπάνω επιβαρύνσεις. Έχει, επιπλέον, την ευχέρια και το πλεονέκτημα να πουλάει σε χαμηλότερη τιμή και να κάνει αθέμιτο ανταγωνισμό στους ανταγωνιστές του.

Η δόλια αυτή ενέργεια αποκαλύπτεται από τον έλεγχο του συναλλάγματος που έρχεται από το εξωτερικό σαν αντίτιμο των παραπάνω εξαγωγών, θα πρέπει να υπάρχουν δικαιολογητικά εισαγωγής συναλλάγματος, που να καλύπτουν όλη την αξία των εξαγωγών. Σε αντίθετη περίπτωση ή παράβαση είναι βέβαιη και αυταπόδεικτη, εκτός εάν ο αγοραστής του εξωτερικού δεν έστειλε το αντίτιμο των εμπορευμάτων που αγόρασε σε συνάλλαγμα, πράγμα όμως που είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ο Έλληνας εξαγωγέας.

2. ΒΙΒΛΙΟ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ

Στήν Β' κατηγορία του Κ.Β.Σ. ανήκουν οι επιτηδευματίες που τα ακαθάριστα έσοδά τους, κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο ήταν μεταξύ 15.000.001 και 180.000.000 δρχ.

Ακόμη στήν Β' κατηγορία του Κ.Β.Σ. εντάσσονται, ανεξάρτητα από τα ακαθάριστα έσοδά τους, οι παρακάτω επιτηδευματίες:

- α) ο ελεύθερος επαγγελματίας.
- β) ο εκτελωνιστής.
- γ) ο πράκτορας κρατικών λαχείων και παιχνιδιών (ΠΡΟΠΟ-ΛΟΤΤΟ) και συναφή.
- δ) ο εκμεταλλευτής αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης.
- ε) ο παραγωγός ασφαλειών.
- στ) ο μεσίτης.
- ζ) ο εκμεταλλευτής γεωργικών μηχανημάτων ή ελαιοτριβείου.
- η) ο εκμεταλλευτής εκπαιδευτηρίου ή φροντιστηρίου.
- θ) ο εκμεταλλευτής πλοίου της δευτέρας κατηγορίας του άρθρου 3 του νόμου 27/1975.
- ι) ο εκμισθωτής μηχανημάτων, αυτοκινήτων ή οποιονδήποτε άλλων κινητών πραγμάτων.
- ια) ο πράκτορας εφημερίδων και περιοδικών.
- ιβ) ο κατασκευαστής ιδιωτικών ή δημοσίων τεχνικών έργων, του οποίου τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται με ειδικό τρόπο, σύμφωνα με τη νομοθεσία περί φορολογίας εισοδήματος.
- ιγ) ο πωλητής χρυσών και λοιπών νομισμάτων.
- ιδ) ο πρατηριούχος χονδρικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων.

ιε) ο πωλητής πετρελαιοειδών ως αντιπρόσωπος εταιρείας διανομής των ειδών αυτών και

ιστ) ο πρατηριούχος υγραερίου αυτοκινήτων.

Όποιος από τους παραπάνω επιτηδευματίες διατηρεί κλάδο παροχής υπηρεσιών ή πώλησης αγαθών, τηρεί για όλες του τις δραστηριότητες, τα βιβλία της κατηγορίας που αντιστοιχεί στο σύνολο των ακαθάριστων εσόδων του, όχι όμως κατηγορίας μικρότερης της δεύτερης.

Ο επιτηδευματίας της Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. είναι υποχρεωμένος να τηρεί το βιβλίο Εσόδων - Εξόδων. Στο βιβλίο αυτό καταχωρεί κατά χρονολογική σειρά εκδόσεως ή λήψεως του σχετικού δικαιολογητικού όλα τα ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιεί με μετρητά ή με πίστωση, από πώληση αγαθών και παροχή υπηρεσιών. Ακόμη, πάντα σε ειδικές στήλες, καταχωρεί τα έξοδα που έκανε με μετρητά ή με πίστωση, για την αγορά αγαθών, για τη λήψη υπηρεσιών και γενικά άλλα έξοδα.

Στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων τα έσοδα καταχωρούνται σε ειδικές στήλες, ανάλογα αν προέρχονται από χονδρικές ή λιανικές πωλήσεις και κατά συντελεστή ΦΠΑ. Το ίδιο και τα έξοδα, αναλύονται σε ειδικές στήλες, ανάλογα αν αφορούν αγορά εμπορευμάτων, αγορά πάγιων περιουσιακών στοιχείων, αμοιβές προσωπικού, ενοίκια, αμοιβές τρίτων κ.λ.π.

2.1 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ.

Η φοροδιαφυγή της κατηγορίας αυτής στηρίζεται στις ακόλουθες μεθόδους:

α) Μη έκδοση αποδείξεων λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών.

β) Έκδοση αποδείξεων λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών με ανακριβές περιεχόμενο.

γ) Μη έκδοση τιμολογίων πώλησης ή παροχής υπηρεσιών.

δ) Έκδοση τιμολογίων πώλησης ή παροχής υπηρεσιών με ανακριβές περιεχόμενο.

Μια από τις πιο συνηθισμένες μεθόδους αποκρύψεως εσόδων, είναι ή μη έκδοση αποδείξεων λιανικής πώλησης.

Υπάρχουν πολλές παραλλαγές της μεθόδου αυτής, από τις οποίες οι κυριότερες είναι:

- Η επιχείρηση δεν εκδίδει αποδείξεις, είτε σε όλους τους πελάτες είτε σε ορισμένη κατηγορία από αυτούς, όταν γνωρίζει ότι δεν υπάρχει κίνδυνος να την καταγγείλουν.

Αν κάποιος της ζητήσει την απόδειξη, είτε την εκδίδει αμέσως με τη δικαιολογία ότι η παράλειψη ήταν τυχαία και οφείλονταν στο φόρτο εργασίας, είτε ισχυρίζεται ότι τηρεί βιβλία Α' κατηγορίας και δεν έχει υποχρέωση να εκδίδει αποδείξεις.

Οι επιτηδευματίες της Β' κατηγορίας έχουν υποχρέωση να τοποθετούν σε εμφανές σημείο του καταστήματος πινακίδα με την οποία ειδοποιούνται οι πελάτες ότι το κατάστημα έχει υποχρέωση έκδοσης αποδείξεων λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών.

Η παράβαση, δηλαδή ή μη έκδοση στοιχείων, γίνεται πιο συστηματικά από επιχειρήσεις που λειτουργούν σε ημέρες και ώρες αργίας, οπότε η επιτήρηση των φορολογικών οργάνων είτε δεν υπάρχει είτε είναι μειωμένη. Σε πολλές περιπτώσεις η εμφάνιση συνεργείων εφοριακών υπαλλήλων για τον έλεγχο εκδόσεως ή όχι στοιχείων, αντιμετωπίζεται με τηλεφωνήματα, τα οποία κάνει ο πρώτος επιτηδευματίας που θα αντιληφθεί το

συνεργείο στους άλλους επιτηδευματίες. Με αυτόν τον τρόπο σε λίγα λεπτά της ώρας έχει ενημερωθεί όλη η αγορά ότι κυκλοφορεί το συνεργείο, και έτσι ο έλεγχος δεν αποδίδει αποτελέσματα, διότι αμέσως όλοι οι επιτηδευματίες της περιοχής αρχίζουν εκείνη την μέρα να εκδίδουν αποδείξεις κανονικά.

Πιο αποτελεσματικός στις περιπτώσεις αυτές είναι ο έλεγχος που γίνεται από ειδικά συνεργεία εφοριακών υπαλλήλων άγνωστων στην περιοχή του ελέγχου. Και στην περίπτωση αυτή το στοιχείο του αιφνιδιασμού έχει αποτέλεσμα μόνο για τις πρώτες επιχειρήσεις που θα ελεγχθούν.

Άλλη μέθοδος φοροδιαφυγής είναι η χρησιμοποίηση δύο ή περισσότερων σειρών αποδείξεων ή δύο και περισσότερων ταμειακών μηχανών. Σύμφωνα, πάντως με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., επιτρέπεται η χρησιμοποίηση περισσότερων σειρών στοιχείων του είδους αυτού, εάν αυτό έχει γνωστοποιηθεί προηγουμένος στον Οικονομικό Έφορο, και κάθε σειρά φέρει ιδιαίτερο χαρακτηριστικό διακριτικό, έχει ίδια ενιαία αρίθμηση.

Έτσι, η επιχείρηση αν έχει γνωστοποιήσει την έκδοση αποδείξεων λ.χ από τρεις σειρές, εκδίδει παράνομα αποδείξεις από τέσσερις, ενώ φροντίζει στα βιβλία της να καταχωρεί τα έσοδα μόνο από τις τρεις και να αποκρύπτει τα έσοδα από την τέταρτη.

Σε άλλες περιπτώσεις, ενώ έχει έγκριση για τρεις σειρές, εκδίδει αποδείξεις από δύο σειρές και σε περιόδους αιχμής απο την τρίτη.

Παράλληλα, όμως, έχει και ταυτόριθμα στελέχη από ανεπίσημη τέταρτη σειρά που φέρει τα διακριτικά της τρίτης σειράς.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τις ταμειακές μηχανές που υποκαθιστούν τα στελέχη των αποδείξεων λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών.

Όταν η ταμειακή μηχανή δεν χτυπά αύξοντα αριθμό κατά την αφαίρεση ποσών και η επιχείρηση εκδίδει εκατοντάδες αποδείξεις την μέρα, οι επιτηδευματίες χτυπούν στη μηχανή αφαιρετικά ένα ή δύο μεγάλα ποσά, κόβουν την ταινία, εμφανίζουν το τμήμα της ταινίας στο οποίο είχε αφαιρεθεί το ποσό, και στη συνέχεια ξανακολλάνε την ταινία.

Έτσι όταν πατηθεί το πλήκτρο της ημερίσιας άθροισης για να παρουσιαστεί το σύνολο των ημερήσιων εσόδων, αυτό θα είναι μικρότερο, δηλαδή μειωμένο κατά το ποσό που αφαιρέθηκε και εξαφανίστηκε.

σαν δικαιολογία για το κόψιμο της ταινίας, εάν ανακαλυφθεί προφασίζονται ότι τελείωσε η ταινία και κόλλησαν άλλη ταινία για να συνεχίσουν, ή ότι δημιουργήθηκε αμφισβήτηση με κάποιον πελάτη και έκοψαν την ταινία για να την ελέγξουν.

2.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.

Ο επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία Β' κατηγορίας, έχει συμφέρον να παρουσιάζει αυξημένα τα έξοδά του, για δύο λόγους:

α) Να παρέχει υπηρεσίες, οπότε το αποτέλεσμα βγαίνει λογιστικά (δηλαδή με αφαίρεση των εξόδων από τα ακαθάριστα έσοδα), με την αύξηση των εξόδων του μειώνεται το καθαρό κέρδος της επιχείρησης κατά το ποσό που αυξήθηκαν τα έξοδα.

β) Αν πουλάει αγαθά (εμπορεύματα ή προϊόντα δικής του παραγωγής), αυξάνοντας τα έξοδά του, δημιουργεί στον Οικονομικό Έφορο την εντύπωση ότι δεν πραγματοποίησε αρκετά κέρδη και έτσι, κατά την επιλογή του συντελεστή καθαρού κέρδους, εφαρμόζει συντελεστή καθαρού κέρδους των πινάκων του κατώτερο, ώστε να προσδιοριστούν τα καθαρά κέρδη μικρότερα από εκείνα που θα προσδιοριζόνταν αν δεν εβάρυνε ο επιτηδευματίας τα έξοδά του με εικονικά έξοδα. Στις περιπτώσεις αυτές, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών, ο επιτηδευματίας επιδιώκει τη λήψη εικονικών τιμολογίων για να αυξήσει τα έξοδά του.

Πολλές φορές αυξάνει με εικονικά ποσά τις αμοιβές που καταβάλλει σε ελεύθερους επαγγελματίες ή τρίτους, αποφεύγοντας όμως να αυξήσει και τα ημερομίσθια που έχουν σχέση με τα ασφαλιστικά ταμεία.

Το έργο του εφοριακού ελεγκτή είναι τεράστιο, γιατί θα πρέπει να ελέγξει όλα τα στοιχεία εξόδων, σε συνάρτηση με συνολικά έσοδα, τα αντίστοιχα έσοδα, ακόμα δε να παραχωρήσει και σε έρευνα για να διαπιστώσει αν τα έξοδα για τα οποία πάρθηκαν τιμολόγια ή αποδείξεις παροχής υπηρεσιών του άρθρου 24 είναι πραγματικά.

2.3 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΤΡΟΠΟ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.

Ο επιτηδευματίας έχει δικαίωμα να καταχωρεί με μια εγγραφή το ποσό εσόδων που αντιστοιχεί στα στοιχεία, κάθε σειράς, που εκδόθηκαν κατά την διάρκεια της ημέρας.

Για να ενεργήσει όμως με τον τρόπο αυτό, θα αναγκαστεί, είτε σε πρόχειρο χαρτί είτε με αριθμομηχανή, να αθροίσει τα ποσά που γράφονται στα στοιχεία κάθε σειράς. Η λογιστική τάξη επιβάλλει το φύλαγμα των πρόχειρων αυτών αθροίσεων με μνεία της ημερομηνίας και της σειράς στοιχείων που αφορούν, σε τρόπο ώστε αν χρειαστεί να τσεκαριστούν τα ποσά, να είναι εύκολος ο έλεγχος της αθροίσεως με βάση τα πρόχειρα αυτά σημειώματα.

Πολλές επιχειρήσεις αποφεύγουν την εμφάνιση των σημειωμάτων αυτών στο φοροτεχνικό έλεγχο για δύο λόγους:

α) Για να εξαναγκάσουν τον εφοριακό υπάλληλο να κάνει μόνος του τις αθροίσεις φυλλομετρώντας τα στελέχη των στοιχείων και γράφοντας ένα-ένα τα ποσά (ή χτυπώντας τα στην αριθμομηχανή). Με τον τρόπο αυτό, ο ελεγκτής χάνει πολύτιμο από τον περιορισμένο χρόνο που διαθέτει και έτσι αναγκάζεται να περιορίσει τις άλλες ελεγκτικές διαδικασίες που θα εφάρμοζε αν δεν έχανε το χρόνο για τον παραπάνω έλεγχο και

β) Για να μην έχει την ευχέρεια, ο φοροτεχνικός έλεγχος να εντοπίζει αμέσως τις περιπτώσεις που ο επιτηδευματίας γράφει στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων ποσά μικρότερα από αυτά που προκύπτουν από την άθροιση των ημερησίων εσόδων κάθε σειράς στοιχείων.

Στις περιπτώσεις αυτές γίνονται θελημένα τα ακόλουθα δύο λάθη:

α) Μεταφέρεται στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων το λαθεμένο ποσό της αθροίσεως όπως διαμορφώθηκε στο πρόχειρο σημείωμα αθροίσεως ή στην ταινία της ταμειακής μηχανής.

Για την αποκάλυψη της ενέργειας αυτής, ο έλεγχος θα πρέπει, δειγματοληπτικά, να αθροίσει τα στοιχεία ημερησίων εσόδων ορισμένων ημερομηνιών για να διαπιστώσει αν τα ποσά που γράφονται στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων είναι αυτά που προκύπτουν από τις αθροίσεις.

β) Μεταφέρεται στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων, ποσό διαφορετικό από εκείνο που προκύπτει από την άθροιση των στοιχείων ημερησίων εσόδων. Στην περίπτωση αυτή γίνεται θελημένος αναριθμητισμός για να μην πιάνεται εύκολα από το μάτι του ελεγκτή ή ενέργεια π.χ την 5-8-1995 εκδόθηκαν τα δελτία λιανικής πωλήσεως α/α 15.365-15.427.

Από την άθροιση των ποσών που γράφονται στα στοιχεία αυτά προκύπτει άθροισμα 192.765 δρχ. Στην περίπτωση αυτή μεταφέρεται λαθεμένο ποσό (αναριθμητισμένο) σε 129.765 δρχ.

Είναι πολύ πιθανό, ο αναριθμητισμός να ξεφύγει από το μάτι του ελεγκτή και έτσι να περάσει απαρατήρητη ή ενέργεια αυτή. Αν ο ελεγκτής ανακαλύψει την ασυμφωνία μεταξύ του ποσού που έπρεπε να μεταφερθεί και του ποσού που γράφτηκε, προβάλλεται ο αληθοφανής ισχυρισμός **Λάθος**. Και είναι δύσκολο να γίνει δεκτός ή να αντικρουστεί ο ισχυρισμός: αν ο ελεγκτής δεν διαθέσει αρκετό χρόνο για να ελέγξει λεπτομερειακά όλες τις μεταφορές των ποσών από τα σημειώματα των αθροίσεων στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων. Σε περίπτωση που θα διαπιστωθούν και άλλες παρόμοιες ενέργειες, επιβεβαιώνεται ή πρόθεση του επιτηδευματία για ενέργειες, επιβεβαιώνεται ή πρόθεση του επιτηδευματία για απόκρυψη εσόδων με την μέθοδο αυτή.

Σε αντίθετη περίπτωση, δεν μπορεί να αποκλειστεί το λάθος και να αυξηθούν τα ακαθάριστα έσοδα μόνο κατά το ποσό της διαφοράς.

Στις άλλες περιπτώσεις κατά την άθροιση των ποσών των εσόδων μιάς σελίδας (για την μεταφορά τους στην άλλη σελίδα) ή κατά τη μεταφορά από τη μια στήν άλλη σελίδα, γίνονται τα ίδια λάθη που γίνονται στο βιβλίο αγορών.

Έτσι κατά την άθροιση των ποσών εσόδων μιάς σελίδας, γράφεται σαν ποσό αθροίσεως, ποσό μικρότερο του πραγματικού. Με τον τρόπο αυτό μειώνονται τα πραγματικά έσοδα. Σε άλλες περιπτώσεις, κατά την μεταφορά του αθροίσματος εσόδων από τη μια σελίδα στήν άλλη, γίνεται αναριθμητισμός, πάντοτε προς τα κάτω, και μεταφέρεται ποσό εσόδων μικρότερο του πραγματικού. Αν π.χ το άθροισμα των ποσών μιάς σελίδας είναι 2.795.608 δρχ. μεταφέρεται στήν επόμενη σελίδα εσόδων ποσό 2.759.608 δρχ. Είναι ένα θελημένο λάθος που δύσκολα το πιάνει το μάτι του ελεγκτή, εκτός αν αφιερώσει, όπως επιβάλλεται, τον απαιτούμενο χρόνο για να ελέγξει, έστω και δειγματοληπτικά, την ακρίβεια της μεταφοράς των αθροίσεων από τη μία σελίδα στήν άλλη.

Αντίθετα, θελημένα αθροιστικά λάθη ή λάθη μεταφοράς από τη μια σελίδα στήν άλλη, γίνονται προς τα πάνω, στις στήλες των εκπτώσεων που παρέχει ο επιτηδευματίας ο οποίος τηρεί βιβλία Β' κατηγορίας. Με τον τρόπο αυτό αυξάνουν τα ποσά των εκπτώσεων και επιστροφών με άμεση συνέπεια τη μείωση των εσόδων. Π.Χ τα έσοδα της χρήσεως ανέρχονται στο ποσό των 5.790.068 δρχ. και οι εκπτώσεις - επιστροφές στο ποσό των 659.070 δρχ. Με την αφαίρεση των επιστροφών εκπτώσεων

προκύπτει ότι τα πραγματικά έσοδα ανέρχονται σε 5.130.998δρχ.

Αν αντί για 659.070 δρχ. παρουσιαστεί άθροισμα εκπτώσεων 695.070, τα έσοδα μειώνονται στο ποσό των 5.094.998 δρχ. Στην περίπτωση αυτή αν ή επιχείρηση παρέχει υπηρεσίες, οπότε εξάγει λογιστικό αποτέλεσμα, όλη η διαφορά που δημιουργήθηκε από τον αναριθμητισμό, αποτελεί απόκρυψη καθαρού κέρδους. Αν όμως ή επιχείρηση ασχολείται με το εμπόριο ή τη μεταποίηση (οπότε το καθαρό εισόδημα-κέρδος προκύπτει εξωλογιστικά με την εφαρμογή συντελεστή καθαρού κέρδους πάνω στα ακαθάριστα έσοδα) τότε ή απόκρυψη περιορίζεται στο ποσό της διαφοράς πολλαπλασιαζόμενο με το συντελεστή καθαρού κέρδους που θα εφαρμοστεί τελικά για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος.

Ανάλογα λάθη πρὸς τα κάτω γίνονται και στα ποσά των εκπτώσεων - επιστροφών.

-Τα αντίστροφα λάθη είναι ενδεχόμενο να γίνουν στη στήλη των εξόδων. Στην περίπτωση αυτή, και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ή επιχείρηση ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών και στερείται κατά το τέλος της χρήσεως αξιόλογων αποθεμάτων, οπότε το αποτέλεσμα προσδιορίζεται με λογιστική μέθοδο (αφαιρούνται τα έξοδα από τα έσοδα) ή επιχείρηση αυξάνει τα έξοδά της κατά τους ακόλουθους τρόπους:

Μεταφέρει λαθεμένα πρὸς τα πάνω τα ποσά των τιμολογιών εξόδων (τών προμηθευτών ή αυτών που έκδοσε ή επιχείρηση αν έχει τέτοια υποχρέωση π.χ τιμολόγια αγοράς αγροτικών προϊόντων.

Και στην περίπτωση αυτή η μέθοδος του θελημένου αναριθμητισμού είναι συνηθισμένη έτσι, αντί στη στήλη εξόδων να μεταφερθεί το ποσό 136.895 που γράφεται στο τιμολόγιο του προμηθευτή, γράφεται ποσό εξόδων μεγαλύτερο π.χ 163.895 και με τον τρόπο αυτό αυξάνονται τα ποσά των εξόδων κατά τη διαφορά των δύο ποσών 163.895-136.895 δηλ. κατά 27.000δρχ. Αυτή η αύξηση των εξόδων έχει σαν συνέπεια, στις περιπτώσεις που το κέρδος προσδιορίζεται λογιστικά (δηλ. στην παροχή υπηρεσιών) τη μείωση των κερδών της χρήσεως κατά το ποσό αυτό.

Επίσης στις αθροίσεις των ποσών της στήλης των εξόδων είναι ενδεχόμενο να γίνουν αθροιστικά λάθη προς τα πάνω (για αύξηση των εξόδων και μείωση έτσι των κερδών), όπως είναι ενδεχόμενο, με αναριθμητισμό, να γίνουν θελημένα λαθεμένες μεταφορές του αθροίσματος της στήλης των εξόδων από τη μια σελίδα στην άλλη. Έτσι αντί αν μεταφερθεί ποσό 1.635.780.

Σε ότι αφορά τις εκπτώσεις που παρέχουν στην επιχείρηση οι προμηθευτές της και τις επιστροφές που κάνει ή επιχείρηση στους προμηθευτές της, ή επιχείρηση με τη σκέψη ότι οι εκπτώσεις - επιστροφές μειώνουν τα έξοδα και κατά συνέπεια αυξάνουν τα κέρδη, κάνει θελημένα λάθη σε τρόπο ώστε οι στήλες εκπτώσεων - επιστροφών, να παρουσιάζουν όσο το δυνατό μικρότερο άθροισμα. Στην περίπτωση αυτή είτε δεν καταχωρεί τα πιστωτικά σημειώματα που εκδίδουν οι προμηθευτές της είτε μεταφέρει τα ποσά των σημειωμάτων αυτών λαθεμένα προς τα κάτω, είτε στις αθροίσεις των

στηλών εκπτώσεων - επιστροφών κάνει λάθος πρὸς τα κάτω είτε τέλος κατὰ την μεταφορά των αθροισμάτων της στήλης αυτής απο τη μία στήν ἄλλη, μεταφέρει το ἄθροισμα με λάθος πρὸς τα κάτω.

Γενικᾶ ὁ επιτηδευματίας, που χρησιμοποιεῖ τα λάθη στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων σαν μέσο φοροδιαφυγῆς, εφαρμόζει στο σκέλος των εξόδων τις αντίθετες ενέργειες ἀπὸ αυτές που εφαρμόζει στο σκέλος των εσόδων.

Θελημένα λάθη εἶναι ἐνδεχόμενο να γίνουν στο τέλος της χρήσεως κατὰ τον υπολογισμό των αποσβέσεων των πάγιων στοιχείων. Οἱ επιχειρήσεις αυτές ἔχουν δικαίωμα και υποχρέωση να υπολογίζουν αποσβέσεις πάνω στήν αξία των πάγιων στοιχείων.

Για να μειώσουν τα φορολογητέα κέρδη μιᾶς χρήσεως εφαρμόζουν μια ἀπο τις ἀκόλουθες μεθόδους.

α) Υπολογίζουν τις αποσβέσεις με συντελεστή ἀνώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο που ορίζουν οἱ πίνακες του Υπ. Οικονομικῶν για κάθε κατηγορία πάγιων στοιχείων.

β) Υπολογίζουν τις αποσβέσεις πάνω και σε αξία μηχανημάτων ἢ πάγιων στοιχείων που ἔχουν αποσβεστεί τελείως. Στήν περίπτωση αυτή δεν υπολογίζουν ξεχωριστᾶ την ἀπόσβεση στήν αξία κάθε πάγιου στοιχείου της ἴδιας κατηγορίας (π.χ μηχανήματος) ἀλλά, πάνω στην αξία ενός στοιχείου που κοντεύει να αποσβεστεί, προσθέτουν την αξία του νέου στοιχείου και ἔτσι ἡ ἀπόσβεση ὑπολογίζεται για σειρά ἐτῶν στη συνολικῆ αξία των πάγιων στοιχείων της ἴδιας κατηγορίας (και ἐκείνων που αποσβέστηκαν τελείως).

γ) Υπολογίζουν αποσβέσεις στην αξία μηχανήματων ή πάγιων στοιχείων που βρίσκονται σε αχρησία.

δ) Σε περιόδους που δεν έχουν υψηλά κέρδη, δεν υπολογίζουν αποσβέσεις. Με τον τρόπο αυτό διατηρούν την ευχέρεια να υπολογίζουν αποσβέσεις και να μειώνουν τα κέρδη στις χρονιές που τα κέρδη τους είναι αυξημένα με συνέπεια να φορολογούνται με χαμηλούς συντελεστές.

ε) Κάνουν θελημένα πολλαπλασιαστικά και γενικά αριθμητικά λάθη κατά τον υπολογισμό των αποσβέσεων.

Ο φορολογικός έλεγχος έχει υποχρέωση να ελέγχει τον τρόπο υπολογισμού των αποσβέσεων, και να διαπιστώσει τέτοιου είδους ανωμαλίες, να προσθέτει τις επιπλέον αποσβέσεις σαν λογιστική διαφορά, αυξάνοντας κατά το ποσό των επιπλέον αποσβέσεων, τα καθαρά κέρδη της επιχειρήσεως.

Ανάλογες ενέργειες γίνονται στο τέλος της χρήσεως κατά την καταχώρηση στο σκέλος εξόδων του βιβλίου Εσόδων - Εξόδων, των επισφαλών απαιτήσεων. Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις περνούν σαν επισφαλείς, διάφορους χρεώστες, που είτε δεν έγιναν επισφαλείς είτε εξόφλησαν τις υποχρεώσεις τους και στη συνέχεια πέθαναν ή αναχώρησαν στο Εξωτερικό και δεν υπάρχει τρόπος να εξακριβωθεί από το φοροτεχνικό έλεγχο, αν τα ποσά που χρωστούσαν τα κατέβαλαν ή όχι στην επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή η έρευνα του εφοριακού ελεγκτή θα στραφεί στη διαπίστωση της υπάρξεως επισφαλείας (αφερεγγυότητας) του οφειλέτη.

Άλλα λάθη θελημένα γίνονται στο τέλος της χρήσεως κατά το διαχωρισμό των χονδρικών από τις λιανικές πωλήσεις, έτσι εμφανίζονται αυξημένες χονδρικές και μειωμένες λιανικές πωλήσεις, ούτως ώστε να φορολογηθούν με μειωμένο συντελεστή.

2. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

ΓΙΑΤΡΟΙ: Η μη έκδοση αποδείξεων παροχής υπηρεσιών κατά την είσπραξη των αμοιβών τους στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Κατά την είσπραξη της αμοιβής σε περίπτωση επισκέψεως στο σπίτι του ασθενή.

- Κατά την επίσκεψη του ασθενή στο ιατρείο, όπου είναι ο συνηθέστερος τρόπος φοροδιαφυγής, γιατί η περισσότερη πελατεία των γιατρών, κινείται με τον τρόπο αυτό. Η μη έκδοση όμως αποδείξεως έχει το κίνδυνο κατά την έξοδο του ασθενή από το ιατρείο να ρωτηθεί από Εφοριακό Υπάλληλο, που περιμένει για το σκοπό αυτό έξω από το ιατρείο, πόση αμοιβή πλήρωσε και σε περίπτωση που αναφέρει το ποσό της αμοιβής να του ζητήσει την απόδειξη.

Ο κίνδυνος είναι μεγάλος και για πολλούς γιατρούς έχουν βεβαιωθεί παραβάσεις με τον τρόπο αυτό που είχαν σαν συνέπεια την επιβολή προστίμου του Κ.Φ.Σ. και την απόρριψη των βιβλίων τους ως ανακριβή.

Και σίγουρα δεν γίνεται λόγος για απαίτηση από τον ασθενή έκδοσης απόδειξης γιατί τα αισθήματα με τα οποία τον αντιμετωπίζει ο γιατρός είναι δέος και ευγνωμοσύνη για την προσπάθεια αποκατάστασης της υγείας του.

- Άλλα έσοδα ορισμένων γιατρών που αποκρύπτονται, είναι τα ποσοστά που παίρνουν από άλλους συναδέλφους τους για την πελατεία που τους στέλνουν π.χ ένας παθολόγος όταν παρουσιαστεί ανάγκη για τη λήψη μιάς ακτινογραφίας ή άλλου είδους εξετάσεως, συνιστά στους πελάτες του, τον ειδικό ακτινολόγο ή μικροβιολόγο κ.λ.π. στον οποίο έχει εμπιστοσύνη για την επιστημονική κατάρτιση που με την αξιόπιστη παρακλινική εξέταση θα τον βοηθήσει στην ακριβή διάγνωση.

-Ακόμη τα ποσοστά που παίρνουν από φαρμακοβιομηχανίες για την προώθηση των προϊόντων τους και ακόμη έχουμε το πασίγνωστο θέμα με φακελάκια. Και δεν φτάνουν αυτά αλλά πρόσφατα έρευνα αποκάλυψε ότι υπάρχουν και ειδικότητες γιατρών, που ασκούν κανονικά το επάγγελμα και δεν έχουν κάνει ακόμη δήλωση άσκησης επαγγέλματος. Πρόκειται για ειδικότητες που έχουν σχέση με πρακτική ιατρική και παραϊατρικά επαγγέλματα. Έτσι έχουμε τους ψυχολόγους, τους ομοιοπαθητικούς κ.λ.π.

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ: Ότι συμβαίνει με τους γιατρούς, κάτι ανάλογο γίνεται και με τους δικηγόρους. Και επειδή μάλιστα το επάγγελμα του δικηγόρου έχει ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων, οι πηγές από τις οποίες μπορεί να αποκρύψει εισόδημα είναι αρκετές.

Βέβαια σήμερα δεν υπάρχει δικηγόρος που να μην κόβει απόδειξη, αφού κάτι τέτοιο είναι υποχρεωτικό από το νόμο αλλά και από τον ίδιο το σύλλογό τους.

Ελάχιστοι όμως είναι αυτοί οι οποίοι κόβουν απόδειξη για ποσό μεγαλύτερο των 12.000 δρχ. που είναι το κατώτερο όριο, το οποίο έχει οριστεί από το δικηγορικό σώμα.

Και φυσικά κανένας δικηγόρος δεν παρίσταται σε μια δίκη με αμοιβή 12.000δρχ.

Μερικές άλλες πηγές από τις οποίες μπορεί να αποκρύψει εισόδημα είναι:

α) Από τον συμβιβασμό τον οποίο πετυχαίνουν, για χάρη των πελατών τους, χωρίς να φτάσει ή υπόθεση στα δικαστήρια. Σε αυτή την περίπτωση ο δικηγόρος αμοιβείται αλλά αποφεύγει την έκδοση απόδειξης, αφού δεν υπάρχουν επίσημα αποδεικτικά για την μεσολάβησή του.

β) Από την αμοιβή τους με ποσοστά επί διεκδικούμενης αποζημίωσης. Στην περίπτωση αυτή αμοίβονται με κάποιο συντελεστή, τον οποίο είχαν συμφωνήσει απο πριν με τον πελάτη, επί του ποσού της αποζημίωσης που θα αποσπάσουν από τον αντίδικο. Η απόδειξη φυσικά θα αναφέρει ποσό ίσο με τη νόμιμη αμοιβή που δικαιούται ο δικηγόρος, ενώ το πραγματικό μπορεί να είναι κατά πολύ μεγαλύτερο, ανάλογα με το ύψος της αποζημίωσης που απέσπασαν από τον αντίδικο.

γ) Από την συμμετοχή τους στη σύνταξη έγγραφων δηλώσεων ή συμφωνιών όπου η παράστασή τους είναι τυπική και γνωμοδοτική και δεν επιβάλλεται από το νόμο, και συνεπώς δεν αποδεικνύεται επίσημα.

Αυτές είναι οι σημαντικότερες πηγές από τις οποίες οι δικηγόροι έχουν την δυνατότητα να αποκρύψουν εισόδημα.

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ-ΔΑΣΚΑΛΟΙ: Οι επαγγελματίες της κατηγορίας αυτής διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

α) Σ' αυτούς που εργάζονται σε φροντιστήρια ή σχολές χωρίς έμμισθη σχέση αλλά με αμοιβή που ορίζεται ανάλογα με τις

ώρες εργασίας ή με ποσοστά στις ακαθάριστες εισπράξεις από δίδακτρα που καταβάλλουν οι μαθητές και

β) Σ' αυτούς που παραδίδουν μαθήματα στα σπίτια των μαθητών. Οι καθηγητές και δάσκαλοι που εργάζονται σε φροντιστήρια φοροδιαφεύγουν σε συνεργασία με τους εκμεταλλευτές του φροντιστηρίου στο οποίο εργάζονται, αφού αυτοί υποβάλλουν ατομικές καταστάσεις για τις αμοιβές που καταβάλλουν στους καθηγητές.

Έτσι όταν ο εκμεταλλευτής φροντιστηρίου αποκρύβει έσοδα από κάποια ομάδα μαθητών θα πρέπει να αποκρύψουν και οι καθηγητές ανάλογες αμοιβές.

Η μεγάλη όμως φοροδιαφυγή συντελείται από τους καθηγητές που παραδίδουν μαθήματά στο σπίτι των μαθητών και φυσικά αυτά τα εισοδήματα δεν δηλώνονται.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ - ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ: Και σε αυτόν τον τομέα παρατηρούμε μεγάλη έκταση της φοροδιαφυγής.

Αν και έγιναν σημαντικά βήματα, όπως ο κατά προσέγγιση υπολογισμός των εισφορών στο ΙΚΑ και η προκαταβολή τους σ' αυτό, η επίδειξη όλων των αποδείξεων πληρωμής ΦΠΑ σαν προϋπόθεση για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στην οικοδομή κ.λ.π. η φοροδιαφυγή δεν περιορίστηκε όσο έπρεπε.

Οι αμοιβές των εργολάβων είναι πολύ μεγαλύτερες από αυτές που εκδίδονται στις αποδείξεις.

Τεράστιο είναι το μέγεθος της φοροδιαφυγής κατά την κατασκευή των αυθαιρέτων που συχνά γίνεται λόγω γι' αυτά.

Έτσι βλέπουμε ότι σε αυτόν τον τομέα έχουμε αυξημένη φοροδιαφυγή αλλά αποτελεί και τον τομέα επένδυσης χρημάτων.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ: Τα γραφεία του είδους αυτού ασχολούνται βασικά με τις ακόλουθες εργασίες:

- Τήρηση των βιβλίων των επιτηδευματιών, είτε στην έδρα κάθε επιχειρήσεως, είτε μετά από έγκριση του Οικ. Εφόρου, στο ίδιο γραφείο.
- Σύνταξη και υποβολή στις Οικ. Εφορίες περιοδικών καταστάσεων των φορολογουμένων.
- Σύνταξη και υποβολή στις Οικ. Εφορίες δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος και άλλων φορολογιών, αιτήσεων και άλλων διαδικαστικών εγγράφων.
- Παροχή συμβουλών φορολογικού και λογιστικού περιεχομένου είτε με πάγια μηνιαία αμοιβή είτε ευκαιριακά.
- Σύνταξη προσφυγών και υπομνημάτων για το Διοικητικό Πρωτοδικείο κ.λ.π. εσόδων από την εργασία αυτή είναι δυνατή, αν αναζητηθεί και βρεθεί στο Αρχείο της Εφορίας αριθμός δηλώσεων που έχουν συμπληρωθεί από τον φορολόγο ή άλλο πρόσωπο που εργάζεται στο γραφείο του. Στις περισσότερες περιπτώσεις ο γραφικός τους χαρακτήρας είναι γνωστός. Στη συνέχεια, καλούνται οι φορολογούμενοι στους οποίους ανήκουν οι φορολογικές δηλώσεις και υπογράφουν υπεύθυνη δήλωση στην οποία δηλώνουν ποιός και πότε συμπλήρωσε τη δήλωσή τους και ποιά αμοιβή κατέβαλαν. Με βάση τις δηλώσεις αυτές ενεργείται ο έλεγχος των στοιχείων και βιβλίων του φορολόγου ή λογιστή και σε περίπτωση που θα διαπιστωθεί ότι δεν έχουν εκδοθεί αποδείξεις παροχής υπηρεσιών βεβαιώνεται η παράβαση.

Σχετικά με το επάγγελμα του φορολόγου θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

Η φορολογική μας νομοθεσία, όπως και η αντίστοιχη νομοθεσία των ξένων χωρών, χαρακτηρίζεται από τον αναγκαστικά, λεπτομερειακό χαρακτήρα και τις συνεχείς τροποποιήσεις που είναι επακόλουθο της ανάγκης προσαρμογής της στις οικονομικές, κοινωνικές και άλλες έκτακτες συνθήκες που επικρατούν ή δημιουργούνται χωρίς διακοπή.

Η παρακολούθηση των φορολογικών διατάξεων δεν είναι εύκολη υπόθεση, και πολλές άλλες ικανότητες για την πρόληψη δυσάρεστων συνεπειών ή την αντιμετώπιση φορολογικών προβλημάτων που είναι δυνατόν να δημιουργηθούν. Η συχνότητα παρουσιάσεως φορολογικών θεμάτων στους πολίτες, δεν είναι μεγάλη (π.χ δήλωση φορολογίας εισοδήματος μία φορά το χρόνο, δήλωση κληρονομιάς ή μεταβιβάσεως μία ή δύο φορές στην ζωή του πολίτη κ.λ.π). Για το λόγο αυτό κανείς πολίτης αυτής της κατηγορίας δεν ασχολείται με την παρακολούθηση της φορολογικής νομοθεσίας και αναγκάζεται ή προτιμάει να πληρώσει το φορολόγο όταν τον χρειαστεί παρά να ασχοληθεί με την μελέτη της νομοθεσίας ή ακόμη των οδηγιών που κυκλοφορεί σε έντυπα η διοίκηση.

3. ΒΙΒΛΙΑ Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

3.1 ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΣΕ ΤΗΡΗΣΗ.

Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων Γ΄ κατηγορίας σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΒΣ είναι εκείνοι οι επιτηδευματίες που πραγματοποιούν ετήσια ακαθάριστα έσοδα την αμέσως προηγούμενη χρονιά (διαχειριστική περίοδο) πάνω από 180.000.000δρχ. Επίσης στην Γ΄ κατηγορία εντάσσονται από την έναρξη των εργασιών τους και ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθάριστων εσόδων:

α): οι ημίδαρες ανώνυμες εταιρείες και οι Ε.Π.Ε

β): οι αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες και οι Ε.Π.Ε.

Κατ' εξαίρεση των πιο πάνω διατάξεων, οι εγκαθιστάμενες στην Ελλάδα αλλοδαπές ναυτιλιακές επιχειρήσεις κάθε τύπου και μορφής σύμφωνα με τις διατάξεις των ΑΝ 89/67 και 378/68 καθώς και τα υποκαταστήματα των αλλοδαπών αεροπορικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα και απαλλάσσονται από την φορολογία εισοδήματος με τον όρο τις αμοιβαιότητας, μπορούν να τηρούν βιβλία δεύτερης κατηγορίας, αν υποχρεούνται στην τήρηση βιβλίων κατηγορίας ανώτερης από αυτή.

Διευκρινίζεται ότι οι αλλοδαπές λοιπές επιχειρήσεις εντάσσονται σε κατηγορία τήρησης βιβλίων ανάλογα με το ύψος των ακαθάριστων εσόδων τους.

Η ενημέρωση των βιβλίων γίνεται με την διπλογραφική μέθοδο με τις παραδεκτές αρχές της λογιστικής ώστε να προκύπτει η πραγματική εικόνα από τα βιβλία αυτά και να καθιστάται δυνατή η διενέργεια ελέγχου τις ακρίβειας των εγγραφών και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν.

Τα βιβλία τα οποία υποχρεούται να τηρεί ο επιτηδευματίας της κατηγορίας αυτής είναι:

1.Βιβλίο απογραφών και ισολογισμών:στο βιβλίο αυτό καταχωρείται,ή απογραφή ενάρξεως και στο τέλος κάθε χρήσης ή απογραφή και ο ισολογισμός τέλους χρήσης.Ο ισολογισμός συνοδεύεται απο ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσης και πίνακα διανομής των κερδών.

2.Συγκεντρωτικό ημερολόγιο:Στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο καταχωρούνται,στο τέλος κάθε μήνα,συγκεντρωτικά όλες οι εγγραφές όπως προέρχονται από τα αναλυτικά ημερολόγια (ταμείου,αγορών,πωλήσεων,διαφόρων πράξεων κ.λ.π.).

3.Γενικό καθολικό:στο γενικό καθολικό μεταφέρονται όλες οι εγγραφές απο το συγκεντρωτικό ημερολόγιο.

4.Αναλυτικά καθολικά:Τα αναλυτικά καθολικά τηρούνται σε βιβλία ή καρτέλες και παρακολουθούν τους δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους λογαριασμούς.

5.Βιβλίο γραμματίων εισπρακτέων:στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται ένα προς ένα τα γραμμάτια που παίρνει από πελάτες για κάποια οφειλή τους.

6.Βιβλίο γραμματίων πληρωτέων:ανάλογο με το βιβλίο εισπρακτέων είναι το βιβλίο αυτό,στο οποίο καταχωρούνται τα γραμμάτια που δίνει ή εταιρεία στους προμηθευτές της ή άλλα πρόσωπα με την οποία συναλλάσσεται για κάποια οφειλή της.

Εκτός από τα παραπάνω βιβλία οι Ανώνυμες Εταιρείες είναι υποχρεωμένες να τηρούν και τα βιβλία πρακτικών συνελεύσεων των μετοχών και πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου.

Το ίδιο και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που πρέπει να τηρούν ακόμη βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων και βιβλίο πρακτικών διαχείρισης.

Ακόμη οι επιτηδευματίες της Γ' κατηγορίας θα πρέπει να τηρούν και βιβλίο αποθήκης όταν συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Ο επιτηδευματίας πωλεί για δικό του λογαριασμό, χονδρικώς και τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά του, κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, ξεπέρασαν τα 350.000.000δρχ.

β) Ο επιτηδευματίας πωλεί για δικό του λογαριασμό αγαθά, λιανικώς, και τα ακαθάριστα έσοδά του ξεπέρασαν τα 500.000.000δρχ.

γ) Ο επιτηδευματίας πωλεί αγαθά για λογαριασμό τρίτων.

δ) Ο επιτηδευματίας που πωλεί αγαθά μετά από προηγούμενη επεξεργασία και τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά του ξεπέρασαν τα 350.000.000δρχ. Σ' αυτή την περίπτωση τηρεί βιβλίο αποθήκης πρώτων υλών, βοηθητικών υλών, ειδών συσκευασίας και έτοιμων προϊόντων και υποπροϊόντων.

ε) Ανάλογα με την προηγούμενη παράγραφο, τα ίδια βιβλία τηρεί και ο επιτηδευματίας που ενεργεί επεξεργασία για λογαριασμό τρίτων και τα ακαθάριστα έσοδα του ξεπέρασαν τα 350.000.000δρχ.

στ) Ο επιτηδευματίας που πωλεί αγαθά εκτός της χώρας και τα ακαθάριστα έσοδά του από τις συναλλαγές του με το εξωτερικό ξεπέρασαν το 88% των συνολικών του ετησίων ακαθαρίστων εσόδων τα οποία θα πρέπει να έχουν υπερβεί τα 600.000.000 δρχ.

ζ) Ο επιτηδευματίας που παράλληλα με τον κλάδο εμπορίου διατηρεί και κλάδο επεξεργασίας.

Ο επιτηδευματίας που σύμφωνα με τους παραπάνω παραγράφους έχει ξεπεράσει τα όρια που ορίζονται σε αυτές, δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης αν αυτό έγινε για πρώτη φορά από την έναρξη των εργασιών του και η υποχρέωση αυτή αρχίζει από την επόμενη διαχειριστική περίοδο εκείνης που για δεύτερη φορά θα ξεπεράσει τα παραπάνω όρια.

Ακόμη δεν υποχρεούνται στην τήρηση βιβλίου αποθήκης οι παρακάτω επιτηδευματίες:

1. Ο κατασκευαστής δημοσίων ή ιδιωτικών τεχνικών έργων.
2. Ο εκμεταλλευτής ελαιοτριβείου.
3. Ο εκμεταλλευτής πρατηρίου χονδρικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων.
4. Ο πωλητής πετρελαιοειδών ή άλλων υγρών καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων.
5. Ο εκμεταλλευτής πρατηρίου υγραερίου αυτοκινήτων.
6. Ο εκμεταλλευτής εστιατορίου ή ζαχαροπλαστείου εφόσον διαθέτει τα προϊόντα του λιανικώς ή κυρίως λιανικώς.
7. Ο εκμεταλλευτής ξενοδοχείου, ξενώνα, κάμπινγκ.
8. Ο πωλητής οπωρολαχανικών.
9. Ο παραγωγός κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών.

Τέλος υποχρεούνται να τηρούν βιβλίο αποθήκης τα υποκαταστήματα, από τα βιβλία των οποίων εξάγεται αυτοτελές λογιστικό αποτέλεσμα.

3.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Για τη διεξαγωγή των εργασιών του οικονομικού - λογιστικού ελέγχου των βιβλίων των επιχειρήσεων, ακολουθούνται δύο τρόποι ελέγχου:

α) ο προοδευτικός, κατά τον οποίο με βάση τα δικαιολογητικά της επιχείρησης ελέγχεται ή εξέλιξη και η πλοκή των εγγράφων των βιβλίων μέχρι του ισολογισμού και

β) ο αναδρομικός κατά τον οποίο με βάση τα στοιχεία του ισολογισμού ανατρέχουμε στις σχετικές εγγραφές με τα δικαιολογητικά τους.

Η όλη εργασία του ελέγχου μπορεί να γίνει η με προκαθορισμένο πρόγραμμα στο οποίο καθορίζεται ή πορεία που θα ακολουθήσει ή κατά τρόπο ελεύθερο, όπου προχωρεί περιπτωσιακά και κατευθύνεται από παρατήρηση σε παρατήρηση και εξαρτάται από την έκταση το είδος του ελέγχου που ενεργεί και από την ιδιοσυγκρασία του ελεγκτή. Έτσι ο έλεγχος χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές και κανόνες ελέγχου προκειμένου να φέρει σε πέρας την δύσκολη αποστολή του ως ακολούθως:

1. Διενεργεί επαλήθευση των προσθέσεων. Πολλές φορές οι επιτηδευματίες ενεργούν δολιώσεις στις μεταφορές από σελίδα σε σελίδα ή σε ορισμένα σύνολα που εμφανίζονται στην πρώτη στήλη των αναλυτικών ημερολογίων.

Ακόμα σε ορισμένες περιπτώσεις ενώ κάθε επιμέρους κατηγορία δεν περιέχει λάθος αθροιστικό κατά την ανακεφαλαίωση σκόπιμα γίνονται λάθη στην άθροιση.

Για την ανακάλυψη των αθροιστικών λαθών πρέπει ο έλεγχος να διενεργεί επαλήθευση όλων των αθροιστών των αναλυτικών ημερολογίων, φύλλων ελέγχου, συγκεντρωτικού ημερολογίου, αναλυτικών καθολικών, γενικού καθολικού, προσωρινού και οριστικού ισοζυγίου καταστάσεων συμφωνίας διαφόρων λογαριασμών, ειδικών λογαριασμών, ειδικών πράξεων στην απογραφή (ποσότης επί αξία) κ.λ.π.

2. Διενεργεί έλεγχο των δικαιολογητικών.

Είναι γνωστό σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.2 του άρθρου 18 του ΚΒΣ, υπάρχει βασική αρχή κατά την οποία κάθε εγγραφή στα βιβλία πρέπει να στηρίζεται σε έγγραφα δικαιολογητικά. Συνεπώς μεταξύ των εγγραφών στα βιβλία και των δικαιολογητικών πρέπει να υπάρχει απόλυτη συμφωνία, καθ' όσον αφορά τη χρονολογία, την ποσότητα, την αξία και το όνομα.

Ο ελεγκτής πρέπει να καταβάλλει ιδιαίτερη προσοχή κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών στοιχείων, καθ' όσον είναι δυνατό να ανακαλύψει ότι ορισμένα από αυτά δεν είναι γνήσια.

Ο έλεγχος της γνησιότητας των δικαιολογητικών πρέπει να αφορά τόσο τα δικαιολογητικά που εκδόθηκαν από την επιχείρηση όσο και αυτά που εκδόθηκαν από τους τρίτους με τους οποίους η επιχείρηση είχε συναλλαγές.

Η έκδοση πλαστών δικαιολογητικών είναι δυνατό να αποβλέπει στην κάλυψη ανύπαρκτων εξογκωμένων ή ελαττωμένων συναλλαγών.

Σε πολλές επιχειρήσεις παρουσιάζεται το φαινόμενο της χρησιμοποίησης δικαιολογητικών στοιχείων (τιμολογίων) προηγούμενης χρήσης.

Πολλές φορές διαπιστώνεται από τον έλεγχο ή έκδοση ή η λήψη από την επιχείρηση τιμολογίων αγοράς αγροτικών προϊόντων ή χονδρικής πώλησης αγαθών από αθεώρητα στελέχη τιμολογίων.

3. Διενεργεί ανάλυση και επαλήθευση ισολογισμού.

Ο έλεγχος πρέπει να επαληθεύσει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού του ισολογισμού.

Οι ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να γίνονται από τον έλεγχο αναφέρονται στην αποτίμηση των στοιχείων, στην εξακρίβωση των τιμών αγοράς των οικοδομών και των οικοπέδων των αποθηκών, της τιμής κτήσεως, των μηχανημάτων, των αποσβέσεων, που έγιναν στην εξακρίβωση αν έχουν υπολογιστή οι οφειλόμενοι στην επιχείρηση τόκοι καταθέσεων ή των έντοκων απαιτήσεων αν έχουν υπολογισθεί οι οφειλόμενοι πρός τους τρίτους τόκοι για δάνεια που συνάφθηκαν από την επιχείρηση, αν πληρώθηκαν πρός το δημόσιο φόροι, αν οι υπολογισμοί των κοστολογήσεων είναι σωστοί, καθώς και άλλες επαληθεύσεις για τις οποίες γίνεται εκτενής ανάλυση και στα επόμενα κεφάλαια.

4. Διενεργεί έλεγχο των ισοζυγίων.

Η αποστολή του ισοζυγίου στη διπλογραφική μέθοδο είναι σημαντική γιατί, χρησιμεύει ως όργανο παροχών πληροφοριών και ελέγχου. Είναι γνωστόν από τη λογιστική ότι οι χρεωπιστώσεις των λογαριασμών μεταφέρονται από το ημερολόγιο στο γενικό καθολικό, στο οποίο ανοίγονται όλοι οι λογαριασμοί της περιουσίας οι οποίοι κινήθηκαν διπλογραφικά στο ημερολόγιο.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να καταρτίζουν ισοζύγιο κάθε μήνα ή και σε μικρότερο χρονικό διάστημα ανάλογα με το σκοπό στον οποίο αποβλέπει η κατάρτισή του.

Επίσης καταρτίζουν προσωρινό ισοζύγιο πριν από κάθε απογραφή καθώς και οριστικό ισοζύγιο στο τέλος της χρήσης και μετά την καταχώρηση των εγγράφων τέλους χρήσης.

Το μηνιαίο ισοζύγιο περιέχει την μηνιαία κίνηση κάθε λογαριασμού κατά την χρέωση και πίστωση. Η κατάρτισή του αποβλέπει στον έλεγχο της ορθής μεταφοράς των ημερολογιακών εγγράφων στο γενικό καθολικό καθώς και στη διαπίστωση της μηνιαίας κίνησης κάθε λογαριασμού δηλ. των εισπράξεων, πληρωμών, αγορών, πωλήσεων, κ.λ.π. της επιχείρησης.

Το προσωρινό ισοζύγιο συντάσσεται μετά την σύνταξη του τελευταίου μηνιαίου ισοζυγίου και περιλαμβάνει το σύνολο της χρήσης και πίστωσης όλων ανεξαιρέτως των λογαριασμών της χρήσης.

Το οριστικό ισοζύγιο συντάσσεται μετά την μεταφορά στο γενικό καθολικό όλων των εγγραφών της απογραφής και των εγγραφών της συγκέντρωσης των αποτελεσματικών λογαριασμών και περιλαμβάνει όλους τους λογαριασμούς του γενικού καθολικού είτε αυτοί είναι εξισωμένοι είτε όχι.

Τα υπόλοιπα των λογαριασμών του οριστικού ισοζυγίου παρέχουν την αμοιβή κατά στοιχείο και στο σύνολο κατάσταση της επιχείρησης.

Ο έλεγχος του ισοζυγίου αποβλέπει:

α) Να διαπιστώσει την ορθή μεταφορά των εγγράφων από το ημερολόγιο στο γενικό καθολικό.

Η διαπίστωση πραγματοποιείται εφόσον υπάρχει συμφωνία στο άθροισμα της χρέωσης του ημερολογίου με το άθροισμα της χρέωσης του γενικού καθολικού καθώς και του αθροίσματος της

πίστωσης του ημερολογίου με το άθροισμα της πίστωσης των λογαριασμών του γενικού καθολικού.

Όταν τα σύνολα αυτά δεν συμφωνούν τότε συμπεραίνεται ότι έγινε κάποιο λάθος κατά την μεταφορά απο το ημερολόγιο στο γενικό καθολικό (παράληψη καταχώρησης, διπλή καταχώρηση κ.λ.π.).

β) Να διαπιστώσει ότι τα αθροίσματα χρέωσης και πίστωσης του προσωρινού ισοζυγίου είναι ίσα γιατί με όποιο ποσό χρεώθηκε ένας λογαριασμός με το ίδιο ποσό πρέπει να πιστωθεί κάποιος άλλος.

γ) Να διαπιστώσει ότι τα υπόλοιπα της χρέωσης και της πίστωσης είναι ίσα ως υπόλοιπα ίσων αριθμών.

3.3 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ Γ΄ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Οι σημαντικότεροι μέθοδοι φοροδιαφυγής στην Γ΄κατηγορία έχουν να κάνουν με την υπεριμολόγηση της αξίας όταν πρόκειται για αγορές, έξοδα απόσβεσης και την υπεριμολόγηση της αξίας όταν πρόκειται για έσοδα πωλήσεις.

Αυτό πετυχαίνεται με τους εξής τρόπους:

1. Κατά την τήρηση του λογαριασμού Αγορές
2. Κατά την τήρηση του λογαριασμού Πωλήσεις
3. Κατά την καταχώριση των εξόδων και τον υπολογισμό των αποσβέσεων.

3.4 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΓΟΡΕΣ

Σε αντίθεση με τους επιτηδευματίες της Α΄κατηγορίας οι επιτηδευματίες της Γ΄κατηγορίας έχουν συμφέρον να εμφανίζουν αυξημένες αγορές αφού έτσι εμφανίζουν αυξημένο κόστος και συνεπώς μειωμένο καθαρό κέρδος.

Αυτό το πετυχαίνουν με τους εξής τρόπους:

1. Ο επιτηδευματίας πλαστογραφεί τα τιμολόγια αγοράς διορθώνοντας το ποσό το οποίο αναφέρεται στο τιμολόγιο προς τα πάνω π.χ. αν το τιμολόγιο αναφέρει ποσό 2.300.000 αυτό με έντεχνο τρόπο μετατρέπεται σε 2.800.000 με αποτέλεσμα ο λογαριασμός αγοράς να επιβαρύνεται με επιπλέον ποσό 500.000 δρχ. Βέβαια ο τρόπος αυτός θεωρείται παρακινδυνευμένος αφού το ποσό στο τιμολόγιο αναφέρεται και ολογράφως και θα πρέπει να διορθωθεί ανάλογα ώστε να μην είναι εύκολα αντιληπτό από τον ελεγκτή.

2. Κατά τη μεταφορά του ποσού από το τιμολόγιο αγοράς στο ημερολόγιο και από εκεί στο καθολικό μεταφέρεται ποσό μεγαλύτερο του πραγματικού με τη μέθοδο του αναριθμητισμού που είναι δύσκολο να εντοπισθεί, π.χ. αντί για μεταφορά του ποσού 729.000 δρχ. μεταφέρεται στο ημερολόγιο 792.000 δρχ.

Για να ολοκληρωθεί αυτή η πράξη, ώστε να προκύπτει λογιστική συμφωνία στα αθροίσματα των ισοζυγίων πρέπει κατά τις ημερολογιακές εγγραφές να πιστωθεί ανάλογα κάποιος άλλος λογαριασμός ο οποίος συνήθως είναι το ταμείο. Έτσι και λογιστική συμφωνία προκύπτει και το ποσό της διαφοράς αποσύρεται από το ταμείο προς όφελος του επιτηδευματία ή του λογιστή αν οι πράξεις του είναι εν αγνοία του επιτηδευματία.

3. Ανάλογα λάθη γίνονται κατά την άθροιση του ποσού χρέωσης του λογαριασμού, προς τα άνω με παράλληλη μείωση της χρέωσης ενός άλλου πρωταβάθμιου λογαριασμού για να μην γίνεται αντιληπτό το λάθος στα ισοζύγια των δευτεροβάθμιων λογαριασμών. Ο λογαριασμός αυτός συνήθως είναι το ταμείο.

Σχετικές είναι οι ενέργειες φοροδιαφυγής για την εμφάνιση μειωμένης πίστωσης του λογαριασμού αγορών.

Η αποκάλυψη των πράξεων αυτών στηρίζεται στην παρατηρητικότητα και την εμπειρία του ελεγκτή, ο οποίος θα πρέπει με υπομονή και προσοχή να ελέγχει τόσο τα τιμολόγια όσο και τα ποσά που μεταφέρονται από αυτά στο ημερολόγιο και το καθολικό.

Ακόμη δειγματοληπτικός έλεγχος θα πρέπει να γίνεται στις αθροίσεις του λογαριασμού αγορών καθώς και στους άλλους λογαριασμούς που σχετίζονται άμεσα με αυτόν.

Με ανάλογες ενέργειες στο λογαριασμό πρώτες ύλες γίνεται προσπάθεια εμφάνισης αυξημένου κόστους παραγωγής.

3.5 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Στην περίπτωση αυτή οι ενέργειες του επιτηδευματία τείνουν στην υπερτιμολόγηση της αξίας των πωλήσεων έτσι ώστε αυτές να εμφανίζονται μειωμένες.

Οι πιο συνηθισμένες μέθοδοι φοροδιαφυγής που ακολουθούνται σ' αυτή την περίπτωση είναι οι εξής:

1. Σύμφωνα με τον ΚΒΣ ο επιτηδευματίας έχει τη δυνατότητα να καταχωρεί στα βιβλία του με μια αθροιστική εγγραφή όλα τα στοιχεία κάθε σειράς. Εδώ ακολουθείται η μέθοδος της λαθεμένης μεταφοράς του αθροίσματος που προκύπτει από τα ποσά που αναφέρονται στα στοιχεία πωλήσεων, πάντα προς τα κάτω, στα βιβλία της επιχείρησης.

Αυτό γίνεται είτε με τη μέθοδο του αναριθμητισμού είτε με την απλή μείωση του ποσού που προκύπτει από τις αθροίσεις των στοιχείων της ίδιας σειράς, κατά τη μεταφορά του ποσού αυτού στον λογαριασμό πωλήσεις. Βέβαια ακολουθεί ανάλογη μείωση της χρέωσης του λογαριασμού ταμείο.

2. Το ποσό που αφορά τις πωλήσεις μεταφέρεται κατά λάθος στην πίστωση άλλου λογαριασμού είτε κατά τη μεταφορά του στο ημερολόγιο είτε κατά τη μεταφορά ποσού από το ημερολόγιο στο καθολικό. Το ίδιο γίνεται και στη χρέωση του λογαριασμού πωλήσεις ποσά που αφορούν άλλους λογαριασμούς. Με τον ίδιο στόχο γίνονται λάθη προς τα κάτω στην άθροιση των ποσών του λογαριασμού πωλήσεις κατά την αλλαγή σελίδας π.χ. στο γενικό καθολικό.

Αναλόγος με τις ελεγκτικές διαδικασίες στο λογαριασμό αγορές είναι και ο έλεγχος που ακολουθείται στον λογαριασμό πωλήσεις.

3.6 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ

Η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή που συντελείται σε πολλές επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής αφορά τον τομέα των εξόδων. Είναι η πιο προσηλυτική μέθοδος φοροδιαφυγής αφού καλύπτεται με αληθοφανή στοιχεία.

Αυτό το πετυχαίνουν με δύο τρόπους: είτε με την υπερτιμολόγηση των στοιχείων εξόδων, είτε με την διόγκωση των εξόδων της επιχείρησης με έξοδα άσχετα προς αυτήν.

Η χρησιμοποίηση τιμολογίων και άλλων εγγράφων που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα καθώς και τιμολογίων υπερτιμολογημένων αποτελεί πάγια τακτική ορισμένων επιχειρήσεων.

Τα στοιχεία αυτά εκδίδονται είτε από άλλους επιτηδευματίες που το καθαρό κέρδος τους προσδιορίζεται ανεξάρτητα από τα έξοδά τους, είτε πρόκειται για έγγραφα μαϊμούδες.

Ένας άλλος προσφιλής τρόπος των επιτηδευματιών της κατηγορίας αυτής, με τον οποίο διογκώνουν τα έξοδά τους, είναι να εμφανίζουν τα προσωπικά τους έξοδα σαν έξοδα της επιχείρησης. Αυτό το πετυχαίνουν καταχωρώντας τα τιμολόγια που αφορούν τα έξοδα αυτά σε λογαριασμούς εξόδων της επιχείρησης.

Έτσι πολλοί επιχειρηματίες φορτώνουν στην επιχείρηση από τα έξοδα του αυτοκινήτου τους ως και τα έξοδα διατροφής και ένδυσης που χρησιμοποιεί όλη η οικογένεια.

Όλες αυτές οι αγορές καταχωρούνται στους λογαριασμούς: έξοδα προβολής και διαφήμισης, έξοδα παραστάσεως κ.λ.π.

Ακόμη συνήθης είναι η περίπτωση τα έξοδα για την ανέγερση πολυτελών κατοικιών για προσωπική χρήση του επιχειρηματία να διαχέονται μέσα στα έξοδα συντηρήσεως και επισκευής που προβλέπονται για τις βιομηχανίες.

Ο έλεγχος στην φάση αυτή θα πρέπει να στηρίζεται στην διορατικότητά του εφοριακού ελεγκτή ο οποίος θα πρέπει να

προχωρήσει σε σύγκριση των στοιχείων των τιμολογίων που εμφανίζει ο επιτηδευματίας στον έλεγχο, με τα στοιχεία του μηχανογραφικού κέντρου του Υπουργείου Οικονομικών για να διαπιστωθεί αν αυτά είναι πραγματικά.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών έξοδα προβολής και διαφήμισης έξοδα παρουσιάσεως και άλλους σχετικούς λογαριασμούς εξόδων και αν είναι ασυνήθιστα μεγάλοι θα πρέπει να ελέγχεται λεπτομερειακά το είδος κάθε εξόδου που έχει καταχωρηθεί σε αυτούς για να διαπιστωθεί αν όντως αφορούν έξοδα της επιχείρησης ή έχουν ενσωματωθεί σε αυτούς και προσωπικά έξοδα του επιχειρηματία.

Τέλος μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγή λαμβάνει χώρα κατά τον υπολογισμό των αποσβέσεων και κυρίως σε μεγάλες επιχειρήσεις εντάσεως κεφαλαίου όπου τα πάγια στοιχεία είναι πολλά και είναι δύσκολο να ελεγχθούν. Οι μέθοδοι φοροδιαφυγής εδώ είναι ανάλογοι με αυτούς που εφαρμόζουν οι επιτηδευματίες της Β' κατηγορίας του ΚΒΣ και τους οποίους αναφέρουμε στο σχετικό κεφάλαιο.

1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ Φ.Π.Α.

Τα οικονομικά μεγέθη, εκείνα που διαμορφώνουν τον αποδοτέο Φ.Π.Α. στο δημόσιο, είναι τα ποσά των εκροών, εισροών, το ποσοστό δικαιώματος έκπτωσης, ο συντελεστής φόρου, καθώς και άλλη λογιστική εγγραφή που επιφέρει αυξομοίωση των μεγεθών αυτών.

Ειδικότερα, δύο είναι τα αρχικά στοιχεία που διαμορφώνουν το ποσό του φόρου των εισροών και εκροών:

- α) Η φορολογητέα αξία και
- β) Το ύψος του συντελεστή του φόρου.

Αυτή η φορολογητέα αξία είναι η αντιπαροχή σε χρήμα στην παράδοση αγαθών και παροχή υπηρεσιών, πλέον κρατήσεις υπέρ τρίτων, μεταφορικά, φόροι πλήν ΦΠΑ, τόκοι, τα έξοδα που βαρύνουν τον αγοραστή κ.λ.π.

Η σύνθεση της φορολογητέας αυτής αξίας δείχνει ότι δεν αντιπροσωπεύει μόνο τα ακαθάριστα έσοδα από πωλήσεις και υπηρεσίες αλλά και άλλες αξίες, που συνυπολογίζονται σ' αυτήν.

Οι υποκείμενοι στο φόρο έχουν την υποχρέωση να τηρούν τα βιβλία και να εκδίδουν τα στοιχεία που προβλέπονται απ' τις διατάξεις του ΚΒΣ και μάλιστα με ειδικό τρόπο να παρακολουθείται ο ΦΠΑ.

Η υποχρέωση αυτή δημιουργεί την ανάγκη ειδικού τρόπου ή μεθόδου ελέγχου των βιβλίων και των στοιχείων, όσον αφορά τα θέματα παρακολούθησης στα βιβλία των φορολογητέων πράξεων εισροών και εκροών καθώς και του λογαριασμού ΦΠΑ για την απόδοση τους στο δημόσιο.

Οι τακτικοί έλεγχοι που γίνονται στα βιβλία και στοιχεία,αφορούν βασικά την φορολογία εισοδήματος και συγχρόνως πραγματοποιούνται και έλεγχοι των λοιπών φορολογικών αντικειμένων,μέσα στα οποία είναι και ο ΦΠΑ.

Επειδή όμως ο ΦΠΑ παρουσιάζει ιδιαιτερότητες,επιβάλλεται να γίνεται και ειδικός έλεγχος αφού η βάση επιβολής φόρου είναι ξεχωριστή από αυτή της φορολογίας εισοδήματος.

Πρώτο οικονομικό μέγεθος αξίας είναι οι φορολογητέες εισροές και δεύτερο στην ιεραρχία της λειτουργίας του ΦΠΑ,οι φορολογητέες εκροές.

2. ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Φ.Π.Α.

1. Ο έλεγχος του λογαριασμού Φ.Π.Α.,που τηρούν οι επιχειρήσεις με βάση τον οποίο προσδιορίζεται η θέση τους έναντι στο δημόσιο,δεν αρκεί για να προσδιοριστεί ολοκληρωμένα ο χρεωστικός ή πιστωτικός φόρος,αφού το ποσό του εξαρτάται από την λογιστική ειλικρίνεια των εγγράφων στα βιβλία,με βάση τα εισερχόμενα και εξερχόμενα στην επιχείρηση στοιχεία.

2.Για τον προσδιορισμό του συντελεστή ΦΠΑ πρέπει το αντικείμενο εργασιών,το είδος εμπορευόμενων ή παραγόμενων προϊόντων και παροχής υπηρεσιών,και αν ενεργούνται φορολογητέες και μη πράξεις,τότε θα πρέπει να γίνεται και προσδιορισμός του δικαιώματος έκπτωσης φόρου.

3. Ο φορολογικός έλεγχος του Φ.Π.Α.,θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τον γενικό έλεγχο για την τυπική και ειλικρινή τήρηση των βιβλίων και στοιχείων για την φορολογία εισοδήματος και ειδικότερα,όταν ελέγχονται αγορές,πωλήσεις ,

δαπάνες, εκπτώσεις και επιστροφές που είναι οι εισροές και εκροές για το Φ.Π.Α.

4. Αν υπάρχουν πολλοί συντελεστές ΦΠΑ, τότε θα πρέπει να ερευνάται και η σχέση κατά συντελεστή φόρου πραγματοποίησης ακαθάριστων εσόδων, καθώς και σε κάθε περίπτωση τα λοιπά στοιχεία των αξιών που συνθέτουν τη φορολογητέα αξία.

5. Τέλος θα πρέπει να γίνεται ομαδοποίηση των αγαθών και κατά είδος υπηρεσιών κατά συντελεστή φόρου π.χ υποδήματα 18% και τρόφιμα 8% κ.λ.π.

3. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ.

Για να ξεκινήσουν οι ελεγκτικές επαληθεύσεις στα βιβλία και στοιχεία, πρέπει ο ελεγκτής να γνωρίζει, ποιά είναι τα τμήματα των συναλλαγών, στα οποία θα γίνονται οι επαληθεύσεις, για την επιβολή του φόρου εισοδήματος.

Τα τμήματα αυτά κατά κατηγορίες είναι:

- Των εισροών και εκροών (δηλαδή αγορών και πωλήσεων).
- Της αυτοπαράδοσης αγαθών και αυτοπαροχής υπηρεσιών.
- Της έκπτωσης του φόρου και του διακανονισμού των εκπτώσεων (εμπορεύσιμων αγαθών και αγαθών επένδυσης).

Μέσα στα δύο πρώτα τμήματα, κατά τις ελεγκτικές επαληθεύσεις περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της φορολογητέας αξίας των αγαθών και παροχής υπηρεσιών.

Η επιτυχία των ελεγκτικών επαληθεύσεων στην ύλη που περιλαμβάνουν τα βιβλία, εξαρτάται από την πλήρη κατανόηση της ροής των συναλλαγών διά μέσου των λογιστικών βιβλίων.

4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΜΕ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΦΟΡΟΥ

Ο έλεγχος αυτός μπορεί να γίνει με τις επόμενες ελεγκτικές ενέργειες:

Ι. Με βάση τα στοιχεία του Κ.Β.Σ. που λήφθηκαν από τους προμηθευτές της επιχείρησης και αντιπροσωπεύουν μεγάλα ποσά αγορών.

Με βάση λοιπόν τα στοιχεία αυτά μπορούν να γίνουν οι παρακάτω έλεγχοι επαληθεύσεως:

1. Αντιπαραβολή καταχώρησης στα βιβλία των ποσών των τιμολογίων αγορών και λήψης υπηρεσιών της επιχείρησης στους λογαριασμούς με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου, και ειδικότερα της αξίας τους χωρίς ΦΠΑ και του φόρου στο λογαριασμό ΦΠΑ, με επιλογή τιμολόγια με μεγάλα ποσά αξίας.

2. Η ίδια επαλήθευση γίνεται και με τα τιμολόγια αγοράς αγαθών επένδυσης, καθώς και με τα τιμολόγια γενικών εξόδων της επιχείρησης, των οποίων οι αξίες θα πρέπει να έχουν καταχωρηθεί αντίστοιχα, στα πάγια και δαπάνες χωρίς φόρο με δικαίωμα έκπτωσης, ο δε φόρος τους στο λογαριασμό Φ.Π.Α.

3. Αντιπαραβολή της καταχώρησης στα βιβλία των ποσών των στοιχείων, πιστωτικών σημειωμάτων και επιστροφών των πελατών της, για τη χρέωση του φόρου τους στο λογαριασμό του Φ.Π.Α.

4. Αντιπαραβολή της καταχώρησης στα βιβλία, των ποσών των εκκαθαρίσεων των παραγγελιοδόχων, για τις αγορές που έκαναν για λογαριασμό της ελεγχόμενης επιχείρησης, και ειδικά της αξίας της αγοράς και της προμήθειας του παραγγελιοδόχου χωρίς φόρο και του φόρου τους στο λογαριασμό Φ.Π.Α.

5. Σύγκριση των αγορών που αφορούν την ελεγχόμενη επιχείρηση με τα στοιχεία του ΜΗ.Κ.Υ.Ο. τα ποσά των οποίων πρέπει να συμφωνούν με εκείνα των βιβλίων της επιχείρησης.

6. Στα βιβλία Γ' κατηγορίας, αν τηρείται βιβλίο αποθήκης εμπορευμάτων ή βοηθητικών υλών, θα πρέπει για τον έλεγχο των εισροών να επιλέγονται οι κερτέλες των αγαθών και δαπανών που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος και με βάση τα δικαιολογητικά (τιμολόγια αγοράς και εξόδων) να γίνεται αντιπαραβολή για την επαλήθευση της ορθής τήρησης των βιβλίων.

7. Αν γίνονται από την επιχείρηση αγορές για λογαριασμό τρίτων, τότε θα πρέπει με τα στοιχεία αυτών των αγορών να γίνεται έλεγχος της καταχώρησης στα βιβλία, των ποσών τους και έλεγχος των περιοδικών εκκαθαρίσεων για λογαριασμό του παραγγελέα.

8. Πολλές φορές συναλλαγές που συνοδεύονται από τα κανονικά στοιχεία μπορεί να υποκρύπτουν εικονική συναλλαγή, ή οποία διαπιστώνεται αν το είδος του αγαθού ή της υπηρεσίας δεν δικαιολογείται από το αντικείμενο των εργασιών του προμηθευτή οπότε επιβάλλεται και έλεγχος στην έδρα του προμηθευτή για να εξακριβωθεί ή δυνατότητα πώλησης αγαθών του τιμολογίου ή παροχής υπηρεσιών που αναγράφονται στο τιμολόγιο.

Αυτά τα εικονικά τιμολόγια γίνονται εύκολα αντιληπτά αφού αφορούν συνήθως μεγάλα ποσά και εμφανίζονται κατά κανόνα στο τελευταίο τετράμηνο της χρήσης. Επίσης προδίδονται από την μοναδική εμφάνιση του προμηθευτή σε ολόκληρη την χρήση ή από την μοναδική εμφάνιση της δαπάνης.

II. Με τον έλεγχο των εγγραφών στα βιβλία.

Στήν φάση αυτή του ελέγχου θα πρέπει ειδικά στα βιβλία Α' και Β' κατηγορίας να γίνονται:

1.Αθροίσεις των ποσών κατά σελίδα και έλεγχος της μεταφοράς τους τόσο στη στήλη της αξίας των εισροών όσο και στη στήλη που μεταφέρονται τα ποσά του λογαριασμού του ΦΠΑ.

2.Μεταφορά των αθροίσεων του μήνα στη συγκεντρωτική κατάσταση που γίνεται στο τέλος του βιβλίου,για την σύνταξη της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και για το ΦΠΑ τη σύνταξη της οριστικής εκκαθαριστικής δήλωσης.

Στα βιβλία Γ' κατηγορίας,οι παραπάνω ελεγκτικές επαληθεύσεις θα πρέπει να γίνονται με τα μηνιαία ισοζύγια,τα αθροίσματα των οποίων θα πρέπει να συμφωνούν με τα αθροίσματα της χρεωπίστωσης των γενικών λογαριασμών του γενικού καθολικού και του Συγκεντρωτικού Ημερολογίου.

Άλλος τρόπος ελέγχου των εγγραφών των εισροών στα βιβλία Γ' κατηγορίας είναι ο λεγόμενος διασταυρωτικός,κατά τον οποίο ορισμένες εγγραφές τιμολογίων εισροών αντιπαραβάλλονται με τις εγγραφές στα βιβλία των προμηθευτών,με επιλογή βέβαια τιμολογίων που αφορούν μεγάλα ποσά.

Ακόμη στα βιβλία Γ' κατηγορίας,ειδικά στους λογαριασμούς κόστους και μάλιστα με τα μεγάλα ποσά που έχουν δημιουργήσει δικαίωμα έκπτωσης φόρου,πρέπει να γίνονται αθροίσεις με επιλογή ορισμένων χρονικών περιόδων.

5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΦΟΡΟΥ.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στο περιεχόμενο των τιμολογίων και στοιχείων στα οποία χρεώνεται ΦΠΑ, αλλά από το νόμο, δεν αναγνωρίζεται η έκπτωσή του. Αυτό γίνεται όταν:

1. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που προορίζονται για μη φορολογητέα δραστηριότητα είτε αυτά είναι εμπορεύσιμα είτε πάγια.

2. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 23 παρ.4 του νόμου, δηλαδή καπνοβιομηχανικά προϊόντα και οινοπνευματώδη ποτά που αγοράζονται με σκοπό μη φορολογητέες πράξεις, δαπάνες που γίνονται για ψυχαγωγία, δαπάνες στέγασης, τροφής, μετακίνησης και ψυχαγωγίας, επισκευής και συντήρησης κ.λ.π.

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις που δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα έκπτωσης φόρου, τα ποσά της αξίας τους καταχωρούνται στους ανάλογους λογαριασμούς. Γενικά ο έλεγχος σ' αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να συμβουλευεται τα άρθρα 18 και 19 του νόμου, που αναφέρονται στις απαλλαγές.

6. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΦΠΑ.

Οι περιπτώσεις εισροών χωρίς φόρο, οι οποίες πρέπει να ελέγχονται είναι οι εξής:

1η. Οι αποδείξεις αγοράς αγαθών που εκδίδει ο υποκείμενος στο φόρο, όταν ο πωλητής δεν υποχρεούται από τον Κ.Β.Σ. στην έκδοση στοιχείων.

2η. Τα τιμολόγια αγοράς αγροτικών προϊόντων όταν αυτά αγοράζονται απ' ευθείας από τον παραγωγό αγρότη, ο οποίος δεν υποχρεούται στην τήρηση και έκδοση στοιχείων.

3η. Τα τιμολόγια αγοράς αγαθών ή παροχής υπηρεσιών όταν αυτά λαμβάνονται από υποκείμενους απαλασσόμενους του φόρου, τα οποία φέρουν την ένδειξη χωρίς ΦΠΑ.

Σε αυτές τις περιπτώσεις ο έλεγχος που πραγματοποιείται στοχεύει στην εξακρίβωση του αν έγινε σωστή καταχώρηση των στοιχείων αυτών στις ανάλογες στήλες των βιβλίων της Α' κατηγορίας ή στους ανάλογους λογαριασμούς των βιβλίων της Γ' κατηγορίας.

Ο έλεγχος θα πρέπει και εδώ να γίνεται με βάση τον έλεγχο που πραγματοποιείται στις εισροές με δικαίωμα έκπτωσης του φόρου που εξετάσαμε πιο πάνω.

7. ΕΛΕΓΧΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΩΝ ΕΚΡΟΩΝ.

Οι ελεγκτικές ενέργειες στο τμήμα αυτό του ελέγχου αφορούν επαληθεύσεις των ακαθάριστων εσόδων και των εξόδων πώλησης που προσθέτονται στα ακαθάριστα έσοδα για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας, όταν τα έξοδα αυτά δεν περιλαμβάνονται στα ακαθάριστα έσοδα και τα έσοδα τα οποία δεν υπάγονται στο ΦΠΑ.

Οι τρόποι των ελεγκτικών επαληθεύσεων στο τμήμα αυτό αφορούν τα βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας και γίνονται με βάση τα στοιχεία που εκδίδει ο υποκείμενος στο φόρο και αφορούν μεγάλα ποσά.

Οι υποκείμενοι στο φόρο, που τηρούν βιβλίο αγορών, υπάγονται σε ειδικό καθεστώς των μικρών επιχειρήσεων, στο οποίο δεν υποχρεούνται να καταχωρούν στα βιβλία τους τις πωλήσεις αφού αυτές προσδιορίζονται με τη χρήση συντελεστή μικρού κέρδους πάνω στις αγορές τους, που θεωρούνται από το νόμο ότι όλες πωλήθηκαν. Συνεπώς μετά τις βασικές ελεγκτικές επαληθεύσεις, το μοναδικό αντικείμενο του ελέγχου που απομένει είναι ο συντελεστής μικρού κέρδους για τον προσδιορισμό των πωλήσεων.

Οι επαληθεύσεις που θα πρέπει να γίνονται για τις επιχειρήσεις που υπάγονται στην Β' και Γ' κατηγορία είναι οι εξής:

Α) Με βάση τα στοιχεία του Κ.Β.Σ.

1. Αντιπαραβολή της καταχώρησης στα βιβλία των πιο μεγάλων ποσών των τιμολογίων και των αποδείξεων λιανικής πώλησης στο λογαριασμό των εσόδων του οικείου συντελεστή ΦΠΑ και του φόρου στην πίστωση του λογαριασμού ΦΠΑ.

2. Η ίδια επαλήθευση πρέπει να γίνεται για τις πωλήσεις αγαθών επένδυσης, και κυρίως εκείνων που ή πώλησή τους γίνεται πριν την λήξη της πενταετίας από τη χρησιμοποιήσή τους, για τα οποία θα πρέπει να έχει γίνει διακανονισμός για το φόρο που επιβαρύνθηκαν κατά την αγορά τους.

3. Αντιπαραβολή της καταχώρησης στα βιβλία των ποσών των πιστωτικών σημειωμάτων για τις εκπτώσεις των προμηθευτών και τις επιστροφές προς αυτούς, για την πίστωση του φόρου στο λογαριασμό ΦΠΑ.

4. Αντιπαραβολή της καταχώρησης στα βιβλία, των ποσών των εκκαθαρίσεων των παραγγελιοδόχων για τις πωλήσεις που έκαναν για λογαριασμό της επιχείρησης και ειδικά της αξίας των πωλήσεων και της προμήθειας του παραγγελιοδόχου καθώς και του φόρου τους στο λογαριασμό ΦΠΑ.

5. Σύγκριση των πωλήσεων των συγκεντρωτικών καταστάσεων των πελατών, που υποβάλλονται κάθε χρόνο στην εφορία για το ΜΗ.Κ.Υ.Ο. με τις πωλήσεις των βιβλίων, οι οποίες θα πρέπει να συμφωνούν.

6. Στα βιβλία Γ' κατηγορίας, αν τηρείται βιβλίο αποθήκης πρώτων και βοηθητικών υλών, πρέπει να γίνεται επιλογή κερτελών που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των ακαθαρίστων εσόδων και με βάση τα δικαιολογητικά των εγγράφων να γίνεται έλεγχος των ποσών που έχουν καταχωρηθεί στις καρτέλες.

7. Αν γίνονται από την επιχείρηση πωλήσεις για λογαριασμό τρίτων, τότε θα πρέπει με τα στοιχεία αυτών των πωλήσεων να γίνεται έλεγχος της καταχώρησης στα βιβλία των ποσών τους και συγχρόνως έλεγχος των περιοδικών εκκαθαρίσεων για λογαριασμό του παραγγελέα.

Β) Με βάση τον έλεγχο των λογιστικών αθροισμάτων.

Στον τομέα αυτό του ελέγχου θα πρέπει να γίνονται οι εξής επαληθεύσεις:

- Στα βιβλία Εσόδων - Εξόδων:

1. Αθροίσεις των ποσών κατά σελίδα και έλεγχος της μεταφοράς τους τόσο στη στήλη των εκροών χωρίς φόρο όσο και στη στήλη του λογαριασμού του ΦΠΑ.

2. Έλεγχος στην μεταφορά των αθροίσεων του μήνα στη συγκεντρωτική κατάσταση που γίνεται στο τέλος του βιβλίου για την σύνταξη της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και για τη σύνταξη της οριστικής εκκαθαριστικής δήλωσης ΦΠΑ.

- Στα βιβλία Γ' κατηγορίας:

Οι παραπάνω ελεγκτικές επαληθεύσεις μπορεί εδώ να γίνονται με τα μηνιαία ισοζύγια, τα αθροίσματα των οποίων θα πρέπει να συμφωνούν με τα αθροίσματα της χρεωπίστωσης των λογαριασμών του καθολικού και του συγκεντρωτικού ημερολογίου.

Τέλος διασταυρωτικός έλεγχος θα πρέπει να γίνεται, στα βιβλία και των δύο κατηγοριών, των εγγράφων των εκροών και θα πρέπει να επιλέγονται ορισμένες εγγραφές με μεγάλη κίνηση και απ' τις οποίες μπορεί να προκύψει αντιπαραβολή με τις εγγραφές στα βιβλία του πελάτη.

8. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΚΡΟΩΝ ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΦΟΡΟ.

Ο νόμος δεν ορίζει ότι για την παρακολούθηση των εσόδων από μη φορολογητέες πράξεις εκδίδονται ειδικά στοιχεία του Κ.Β.Σ, αναφέρει όμως ότι για τις μη φορολογητέες πράξεις τα έσοδα παρακολουθούνται με ειδικούς λογαριασμούς.

Ο έλεγχος συνεπώς και στο τμήμα αυτό θα ακολουθεί την ίδια διαδικασία με αυτή των φορολογητέων εκροών που αναφέραμε πιο πάνω.

Αν τηρούνται βιβλία κατά δραστηριότητα φορολογητέα και μη τότε τόσο οι εκροές όσο και οι εισροές ελέγχονται ευχερώς.

Αν όμως τηρούνται ενιαία βιβλία, τότε τόσο στις εισροές χωρίς φόρο όσο και στα ακαθάριστα έσοδα που δεν υπάγονται στο

φόρο, πρέπει να γίνεται επιστάμενος έλεγχος και ειδικότερα:

1) στο ποσό του εκπιπτόμενου φόρου και

2) στα καταχωρηθέντα ποσά στα βιβλία που δεν υπάγονται στο φόρο.

Ο έλεγχος αυτών των εσόδων θα γίνεται:

- Στα βιβλία Εσόδων -Εξόδων και Γ'κατηγορίας.

Στα βιβλία αυτά, τα έσοδα απο πράξεις μη υποκείμενες στο φόρο παρακολουθούνται υποχρεωτικά σε ιδιαίτερους ειδικούς λογαριασμούς, κατα συνέπεια και ο έλεγχός τους είναι ευχερής με βάση τα στοιχεία του Κ.Β.Σ. και με ελεγκτικές επαληθεύσεις των αθροίσεων και της μεταφοράς των ποσών, όπως ακριβώς γίνεται και ο έλεγχος για τις φορολογιτέες πράξεις.

- Στα βιβλία των Αγορών.

Στην κατηγορία αυτή των βιβλίων δεν προβλέπεται η έκδοση στοιχείων λιανικής πώλησης για την παρακολούθηση των εσόδων απο πωλήσεις και κατα συνέπεια τα ακαθάριστα έσοδα υπολογίζονται βάση του πραγματοποιούμενου συντελεστή μικρού κέρδους.

Ο συντελεστής αυτός βρίσκεται με την σύγκριση των τιμών αγοράς και πώλησης, τόσο στις εμπορικές όσο και στις βιομηχανικές επιχειρήσεις και με βάση αυτόν βρίσκονται τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης κατα προσέγγιση.

9. ΈΛΕΓΧΟΣ ΕΚΡΩΝ ΑΥΤΟΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΑΓΛΩΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.

I) Με βάση τα ειδικά στοιχεία.

Για τον έλεγχο αυτών των φορολογιτέων πράξεων, πρέπει να ζητούνται τα ειδικά στοιχεία αυτοπαράδοσης και

αυτοπαροχής, που υποχρεωτικά εκδίδονται στα βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας, και με αυτά θα γίνεται ο έλεγχος αυτών των εκροών.

Ο έλεγχος θα αφορά την καταχώρηση της φορολογητέας αξίας και του ΦΠΑ στο σχετικό λογαριασμό.

Στην περίπτωση που δεν τηρείται βιβλίο αποθήκης είναι πολύ δύσκολη ή διαπίστωση αυτοπαράδοσης αγαθών και αυτοπαροχής υπηρεσιών. Αν υπάρχει όμως απογραφή έναρξης και λήξης της ελεγχόμενης χρήσης, ο έλεγχος της ποσοτικής διακίνησης των εμπορευσίμων αγαθών είναι εύκολος και μπορεί να εντοπιστεί εύκολα σε περίπτωση αυτοπαράδοσης αγαθών από την διαφορά που μπορεί να προκύψει από την ποσοτική διακίνηση των αγαθών.

II). Με βάση τον έλεγχο δαπανών γενικά.

Οι κατηγορίες των δαπανών ανάλογα με την λογιστική τους ονομασία ή τους λόγους για τους οποίους δημιουργούνται, είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε εξακρίβωση πράξεων αυτοπαράδοσης και αυτοπαροχής υπηρεσιών.

Όπως π.χ οι λογαριασμοί δαπάνες φιλοξενίας, δαπάνες δεξιώσεων και άλλοι σχετικοί. Εφόσον ή επιχείρηση εμπορεύεται είδη που καταναλώνονται σε τέτοιου είδους πράξεις του υποκείμενου στο φόρο, είναι πολύ πιθανό αυτά τα είδη να χρησιμοποιηθούν εκεί. Αν ακόμη ή επιχείρηση διατηρεί κέντρο διασκέδασης και έχει δαπάνες όπως οι παραπάνω, τότε είναι δυνατόν να παρασχεθήκαν και φορολογητέες υπηρεσίες, οπότε αναμφίβολα με τον έλεγχο των δαπανών αυτών μπορούν να διαπιστωθούν πράξεις αυτοπαράδοσης και αυτοπαροχής υπηρεσιών.

Σε περίπτωση που έχουμε ανέγερση οικοδομής είναι δυνατόν να διαπιστωθεί, με στοιχεία που θα ληφθούν από την πολεοδομία και με έλεγχο των σχετικών δαπανών, ότι η οικοδομή χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της οικογένειας του επιτηδευματία ενώ τα έξοδα ανέγερσης έχουν χρεωθεί στην επιχείρηση.

III). Με βάση τα αγαθά που εμπορεύεται ή επιχείρηση και χρησιμοποιούνται από τον ιδιοκτήτη της ή από την ίδια.

π.χ. έμπορος επιβατικών αυτοκινήτων χρησιμοποιεί επιβατικό αυτοκίνητο για τις προσωπικές του ανάγκες.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να γίνεται έλεγχος του χρόνου κτήσης του συγκεκριμένου αγαθού, για να γίνει ο καταλογισμός της αυτοπαράδοσης αγαθών και στη συνέχεια, των εξόδων συντήρησης και επισκευής που τυχόν απαιτεί ή κατοχή του, για να καταλογισθεί και αυτοπαροχή υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Η φοροδιαφυγή είναι ένα δυναμικό, πολύπλοκο και πολυσύνθετο φαινόμενο, ή αντιμετώπιση του οποίου είναι δύσκολη αλλά όχι και αδύνατη. Απο την φύση του, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί με ένα ή με μεμονωμένα μέτρα, όπως π.χ την ποινικοποίηση του αδικήματος, την προσωποκράτηση κ.α. Απαιτείται ή λήψη μιάς σειράς μέτρων και μια συνδιασμένη προσπάθεια απο πολλούς φορείς και πρός πολλές κατευθύνσεις. Απαιτούνται διοικητικά μέτρα, νομοθετικές ρυθμίσεις, αναδιάρθρωση των φορολογικών υπηρεσιών, τροποποιήσεις στο φορολογικό σύστημα κ.λ.π. Κυρίως όμως απαιτείται συνδιασμένη μακροχρόνια προσπάθεια, επιμονή συνέπεια και συνέχεια.

Το σημαντικότερο, αυτή την στιγμή, είναι ο περιορισμός της φοροδιαφυγής και όχι ή πάταξη της που είναι εφικτή μόνο μεσομακροπρόθεσμα, δεδομένου μάλιστα ότι στη χώρα μας το φαινόμενο παρουσιάζει εκρηκτικές διαστάσεις.

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, πρέπει να έχουν ως στόχο υψηλής προτεραιότητας την αύξηση της πιθανότητας εντοπισμού της φοροδιαφυγής, χωρίς να υποτιμάμε τη σημασία καθορισμού νέων, ελαφρά μειωμένων συντελεστών και αυξημένων χρηματικών ποινών. Η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής επηρεάζεται και από την δομή του φορολογικού συστήματος. Κανείς όμως δεν ασχολήθηκε να αλλάξει το σύστημα τη νομοθεσία και την φιλοσοφία της, τη φορολογική αδικία, τις φορολογικές υπηρεσίες και την εικόνα του κράτους.

θα πρέπει λοιπόν το φορολογικό μας σύστημα να προικοδοτηθεί με ορισμένες βασικές αρχές.

Στη δομή του να είναι απλό και διατυπωμένο με σαφήνεια.

Το σημερινό σύστημα είναι πολύπλοκο, μπερδεμένο. Γεμάτο εξαιρέσεις και εξαιρέσεις των εξαιρέσεων κολυμπά στις υποπεριπτώσεις και στη λεπτομέρεια.

Το φορολογικό δίκαιο πρέπει να το χαρακτηρίζει σαφήνεια κάτι που απουσιάζει από την σημερινή νομοθεσία, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αμφισβητήσεις. Οι ασάφειες δίνουν τη δυνατότητα αυθαιρεσιών καλόπιστων ή κακόπιστων και αποτελούν πρόσφορο έδαφος για συναλλαγές. Όσο σαφέστερος είναι ο νόμος τόσο πιο ξεκάθαρες είναι οι υποχρεώσεις των φορολογουμένων και λιγότερη ή διακριτική ευχέρεια των φορολογικών αρχών και η δυνατότητα της να ακολουθήσουν ευνοϊκότερη ή δυσχενέστερη ερμηνεία για τον φορολογούμενο.

Το φορολογικό σύστημα να είναι σταθερό. Είναι αλήθεια ότι το φορολογικό σύστημα πρέπει να αναπτύσσεται και να αλλάζει, να παρακολουθεί τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις όχι μόνο στον ελληνικό αλλά και στο διεθνή χώρο για να μην γίνει απαρχαιωμένο. Αλλά όμως δεν πρέπει να αλλάζει τόσο συχνά όσο στη χώρα μας. Είναι σταθερή πιο πρακτική σχεδόν κάθε χρόνο να έχουμε ένα νέο φορολογικό νόμο, και εκτός αυτόν έχουμε ενδιάμεσα πληθώρα νόμων με βασικές ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην έλλειψη προγραμματισμού. Οι νόμοι ψηφίζονται προσπαθούν να καλύψουν τις προχειρότητες των προηγούμενων, χωρίς όμως να έχουν μελετηθεί σωστά και εκ των πραγμάτων δημιουργείται η ανάγκη νέων ρυθμίσεων.

Το αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι ότι κανείς, ούτε οι ειδικοί ή οι φορολογικές αρχές είναι να ξέρουν και δεν ξέρουν τι ισχύει. Η δε νομολογία των δικαστηρίων είναι άχρηστη αφού πολύ συχνά αναφέρεται σε διάταξη που έπαψε να ισχύει.

- Σωστός προσανατολισμός, σήμερα το φορολογικό σύστημα είναι τυπολατρικό. Δεν ενδιαφέρεται για την ουσία δηλ. τη σύλληψη της φορολογητέας ύλης με τρόπο αποτελεσματικό. Ενδιαφέρεται για τον τύπο και δεν έχει σχέση με την ουσία των πραγμάτων. Ο εισπρακτικός μηχανισμός δεν είναι προσανατολισμένος στην αποδοτική και έγκαιρη είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Ενώ λοιπόν διαφεύγουν δισεκατομμύρια φόρων ή δραστηριότητα του φορολογικού μηχανισμού καταλήγει να εξαντλείται στην είσπραξη φόρων από παρατυπίες ή λάθη μικρών φορολογουμένων. Ο χρόνος των ελεγκτικών οργάνων χάνεται για αμφισβητήσεις των ποσών που έχει ήδη δηλώσει ο φορολογούμενος και προκύπτει από τα βιβλία του και όχι για να πιαστεί η φορολογητέα ύλη που δεν φαίνεται πουθενά, ή περίφημη παρασικονομία, που οι διαστάσεις της είναι τρομακτικές. Προέχει να πιάσουμε αυτά που δεν εμφανίζονται πουθενά.

Να είναι δίκαιο, ρεαλιστικό και αναπτυξιακό. Το φορολογικό σύστημα όπως διαμορφώθηκε και λειτουργεί στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες, είναι κοινωνικά άδικο, αντιαναπτυξιακό. Η υπερφορολόγηση μισθωτών και συνταξιούχων, ή μεγάλη αναλογία έμμεσων φόρων ή μικρή αναλογικά φορολογική επιβάρυνση των κερδών και η εκτεταμένη φοροδιαφυγή είναι μερικά

στοιχεία που διατηρήθηκαν και χαρακτηρίζουν το φορολογικό μας σύστημα ακόμα και σήμερα. Είναι ανάγκη να αρχίσει ή διαδικασία μεταρρύθμισης του φορολογικού συστήματος με κεντρικό στόχο την αύξηση των κρατικών εσόδων σε συνδιασμό με τη δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών με βάση τη φοροδοτική ικανότητα του καθενός. Στα πλαίσια αυτής της μεταρρύθμισης χρειάζονται μέτρα, νέο θεσμικό πλαίσιο και αναδιάρθρωση των πηγών άντλησης των φόρων. Αυτό απαιτεί την αλλαγή της σχέσης άμεσων - έμμεσων φόρων με τη μείωση των έμμεσων και την διερεύνηση της φορολογικής βάσης.

Έτσι σε πρώτη κατεύθυνση είναι αναγκαία:

I. Η βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των ΔΟΥ και της ΥΠ.Ε.Δ.Α.

II. Η επιλογή προσωπικού με αυστηρά κριτήρια και ειδική συνεχή εκπαίδευση.

III. Μηχανογραφική επεξεργασία και διασταύρωση στοιχείων καθώς και ταχεία εκκαθάριση εκρεμοτήτων.

IV. Επιβολή αυστηρών κυρώσεων σε όσους αποδεδειγμένα φοροδιαφεύγουν.

V. Κατάργηση του τραπεζικού απορρήτου έναντι των φορολογικών αρχών.

VI. Υποχρεωτική χρήση επιταγών από τις επιχειρήσεις.

Για την καλύτερη λειτουργία των Δ.Ο.Υ. προτείνουμε:

- Την απομάκρυνση από τις Δ.Ο.Υ. των μη φορολογικών αντικειμένων (π.χ μεταβίβαση αυτοκινήτων).

- Προσανατολισμός των ελεγκτικών οργάνων της Δ.Ο.Υ σε τομείς της φορολογίας όπου υπάρχει σαφής μεγαλύτερη φοροδιαφυγή και είναι δυνατόν να αποκομισθούν μεγαλύτερα έσοδα (όπως ΦΠΑ).

-Εφαρμογή υποχρεωτικού και συνοπτικού φορολογικού ελέγχου των μεγάλων επιχειρήσεων και συνοπτικός έλεγχος των μικροτέρων.

-Επαναδραστηριοποίηση προληπτικών ελέγχων.

-Έλεγχος στη διακίνηση αγαθών καθώς επίσης και στίς υπέρ και στίς υποτιμολογήσεις.

Όσο αφορά την είσπραξη των τελών κυκλοφορίας καθώς και των άλλων σχετικών διαδικασιών, που αυτή την στιγμή γίνονται στις Δ.Ο.Υ. προτείνουμε τη μεταφορά των εργασιών αυτών στίς τράπεζες ή στο ΕΛΤΑ με ταυτόχρονη χορήγηση του ειδικού σήματος εξόφλησης τελών. Αυτό θα σημαίνει για την Δ.Ο.Υ. εξασφάλιση προσωπικού για άλλες σπουδαιότερες εργασίες και μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Προσανατολισμός των ελέγχων της εφορίας απο το φόρο εισοδήματος στο φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) όπου βρίσκονται και τα περισσότερα έσοδα. Ειδικά μάλιστα για τους μισθωτούς να θεωρούνται οι περισσότεροι ειλικρινείς εκ προοιμίου αφού είναι κοινά αποδεκτό ότι δύσκολα φοροδιαφεύγουν. Είναι διαπιστωμένο ότι ο κύκλος του ΦΠΑ δεν λειτουργεί σωστά. Ενώ εισπράτεται απο τους επιχειρηματίες, δεν αποδίδεται.

Απαραίτητα επίσης κρίνονται:

α) Η σύσταση κλάδου φορολογικών ελεγκτών. Η σύσταση αυτή του κλάδου είναι απαραίτητη για τον έλεγχο των μεγάλων επιχειρήσεών, πράγμα που συμβαίνει σε όλα τα κράτη της ΕΟΚ, στίς ΗΠΑ, στον Καναδά και αλλού.

β) Η επιλογή των κατάλληλων προσώπων στις υπεύθυνες θέσεις κυρίως σε θέσεις προϋσταμένων, με αξιολογικά κριτήρια, εμπειρία, γνώσεις, ήθος, προσφορά υπηρεσιακού έργου και ενδιαφέρον για την υπηρεσία.

γ) Η πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού, απ' το οποίο πάσχει τόσο το Υπουργείο Οικονομικών όσο και οι Δ.Ο.Υ.

δ) Οι ειδικές γνώσεις που οφείλουν να έχουν οι φορολογικοί ελεγκτές και για τις οποίες θα πρέπει να αμοίβονται ικανοποιητικά ούτως ώστε να μην υποκύπτουν σε πειρασμούς (χρηματιστήριο) ούτε να νιώθουν αδύναμοι.

Η άμεση εγκατάσταση και η υλοποίηση του έργου για την μηχανογράφηση των Δ.Ο.Υ. θα δώσει την δυνατότητα για τη σύντομη επεξεργασία και τη διασταύρωση στοιχείων που θα συντελέσουν στην περιστολή της φοροδιαφυγής. Ωστόσο η υλοποίηση του έργου έχει καθυστερήσει και οι διαδικασίες για τον εντοπισμό της φοροδιαφυγής εξακολουθούν να είναι δύσκολες. Μέσω της μηχανογράφησης οι εφορίες μπορούν να εντοπίζουν τα εξής:

α) Δημιουργείται μηχανισμός εντοπισμού των ληξιπρόθεσμων οφειλών και αυτοματοποιείται η παρακολούθησή τους.

β) Διασφαλίζεται η ύπαρξη ενός και μοναδικού αριθμού φορολογικού μητρώου ανά φορολογούμενο και γίνεται δυνατή η συσχέτισή του με μοναδικές προσωπικές παραμέτρους (π.χ αστυνομική ταυτότητα). Με αυτόν τον τρόπο γίνεται ένας φάκελος για κάθε φορολογούμενο, αφού αποκλείεται η δυνατότητα διπλού ΑΦΜ.

γ) Ταξινομούνται οι οφείλές του κάθε φορολογούμενου στον ατομικό φορολογικό φάκελο και σταματά ή προηγούμενη λογική κατά κατηγορία οφειλής. Αυτό επιτρέπει την καλύτερη πρόσβαση στη συνολική εικόνα του φορολογούμενου.

δ) Υπάρχει δυνατότητα διασταύρωσης κατ' αρχήν σε τοπικό επίπεδο και αργότερα μέσω σύνδεσης δικτύων.

δ) Δημιουργούνται τοπικές βάσεις υποκείμενων σε ΦΠΑ και διαμορφώνεται το υπόβαθρο για τη μελλοντική δυνατότητα διασταύρωσης των στοιχείων μέσω κεντρικών συστημάτων.

Η φοροδιαφυγή λοιπόν θα καταπολεμηθεί με την παροχή μέσων στις φοροτεχνικές υπηρεσίες, την αξιοποίηση και δραστηριοποίηση του προσωπικού με αξιολογικά κριτήρια, μέσα στα δυνατά πλαίσια και ακόμη την ταχεία εκδίκαση και εκκαθάριση των ποινικών υποθέσεων της φοροδιαφυγής με την επιβολή αυστηρών κυρώσεων, όπως συμβαίνει σε όλες τις χώρες που θέλουν να την καταπολεμήσουν. Το πρόβλημα στη χώρα μας δεν είναι η έλλειψη αυστηρών ποινών στους φοροφυγάδες αλλά η εφαρμογή τους. Χρειάζεται πολιτική βούληση και συνδρομή συνθήκες για την επέκταση των εμπορικών τομεών. Η εξέλιξη αυτή όχι μόνο θα συμβάλλει στη ρύθμιση των δημοσίων ελλειμμάτων αλλά και στην αύξηση του βασικού ρυθμού ανάπτυξης.

Με σειρά εγκυκλίων και διαταγών που έχουν εκδοθεί κατά καιρούς έχει τονιστεί η ανάγκη πλήρους ενεργοποίησης του ελεγκτικού μηχανισμού των φορολογικών υπηρεσιών και εντατικοποίησης των προληπτικών και προσωρινών ελεγχών.

Με τις αριθμ. 1027728/1836/0009Α/ΠΟΛ

1066/28-2-95 και 1075487/4984/Α 009 ΠΟΛ 1195/1-7-96

διαταγές, δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες για την διενέργεια ελέγχων και κυρίως της κανονικής απόδοσης του ΦΠΑ, θέμα στο οποίο το Υπουργείο δίνει πρωταρχική σημασία.

Είναι γνωστό ότι η εφαρμογή του ΦΠΑ από το έτος 1987 αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες θεσμικές αλλαγές στην έμμεση φορολογία και επέδρασε θετικά στο Ελληνικό φορολογικό σύστημα. Ωστόσο της δεκαετούς εφαρμογής του ΦΠΑ παρατηρήθηκαν φαινόμενα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής που έχουν ως κοινό σημείο αναφοράς τη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης καταβολής ΦΠΑ είτε με την μείωση εκροών είτε με την διόγκωση εισροών.

Σαν συνηθέστερες πρακτικές φοροδιαφυγής καταγράφονται:

- Η μη έκδοση ή ανακριβής έκδοση φορολογικών στοιχείων.
- Η έκδοση ή λήψη πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων.
- Η μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση ή μετακύληση σε μεταγενέστερες φορολογικές περιόδους της απόδοσης του οφειλόμενου φόρου.
- Η καταστρατήγηση των διατάξεων περί απαλλαγής από το φόρο (όπως λ.χ η μη ορθή εφαρμογή των διατάξεων των οικείων υπουργικών αποφάσεων, που καθορίζουν την διαδικασία μίας απαλλαγής κ.λ.π.).
- Η εφαρμογή χαμηλότερου συντελεστή φόρου από εκείνο στον οποίο υπάγεται το αγαθό ή η υπηρεσία.
- Η επιχειρηματική δραστηριότητα εκτός συστήματος μητρώου (μή υποβολή δήλωσης έναρξης δραστηριότητας κ.λ.π.).

Υστερα από τα παραπάνω και δεδομένη της τεράστιας δημοσιονομικής σημασίας που έχουν τα έσοδα από το ΦΠΑ πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια περιστολής της φοροδιαφυγής μέσω της εντατικοποίησης των ελέγχων στο συγκεκριμένο από φορολογικό αντικείμενο.

Για το σκοπό αυτό παρέχουμε τις ακόλουθες οδηγίες:

1. Ο προϋστάμενος κάθε Δ.Ο.Υ. θα συγκροτεί καθημερινά ένα ή περισσότερα διμελή συνεργεία, ανάλογα με το είδος το μέγεθος και τον αριθμό των επιχειρήσεων που υπάγονται στη Δ.Ο.Υ. για την διενέργεια προληπτικού ελέγχου, χρησιμοποιώντας εκ' επιτροπής όλους τους κατάλληλους για το έργο εφοριακούς υπαλλήλους που έχει στη διάθεσή του.

Στίς οικείες εντολές ελέγχου θα αναφέρονται οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις που θα επισκεφθεί το κάθε συνεργείο. Επισημαίνεται ότι με τις εν λόγω εντολές θα παρέχεται και η ευχέρεια διενέργειας ελέγχων σε τυχόν περιπτώσεις παράνομης διακίνησης αγαθών που υποκείπτον στην αντίληψη του συνεργείου κατά την μετάβασή τους στίς υπό έλεγχο επιχειρήσεις. Ειδικότερα οι υπάλληλοι των συνεργείων θα προβαίνουν στίς ακόλουθες τουλάχιστον ελεγκτικές ενέργειες και διασταυρώσεις προκειμένου να διαπιστώνεται η κανονική ή μη απόδοση του οφειλόμενου ΦΠΑ:

α) Στην άμεση θεώρηση των τηρουμένων βιβλίων και εκδιδόμενων στοιχείων, και στον έλεγχο της ορθής τήρησης και έκδοσης αυτών. Σε περίπτωση έκδοσης στοιχείων από ΦΤΜ θα ελέγχεται η γνησιότητα και νομιμότητα των μηχανών αυτών και η καταχώρηση των δεδομένων των οικείων στοιχείων (Ζ) στα τηρούμενα βιβλία.

β) Στον έλεγχο αν έχουν υποβληθεί ή όχι όλες οι δηλώσεις ΦΠΑ που μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου έχει λήξει ή ημερομηνία καταβολής τους και αν στις δηλώσεις αυτές έχουν αναγραφεί σωστά (κατά αξία και κωδικό ανάλογα με το συντελεστή ΦΠΑ) οι εισροές και οι εκροές όπως προκύπτουν συνολικά απο τους οικείους λογ/σμούς των τηρουμένων βιβλίων Γ' κατηγορίας ή τις στήλες του βιβλίου εσόδων - εξόδων ή του βιβλίου αγορών.

γ) Στη δειγματοληπτική αντιπαραβολή των εκδοθέντων ή ληφθέντων απο την επιχείρηση φορολογικών στοιχείων με τις αντίστοιχες εγγραφές στα επίσημα βιβλία της.

δ) Στο δειγματοληπτικό έλεγχο της ορθής καταχώρησης του ΦΠΑ που αναγράφεται στα διάφορα φορολογικά στοιχεία στη χρέωση ή πίστωση του οικείου λογαριασμού ΦΠΑ ή στην οικεία στήλη του βιβλίου αγορών ή εσόδων εξόδων,κατά περίπτωση ανεξάρτητα αν πρόκειται για εμπορεύσιμα ή αναλώσιμα αγαθά.

ε) Στο δειγματοληπτικό έλεγχο των αθροίσεων των τηρουμένων βιβλίων καθώς και της εφαρμογής του προβλεπόμενου συντελεστή ΦΠΑ στις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις ή παροχές υπηρεσιών ανάλογα με το είδος του αγαθού ή της υπηρεσίας ή του τόπου εγκατάστασης του αγοραστή των αγαθών.

ζ) Στη διαπίστωση αν έχουν συνταχθεί σωστά οι περιοδικές εκκαθαρίσεις,οι περιοδικές δηλώσεις στην αντίστοιχη φορολογική περίοδο.

η) Στόν έλεγχο αν έχουν γίνει καταστρατηγήσεις των υφισταμένων διατάξεων περί απαλλαγής του ΦΠΑ όπως αγορές

επενδυτικών αγαθών, πωλήσεις σε απαλλασσόμενους (πρεσβείες, πλοία εξαγωγής κ.λ.π.) μη νόμιμη απαλλαγή από ΦΠΑ πωλήσεων αγαθών σε αγοραστές εγκατεστημένους εκτός Ελλάδας κ.λ.π.

θ) Στη διαπίστωση αν μετά από την υποβολή σχετικής αίτησης για επιστροφή πιστωτικού υπολοίπου ή επιχείρηση κατά το χρόνο που εκρεμμεί ή επιστροφή συνέχισε όχι νόμιμα να συναθροίζει με τυχόν ΦΠΑ εισροών των επόμενων φορολογικών ή διαχειριστικών περιόδων το ποσό του οποίου ζήτησε επιστροφή.

Ι) Στη διαπίστωση αν έχει διενεργηθεί PRO - RATA στις περιοδικές δηλώσεις ή διακανονισμός ΦΠΑ των εκπτώσεων στις εκκαθαριστικές δηλώσεις όπου αυτά απαιτούνται.

ια) Στον έλεγχο αν έχει γίνει ένταξη στο σύστημα ΦΠΑ (VIES) και αν έχουν υποβληθεί δηλώσεις, LISTING, INTRASTAT, και ανακεφαλαιωτικοί πίνακες ενδοκοινοτικών αποκτήσεων σε περιπτώσεις ενδοκοινοτικών συναλλαγών καθώς και δηλώσεις έναρξης, μεταβολών, μετάταξης κ.λ.π.

ιβ) Στον έλεγχο αν έχουν εφαρμοστεί ορθά οι διατάξεις περί παραγραφής ΦΠΑ.

Πέραν των ανωτέρων:

- Στην περίπτωση που διενεργείται έλεγχος σε επιχειρήσεις με βιβλία Γ' κατηγορίας να λαμβάνονται για όλες τις ελεγχόμενες διαχειριστικές περιόδους φωτοαντίγραφα του αναλυτικού καθολικού του δευτεροβάθμιου λογαριασμού 54.00 (φόρος προστιθέμενης αξίας) που περιλαμβάνει τη συνολική μηνιαία κίνηση, χρέωσης πίστωσης των λογ/σμών καθώς και το υπόλοιπο κάθε μήνα.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται σημαντική διαφορά του καταβληθέντος φόρου από αυτόν που προκύπτει από τα βιβλία αλλά η διαφορά οφείλεται σε άλλους λόγους (πλήν της μη καταβολής του φόρου) θα γίνεται σχετική αναφορά στην έκθεση ελέγχου, κατά την διάρκεια ελέγχου προληπτικού ή προσωρινού αν διαπιστωθούν περιπτώσεις παραβάσεων ΚΒΣ (πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία), χρησιμοποίηση παράνομων φορολογικών ταμειακών μηχανών, ύπαρξη και κατάσχεση βιβλίων και στοιχείων με μη νόμιμες συναλλαγές, παραδίδεται σχετικό σημείωμα στον προϋστάμενο της Δ.Ο.Υ. προκειμένου μετά την ολοκλήρωση του προσωρινού ελέγχου να εκδοθεί εντολή τακτικού ελέγχου.

Από τις Δ.Ο.Υ. πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια ώστε να ελεγχθούν όλες οι επιχειρήσεις αρμοδιότητας τους με προτεραιότητα τις επιχειρήσεις για τις οποίες υφίσταται συγκεκριμένοι λόγοι πρόταξης του ελέγχου.

Ενδεικτικά αναφέρονται ως κριτήρια αξιολόγησης των προς έλεγχο επιχειρήσεων:

1. Το αντικείμενο εργασιών και η πιθανότητα φοροδιαφυγής.
2. Η ύπαρξη πιστώτικών υπολοίπων ΦΠΑ.
3. Η υποβολή αρχικών ή συμπληρωματικών δηλώσεων βάσει διατάξεων του άρθρου 13V 2198/94 και 21N 2443/96.
4. Η ύπαρξη παραβάσεων ΚΒΣ και ΦΠΑ.
5. Η ύπαρξη ή όχι συμβάσεων μεταξύ συλλόγων, σωματείων, κ.λ.π., και κέντρων διασκέδασης, για τις διενεργούμενες συνεστιάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Η φοροδιαφυγή αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο ίσως δημοσιονομικό και κοινωνικό πρόβλημα στη χώρα μας.

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες του φαινομένου είναι δυνατόν να χωρισθούν σε τρείς ομάδες. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει τους αντικειμενικούς παράγοντες, που προκύπτουν από μία σύγκριση της ωφέλειας και του πιθανού κόστους της φοροδιαφυγής. Η δεύτερη περιλαμβάνει παράγοντες που αντανακλούν τη στάση του κοινωνικού συνόλου ή μικρότερων κοινωνικών ομάδων προς την φοροδιαφυγή και έτσι επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την προδιάθεση του φορολογουμένου για φοροδιαφυγή. Τέλος, οι παράγοντες της τρίτης ομάδας, που επίσης επηρεάζουν την προδιάθεση, αναφέρονται στη σχέση κράτους - φορολογούμενου πολίτη και ειδικότερα στο κατά πόσο ο πολίτης εγκρίνει το διαχειριστή των δημοσίων χρημάτων και την κρατική πολιτική γενικώτερα.

Δυστυχώς στη χώρα μας όλοι οι παραπάνω παράγοντες συμβάλλουν και οδηγούν στην ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής. Κυρίως λόγω αδυναμίας των φορολογικών αρχών στον εντοπισμό της φοροδιαφυγής ή πιθανότητα αντίχνευσης των φοροφυγάδων είναι τόσο μικρή, που το όφελος από την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα σχεδόν πάντοτε υπερβαίνει το κόστος. Εξάλλου και τα πρόστιμα δεν έχουν πάντοτε το ενδεικνυόμενο ύψος και προοδευτικότητα, ενώ οι φορολογικοί συντελεστές, συντελοούσης και της φοροδιαφυγής, είναι αρκετά υψηλοί.

Η στάση του κοινωνικού συνόλου έναντι της φοροδιαφυγής είναι απεριόριστα ανεκτική γεγονός το οποίο ενθαρρύνει τους φοροφυγάδες και προάγει αφάνταστα την φοροδιαφυγή.

Τέλος η σχέση κράτους - πολίτη στη χώρα μας είναι γενικότερα προβληματική και η διαχείριση του δημοσίου χρήματος είναι ένα από τα πιο αδύνατα σημεία αυτής της σχέσης.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι δεν πρέπει να αποτελεί έκπληξη τόσο εκτεταμένης φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Το παράδοξο θα ήταν να μην υπήρχε σημαντική φοροδιαφυγή.

Ο ουσιαστικός περιορισμός της φοροδιαφυγής είναι δυνατός μόνο μεσομακροπρόθεσμα και απαιτεί μακροχρόνια προσπάθεια, συνέπεια και συνέχεια. Επίσης η αντιμετώπιση του προβλήματος πρέπει να είναι πολύπλευρη και απαιτεί την συνεργασία και την εύρυθμη λειτουργία του Υπουργείου Οικονομικών των ασφαλιστικών ταμείων και όλης της Διοίκησης γενικότερα.

Από τους τρεις αντικειμενικούς προσδιοριστικούς παράγοντες, το μεγαλύτερο πρόβλημα αυτή τη στιγμή βρίσκεται στην εξαιρετικά χαμηλή τιμή της πιθανότητας εντοπισμού της φοροδιαφυγής και πρέπει να γίνουν συστηματικές και άμεσες προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή. Εξάλλου, η αύξηση της πιθανότητας εντοπισμού της φοροδιαφυγής είναι πολύ δυσκολότερη από τη θεσμοθέτηση προοδευτικών ποινών και χαμηλότερων φορολογικών συντελεστών.

Η μεταβολή της ανεκτικής στάσης του κοινωνικού συνόλου προς την φοροδιαφυγή και τους φοροφυγάδες καθώς και η συμφιλίωση κράτους - πολίτη είναι επίσης δύσκολο να επιτευχθούν.

Οι στόχοι έχουν κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών απαιτείται να καταστεί δικαιότερο το φορολογικό σύστημα και να μεταφερθούν σημαντικοί πόροι και αρμοδιότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση όπου ο πολίτης είναι δυνατό να έχει άμεση γνώση των τοπικών προβλημάτων, συμμετοχή στην επίλυσή τους και γνώση του αντίστοιχου κόστους.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ:
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ:ΕΜΜ. ΤΕΡΖΑΚΗ
3. ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ.
4. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ:ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΩΡΓΟΣ
5. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΙ.:ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΑΠΡΙΚΗ ΜΑΡΤΙΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
6. ΚΩΔΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ:ΔΗΜ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ.